

VILÁGGAZDASÁG

1972. JANUÁR 5., SZERDA

IV. ÉVFOLYAM, 2. (751.) SZÁM

A kínai politika Nixon és Szato találkozójának napirendjén

Szato japán miniszterelnök ma indul az Egyesült Államokba, hogy találkozzék Nixon elnökkel. Tokiói kormánykörökben bizakodva tekintenek a csúcstalálkozó elé, mert a két ország három éve folyó textilvitája az év elején hivatalosan is rendeződött és úgy tűnik, hogy a valutaválság megoldása után a gazdaságpolitikai sürölődések időszakának véget lehet vetni. Szato biztosított szeretne kapni az amerikai elnöktől arra, hogy pekingi látogatásán nem köt megállapodást a japánok háta mögött, s talán közbenjárását is kéri a pekingi vezetőknek, hogy enyhítsenek a jelenlegi japán kormányval szemben tanúsított elutasító magatartásukon.

A „kaliforniai Fehér Házban” csütörtökön és pénteken tartandó Nixon-Szato-találkozó napirendjének legfőbb pontja a hírigényekről szóló jelentések szerint Kína lesz. A japán kormány mélyrehatóan megrökönyödött tavaly július 15-én, amikor Nixon váratlanul bejelentette, a japánok és más hatalmak előzetes tájékoztatása nélkül, hogy Kínába szándékozik látogatni. Szato biztosítottakat akar kapni Nixontól arra, hogy nem köt a kínai vezetőkkel olyan megállapodást, amely sértene Japán érdekeit és hogy tájékoztatja Tokiót az Egyesült Államok politikájának minden olyan fejleményéről, amely Kínával kapcsolatos.

Nixon bizonyára tájékoztatja a japán miniszterelnököt pekingi szándékairól, hiszen a Nixon-Szato-találkozók azoknak a megbeszéléseknek a sorába tartozik, amelyeket Nixon a nyugati vezetőkkel a pekingi utazás előkészítéseként tart. Az utóbbi hetekben Nixon a kanadai miniszterelnökkel, a francia elnökkel, a brit miniszterelnökkel és a nyugatnémet kancellárral folytatott megbeszélést.

A japán miniszterelnök újvíj sajtónyilatkozatában kijelentette, reméli, hogy az új év a japán-kínai kapcsolatok normalizálásának éve lesz. Szato azonban ezúttal sem említett konkrét elgondolásokat, ezért Tokióban bizonyosra veszik, hogy Peking ezt a közeledési kísérletét is elutasítja. A kínai vezetők már többször hangsúlyozták, hogy Szatóval nem hajlandók szóbaállni, de utódával készek tárgyalásokba bocsátkozni. A japán fővárosban olyan hírek is elterjedtek, hogy Szato közbenjárására akarja felkérni Nixonot. Tájékoztató politikai körökben azonban ezt kizártnak tartják, hiszen az amerikaiak többször hangsúlyozták, hogy az elnök Pekingben csak az Egyesült Államok és a Kínai Népköztársaság bilaterális problémáiról szándékozik tárgyalni.

Súlyos próbára tette a japán-amerikai viszonyt Nixon tavaly augusztusban meghirdetett gazdasági programja, elsősorban a 10 százalékos importpótvám kivétele is. Az általános valutamegállapodás után még mindig maradtak rendezetlen gazdasági kérdések a két ország között, ezek a csúcstalálkozó napirendjén nem szerepelnek, de feltehetőleg szóba fognak kerülni. Ebből a szempontból kedvező előjel, hogy hétfőn este Washingtonban aláírták a gyapjú- és szintetikus textilárak kereskedelmére vonatkozó megállapodást, amely végleg rendezte a hosszú ideje folyó textilvitát. A hároméves megállapodás értelmében Japán évi 5 százalékkal korlátozza az

Ismét gyarapodtak a brit arany- és devizatartalékok

Anglia hivatalos arany- és devizatartalékai decemberben 1,01 milliárd dollárral gyarapodtak — jelent a Reuters-iroda. A tartalékok aranyból, dollárból és a Nemzetközi Valuta Alap különleges lehitási jogaiból (SDR) állnak. A készletek az év végén 6 milliárd 582 millió dollárt tettek ki. Az új középárfolyamon átszámítva ez 2 milliárd 526 millió font sterlingnek felel meg, s így a devizatartalékok 204 millió fonttal nőttek novemberhez képest. Egy évvel korábban Anglia hivatalos tartalékai 1 milliárd 251 millió font sterlingre rúgtak. A bejelentés nyomán megerősödött a londoni devizapiacra a font sterling pozíciója a dollárral szemben, s árfolyama a délelőtti 2,5502 dollárról 2,5515 dollárra szökött fel.

Egyesült Államokba szállítható gyapjú- és szintetikus textilárak mennyiségének növekedését. A megállapodás ünnepélyes aláírása után Kennedy amerikai utazó nagykövet kijelentette, reméli hogy a textilprobléma megoldása hozzájárul az Egyesült Államok és Japán kapcsolatának javításához.

A megállapodást a két kormány megbízottai már tavaly október 15-én iníciálták memorandum formájában. E memorandum alapján dolgozták ki a szakértők a megállapodás részletes feltételeit. A tokiói kormány szövevívő örömmel üdvözölték az aláírást és támogatást ígértek a textiliparnak, például az export várható visszaesése miatt feleslegessé váló textilipari termékek felvásárlását. A sajtó és a textilipar azonban csalódással fogadta a megállapodást, rámutatva arra, hogy a memorandum megszövegezése óta a jent igen nagy mértékben felértékeltek, tehát indokolt lett volna, hogy a végleges megállapodás némileg enyhítsen a memorandumban rögzített feltételeken. A japán textilipari szövetség elnöke kijelentette: a szövetség minden rendelkezésre álló törvényes eszközzel harcolni szándékozik a megállapodás mielőbbi visszavonásáért. (Reuters, Kyodo, AFP)

Bővül a magyar szellemi export 1972-ben

A külföldön járt magas szintű kormánydelegációk és az államfői látogatások alkalmával történt megbeszéléseken is fontos szerepet kapott a műszaki-tudományos együttműködés. Timár Mátyásnak, a Minisztertanács elnökhelyettesének múlt évi dél-amerikai látogatása során Chilével és Ecuadorral, az előző évben pedig szintén kormánydelegációk látogatásakor Bolíviával és Peruvával létre jött létre műszaki-tudományos együttműködési megállapodás. Losonczi Pálnak, az Elnöki Tanács elnökének múlt év végén Algériában tett hivatalos látogatásakor ugyancsak együttműködési megállapodást írt alá dr. Biró József külkereskedelmi miniszter. Az Elnöki Tanács elnökének kíséretében volt Székács Imre a TESCO igazgatója is, aki a VILÁGGAZDASÁG számára adott nyilatkozatot.

Algériában csak úgy, mint számos más országban, ahol az ipar, mezőgazdaság, közlekedés és egészségügy fejlesztésében részt vettek a magyar szakemberek, jó hírnevet szereztek maguknak. A TESCO egyébként eredményes évet zárt 1971-ben. Szélesedett a magyar szellemi export és így több külföldi szakembert képeztünk ki, ugyanakkor gyarapodott a külföldön működő magyar szakértők száma is. A közelmúltban fejeződött be Magyarországon 100 egyiptomi szakember képzése illetve továbbképzése, de már készülünk az újabb 100 fő fogadására, miután 1972-ben az előző évihez ha-

Manila kapcsolatot keres Pekinggel

A Fülöp-szigetek földművelésügyi minisztere közölte: az ország elnöke elvben beleegyezett, hogy felvegyék a kereskedelmi kapcsolatokat a Kínai Népköztársasággal. Marcos elnök jóváhagyta a földművelésügyi minisztérium javaslatát a Kínával folytatandó kereskedelemről, s ennek nyomán megkezdik a tapogatózó tárgyalásokat az illetékes kínai hatóságokkal. A legkézenfekvőbbnek a rizs importja és a kókuszolaj exportja látszik. A kínai rizs állítólag olcsóbb mint a thaiföldi, noha exportjához hitel nem nyújtanak. A Fülöp-szigetek jelenleg egyetlen szocialista országgal sem áll kereskedelmi vagy diplomáciai kapcsolatban. (Reuters)

Megkétszereződnek Algéria olajbevételei

Algéria 3,2 milliárd dinár (694 millió dollár) bevételhez jut az idén az olajadókból. Ez több mint kétszerese a tavalyinak, s az idei költségvetésben a bevételek 45 százalékát biztosítja — mondta Ismail Mahrug pénzügyminiszter. Az 1970—1973-as fejlesztési tervet nem vetette vissza a tavalyi francia-algériai olajválság, amelynek során a franciák bojkottálták az algériai olajat és leállították a borimporthot.

Algéria devizataralékai még nem estek a 300 millió dolláros „biztonsági szint” alá. Az olajválság ellenére is sikerült tavaly növelni az ipari fejlesztéshez szükséges tőkejavak importját. (Algéria gazdaságában az iparfejlesztésnek adják az elsőbbséget.) Az idén is folytatódik ez az irányzat, előreláthatólag 3,5 milliárd dinárért (ez 22 százalékos növekedés) vásárolnak külföldről tőkejavakat, és egyidejűleg megtöltik és korlátozzák a nem alapvető cikkek importját — fűzte hozzá a miniszter. (Reuters)

Szovjet megrendelés az angol szerszámgyépipartól

Tudósítónktól: A southamptoni VERO szerszámgyépgyár több mint 600 000 font értékű szovjet megrendelést kapott számjegyzérléses szerszámgyépekre. A gépeket az elektronikus iparban használják majd fel. A 22 gép szállítása ez év közepén kezdődik, és 1973 végén fejeződik be. A Financial Times ebből az alkalomból megállapítja, hogy az utóbbi években a Szovjetunió vált a brit szerszámgyépipar legnagyobb külföldi piacává, megelőzve Nyugat-Németországot és az Egyesült Államokat is.

sonlóan folytatódik az egyiptomi szakemberek magyarországi képzése. Nemrég vizsgáztak Magyarországon tanuló tanzániai szakemberek is.

1971-ben a TESCO 50 százalékkal több külföldi szakembert fogadott és 15 százalékkal több magyar szakértőt küldött külföldre mint az előző évben. 1972-ben az eddiginél 14 százalékkal több szakértőt kiküldésére és 11 százalékkal több külföldi fogadására készülünk fel. Kérnek tőlünk szakembereket latin-amerikai országok is, s így módon a consulting-tevékenység újabb tartalékait tárhatjuk fel. Nagy fejlődés előtt áll a consulting engineering szolgáltatás számos országban, várják és szívesen fogadják a magyar mérnökök, technikusok, szerelők munkáját, közreműködésüket lakótelepek, ipari létesítmények létrehozásában, bányák feltárásában, a vízgazdálkodás fejlesztésében és sok más területen. 1971-ben 37 százalékkal nagyobb arányú munkát végeztünk, mint az előző évben és a consulting engineering tevékenységét ebben az évben újabb 20 százalékkal kívánjuk fokozni. Növekszik a magyar műszaki tevékenység az NSZK-ban, és Európa számos más országában. Az NDK-ban például, ahol már hagyományosnak számít a magyar tervezők és más szakértők közreműködése, 10 millió rubel értékű munkát végeznek szakembereink. A consulting-tevékenység főbb területének számít Nigéria, Algéria és bővítjük kapcsolatainkat Irakkal, Iránnal, Szíriával, Líbiával, valamint a dél-amerikai országokkal is.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ SZÉLESEDETT A MAGYAR SZELLEMI EXPORT, több külföldi szakember szerzett szakképzetséget tavaly hazánkban és gyarapodott a külföldön működő magyar szakértők száma is — mondta lapunknak adott nyilatkozatában a TESCO igazgatója. Az idei tervekről szólva hangsúlyozta, hogy 14 százalékkal több szakember kiküldésére és 11 százalékkal több külföldi kiképzésére készült fel a vállalat.
- ◆ ÁZSIÁBAN ÉS A TÁVOL-KELETEN az elmúlt évtizedben folytatódott a gazdasági expanzió, de üteme csak kevéssel haladta meg a népszaporadást. Az ECAFÉ statisztikai évkönyve foglalkozik az ipari termelés alakulásával, a térség külkereskedelmével, s hangsúlyozza, hogy az exportban bekövetkezett figyelemre méltó javulás ellenére még mindig hatalmas a kereskedelmi deficit.
- ◆ A SZOCIALISTA ORSZÁGOKKAL VALÓ KAPCSOLATOK előtérbe kerültek Mexikóban és Ausztráliában is. A Világsajtóból című rovatban közölt szemelvények beszámolnak arról, hogy Mexikó a Lengyelországgal, Szovjetunióval és Jugoszláviával folytatott tárgyalásokban ért el eddig jelentős haladást. Ausztrália pedig — részben — Anglia közös piaci csatlakozása miatt figyelt fel a szocialista világra. A már létrejött megállapodások között előkelő helyet foglalnak el a NIKEX szerződésai ausztráliai vállalatokkal.
- ◆ A HAZAI KÖZÚTHÁLÓZAT FEJLESZTÉSÉRE 2,5 milliárd forintot költ az idén a népgazdaság. Elsődleges fontosságú a legnagyobb forgalmi terhelést viselő főutak korszerűsítése és építése. A beruházási összegek jelentős részét fordítják gépek vásárlására. Az útépítő gépark gondjai azonban még mindig nem oldódtak meg, s ezért merült fel az a gondolat, hogy egy nagyszabású — hitelkonstrukciót is magában foglaló — kooperáció keretében korszerű nyugati útépítő gépeket vásárolnánk.
- ◆ INDIÁ GYORS ÜTEMEN FEJLESZTI VASÉRCBANYÁSZATÁT. Az elmúlt években a belső felhasználás és az export is nagymértékben gyarapodott. A termelés fejlesztése érdekében fokozott ütemben gépesítik a bányászatot, korszerűsítik a szállítást és a kikötőket. Az indiai vasérc főként Japánba jut el, de az 1970—71-es gazdasági évben az európai szocialista országok is első ízben több mint 3 millió tonna vasércet vásároltak Indiától.

FINN PERSPEKTÍVÁK A VÁLASZTÁS UTÁN

Több mint kéthavi szünet után ismét van parlamentje Finnországnak és az ügyvezető kormányt felválthatja a több párt képviselőiből megalakítandó koalíciós kabinet. A január 2—3-án lezajlott parlamenti választások nem hoztak meglepetést. Mint Finnország történelmében legtöbbször, most is az ország vezető pártjai alakítanak koalíciós kormányt. A mostani választások azért váltottak ki nagy érdeklődést, mert a közvélemény azt várja, hogy az új vezetés képes lesz úrrá lenni a gazdaság gondjain és biztosítani az északi ország nemzetgazdaságának zavartalan fejlődését.

Bár a finn kormány négyévenkénti választást ír elő — úgy tehát a most lezajlott szavazás csak 1974-ben lett volna esedékes — Kekkonen elnök már tavaly októberben feloszlatta a parlamentet, ugyanis a legégetőbb gazdasági problémák megoldásában a kormányzó pártok nem tudtak egyetértésre jutni.

Finnország gazdasági fejlődésére az elmúlt évben a megtorpanás, sőt az időszakos recesszió volt a jellemző. Előzetes becslések szerint a bruttó nemzeti termék (GNP) növekedése 1971-ben valamivel 2 százalékkal alult volt, szemben az 1970-es 8 százalékkal. A külkereskedelmi mérleg deficitje több mint 200 millió finn márkával volt több az előző évinél. A fogyasztói árak egy év alatt 7, a nagykereskedelmi árak pedig 4,7 százalékkal nőttek. A munkanélküliek száma megközelítette a kritikusnak tartott százezeret. Legszembetűnőbb azonban az ipari termelés visszaesése.

Az ipari szektor 1970-ben 10 százalékkal emelte termelését, tavaly a növekedés értéke mindössze 1 százalék volt. A februári fémapar sztrájkok hatásaként az ágazat egészséves termelési szintje alacsony maradt. Kedvező volt a helyzet viszont a finn gazdaság számára oly fontos faktermelésben és fafeldolgozóiparban. A konjunktúra azonban itt is hamar lehült, így 1971 második felében a cellulóztermelés stagnált, a papírgyártás pedig visszaesett.

A kormányválság első jelei már tavaly márciusban kezdtek megmutatkozni. Még 1970-ben árstoppot rendelt el a kormány, de a koalíció — melyben a kommunista párt is képviselve volt — polgári miniszterei állandóan az árbefagyasztás megszüntetését követelték. A kommunista miniszterek azt javasolták, hogy legalább a hús és a cukor árát hagyják rögzítve. Végül is a parlament — 131:51 arányban, néhány tartózkodással — 10 százalékos sávon belül engedélyezte az árak mozgását. A kommunista pártot is magába foglaló Népi Demokratikus Unió ezek után válaszként visszahívta minisztereit a kormányból.

Az ármozgások ilyen fokú engedélyezésének gyors áremelkedés lett a következménye. Ugyanakkor a mezőgazdaság is súlyos helyzetbe került. A 4,5 millió lakosú országban 1,4 millióan a földből és erdőből élnek, csaknem 300 000 birtokost tartanak nyilván, 40 százalékkal 5 hektárnál kevesebb földdel rendelkezik. A mezőgazdasági szektor termeli a GNP egynegyedét. A kisgazdák tehát számarányuknál fogva Finnország elsőszámú politikai tényezőjének számítanak. Az októberben bejelentett dán 10 százalékos importpótdadó érzékenyen érintette a finn mezőgazdaságot, hiszen a nyugati piacokon bezáruló vámhatárok már addig is sok gondot okoztak a túltermeléssel küzdő szektornak. Ezek után a finn Mezőgazdasági Termelői Központja a kormányhoz fordult, hogy nagyobb szubvenciók kerje a mezőgazdaság számára. Beadványukban arra hivatkoztak, hogy az árbefagyasztás mintegy 20 millió finn márkával rövidíti meg a mezőgazdasági lakosságot akkor, amikor az elmúlt két év alatt az agrárnépesség bevételei 22 százalékkal maradtak el az egyéb rétegektől. A koalíció második legnagyobb pártja, az agrárjellegű Centrum Párt támogatta a Központ javaslatát, a kormányban többséggel rendelkező Szocialista Demokratikus Párt viszont — amely a szakszervezetek támogatását élvezi, határozottan elvetette a szubvenciót. Az ipari dolgozókat képviselő szociáldemokraták azzal érveltek, hogy az ártámogatás további áremelkedéshez vezetne, ami erősen éreztetné hatását a városi dolgozók életszínvonalára. Az ellenlétes vélemények alapján kirobant vitát Kekkonen elnök azzal szakította félbe, hogy feloszlatta a parlamentet.

mokraták azzal érveltek, hogy az ártámogatás további áremelkedéshez vezetne, ami erősen éreztetné hatását a városi dolgozók életszínvonalára. Az ellenlétes vélemények alapján kirobant vitát Kekkonen elnök azzal szakította félbe, hogy feloszlatta a parlamentet.

Az álláspontok természetesen azóta sem változtak és az új kormányra vár a feladat, hogy kiutat találjon a jelenlegi krízisből. A belgazdasági élet stabilizálásához szükség van a külső lehetőségek megfelelő alakulására, illetve azok kihasználására. Finnország fő gazdasági partnerének, Angliának, valamint Dániának és Norvégiának várható közös piaci csatlakozása következtében további exportgondokkal kell számolni. (Erdemes megjegyezni, hogy a finn kivitel 42, a behozatal 45 százaléka bonyolódik le az EFTA-országgal, elsősorban az említett három állammal.) Ezt megelőzendő, Finnország tárgyalásokat folytat a jelenlegi Hatokkal ipari szabadkereskedelmi övezet megteremtéséről. A megállapodás ez év közepére várható. Ezzel párhuzamosan Finnország fejlesztési kívánja hagyományosan jó gazdasági kapcsolatát a Szovjetunióval és a többi KGST-országgal is. (Jelenleg az ország külkereskedelmi forgalmának egyötöde bonyolódik ezekkel az államokkal.)

Mit várhat a finn választó az új koalíciós kormánytól? Az előbecslések azt mutatják, hogy az év első felében még folytatódik a gazdasági megtorpanás, számottevő fellendülés csak a nyár közepétől várható. Éves viszonylatban a GNP 3 százalékkal fog növekedni, a külkereskedelmi mérleg hiánya is valamelyest emelkedik, az ipari termelés pedig 3—4 százalékkal fogja meghaladni a tavalyi szintet. A finn gazdaság — és egyben az új kormány — előtt álló legfontosabb feladat a strukturális változások végrehajtása: igazságosabbá kell tenni a jövedelemelosztást, szélesíteni az ipari bázist és reformokat bevezetni a munkaerőpolitika terén.

Kekkonen elnök újvíj beszédében kijelentette, hogy a gazdasági problémák megoldása az egész nemzetből jelentős áldozatokat követel. Együttel bejelentette, hogy idén sor kerül „közhatalmi intézkedésekre”, valamint a magántulajdon korlátozására. Nem kis feladat vár az új kormányra, hogy felrétve a koalíciós pártok közötti korábbi ellentéteket, valamiféle kompromisszum alapján mihamarabb visszaállítsa a gazdaság 1971-ben megromlott egyensúlyát. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a finn gazdaság ez évi fejlődése nagymértékben függ a világgazdaság fejlődési tendenciáitól.

G. Gy.—L. P.

Irak megállapodása a Szovjetunióval

A Szovjetunió tartályhajókat kölcsönöz Iraknak az ország déli részében fekvő Rumailában kitermelt kőolaj elszállítására — írja az iraki hírigények. Az egyezményt az INOC iraki állami olajvállalat kötötte a Szovjetunióval. A tartályhajók 1972 első három hónapjában szállították majd el az olajat az évi 5 millió tonna nyersanyagot adó lelőhelyről. Irak ezenkívül hét 35 ezer tonnás tartályhajót rendelt Spanyolországtól is. (Reuters)

HAT SZÁZALEKKAL NŐTT TAVALY A VILÁGKERESKEDELEM

A világereskedelemlévi — dollárban végzett számítások szerint — 11 százalékkal növekedett, írja a hamburgi gazdaságtudományi intézet legfrissebb konjunktúra-kiadványa. Reálértékben számítva a növekedés azonban csak 6 százalék, s elmarad az 1970. évi 9 százalékos növekedési ráta mögött.

Az intézet szerint a 11, illetve 6 százalékos fejlődés — a lassulás ellenére is — figyelemre méltó, mert a nemzetközi kereskedelemben és fizetési forgalomban keletkezett zavarok ellenére ment végbe. A két szám közötti különbség számos külkereskedelmi árucikk, elsősorban a nyersolaj megadóztatásának, valamint az árfolyamok lebegésének és megváltoztatásának a következménye.

A világereskedelemlévi idén előre látatlag hasonló ütemben növekszik, miután az árfolyamok újrarögzítése lehetővé teszi a világereskedelemlévi konjunktúrális meghatározó tényezőnek (az Egyesült Államok konjunktúrájának fellendülése, Nyugat-Európa mérsékelt expanziója) újbóli jobb áttekinthetőségét.

Az árfolyamok új rendszerében eltolódtak a konkurenciaharcban elfoglalt pozíciók, de ez kevésbé befolyásolja a világereskedelemlévi volumenét, sokkal inkább az áruk áramlásának irányát. Ennek keretében aktívává válik az Egyesült Államok külkereskedelmi mérlege, végső soron a nyugat-európai gazdaságok és Japán terhére. Ez utóbbi országok a világereskedelemlévi olyan jelentős szerepet töltenek be, hogy exportjuk növekedési ütemének 1 százalékos csökkenése és az import növekedési ütemének 1 százalékos fokozódása 1972-ben és 1973-ban 7–8 milliárd dolláros eltérést eredményezne a kereskedelmi mérlegben a világ többi országának a javára.

Az olajtárgyalások második félideje

Áremelés után részese

A kőolajexportáló országok szervezete (OPEC) és a nemzetközi olajkonferencia képviselői tegnap Genfben elkezdtek tárgyalásokat a második fordulója. Ezúttal a hat Perzsa-öböl menti kitermelő országnak (Szaúd-Arábia, Kuwait, Irán, Irak, Katar és Abu Dhabí) a nemzetközi olajvállalatok többjében való részeseését vitatják meg.

Az OPEC hivatalosan még nem fogalmazott meg ebben a kérdésben egyezmény álláspontot. Az egyes tagállamok különböző mértékben akarnak részese a kitermelésben, illetve a kitermelő vállalatokban. A hat Perzsa-öböl menti ország vezetői azonban már többször hangsúlyozták, hogy kezdetben 20 százalékos részeseést követelnek. Közülük néhányan a továbbiakban tovább akarják növelni a kezükben levő részvények százalékát azzal a céllal, hogy így megszerezék a vállalatok irányításához szükséges többséget. Számos esetben már a 20 százalékos többséget biztosít. A Perzsa-öböl mentén tevékenykedő nemzetközi olajvállalatok részvényei ugyanis igen sok nemzeti vállalat kezében oszlanak meg. A 20 százalékos többséget már a legnagyobb részeseést jelentheti.

A többi OPEC-tagállam közül Algéria már biztosította magának az országban működő olajvállalatok tőkésének 51 százalékát. Líbia hasonló, sőt talán nagyobb részeseésre törekszik. Venezuela és Indonézia is elérte már az állami részeseést nagyobb szintjét a helyi olajtermelésben és olajkereskedelemben. Nigéria még az az ország, amely egyelőre a Perzsa-öböl menti radikálisabb államokat akarja követni.

A genfi olajtárgyalások első fordulójára — mint tegnap számunkban már röviden jelentettük —, sikerrel végződött: az olajvállalatok öttagú küldött-

sége elfogadta az adózás alapjául szolgáló árak 8,49 százalékos emelésére vonatkozó követelést. Ez azt jelenti, hogy a Perzsa-öböl menti olajtermelő országok évi bevételei 700 millió dollárral gyarapodnak, vásárlóerejük azonban változatlan marad, mivel elsősorban Nyugat-Európában és Japánban vásárolnak, ahol a dollár a helyi valutákkal szemben leértékelődött.

Az első forduló után elfogadott zárközlemény hangsúlyozza, hogy ez kiemelt részét az 1971. évi teheráni egyezménynek, amely öt évre rendezi az olajárakat. A vállalatok elismerik a termelő országoknak azt a jogát, hogy az árfolyamváltozásokból eredő hátrányokért kárpótlásban részesüljenek. A közlemény hangsúlyozza, hogy a jövőben figyelemmel kísérik a dollár és a többi árfolyam közötti kapcsolatot, és változások esetén az olajárakat is új szinten rögzítik.

Nyugat-Európában és Japánban agódnak a kőolajtermékek árának várható emelkedése miatt. Japán kőolaj-szervezete felkérte az olajtermelő vállalatokat, hogy részletes tájékoztatást küldjenek a genfi megállapodásról és ne hársítsák át az áremelkedést. Az OPEC képviselője egyébként az aláírás után hangsúlyozta, hogy a magasabb hivatalos árak nem jelentenek magasabb árat a fogyasztóknak. A vállalatok szövegét viszont azt mondta, hogy egyelőre nem tud nyilatkozni a genfi megállapodásról a fogyasztói árakra gyakorolt hatásáról.

Az új, 8,49 százalékkal emelt barrelenkénti árak az aláírás napjától, azaz január 20-tól léptek életbe. Vontakoznak a hat országban kitermelő olajra, függetlenül attól, hogy a Földközi-tengeren keresztül, vagy Fokvárost megkerülve jutnak el Európába. (Reuter, Kyodo)

Az USA kész az embargólista szűkítésére

Washingtonban utaltak arra, hogy az Egyesült Államok kész szűkíteni azokat a stratégiai fontos árucikkak körét, amelyek exportját a Szovjetunióba, a kelet-európai országokba és Kínába eddig megtiltották. A tilalmi listát februárban vizsgálja felül Párizsban a COCOM bizottság. Tanaka japán kereskedelmi miniszter a hét elején már közölte, hogy Japán a párizsi tárgyalásokon javasolni fogja sok árucikk Kínába való export tilalmának feloldását. Az amerikai külügyminisztérium szóvivője nem fűzött kommentárt a japán kívánásokhoz, de kijelentette: „osztjuk más COCOM-országok érdeklődését a Szovjetunióval, Kelet-Európával és Kínával folytatott kereskedelem bővítése iránt”. A szóvivő nem mondta meg, tesz-e az USA konkrét javaslatokat egyes áruk törlésére. (DPA)

Washington a chilei államosítások ellen

Nixon elnök megfenyegette azokat az országokat, amelyek kártérítés nélkül sajátítanak ki amerikai tulajdont, hogy a jövőben nem számíthatnak amerikai pénzügyi segítségre. A Fehér Ház szóvivőjén kiadott nyilatkozata nem szűkezi le egész határozottan az amerikai segítség teljes és általános felfüggesztését, csupán Washingtonnak azt a szándékát jelenti be, hogy az amerikai kormány beszünteti az illető ország pénzügyi segítségét és visszalép a multilaterális segélyprogramokba való részvételtől is, ha nem kap megfelelő biztosítékot a kártérítésre.

A nyilatkozat nem nevez meg név szerint országokat, a megfigyelők szerint azonban a figyelmeztetés egészen nyilvánvalóan a chilei rézbányáállamosítások nyomán született. Az új pakisztáni kormány is államosított fontos iparágakat, de ez nem érint amerikai tulajdont. (Reuter).

Az élelmiszerkivitel korlátozása Chilében

Chile kormányának tilalmat rendelt el néhány alapvető élelmiszerkivitelére az év hátralévő szakaszában. A határozat szerint nem szabad kivinni marhahúst, bárányhúst, búzát, árpat, olajmagvakat, vajat, babot, lencsét és tojást.

A chilei központi bank elnöke csütörtökön New Yorkba utazott, hogy több amerikai bank képviselőjével tárgyalásokat folytasson az ország hatalmas adósságairól. Az elnök ugyanakkor újabb hitelek felvételének lehetőségét is tanulmányozni kívánja. Allende megválasztása óta gyakorlatilag szűntel az amerikai hitelnyújtás.

Chile külföldi adósságát jelenleg 3 milliárd 782 millió dollárra becsülik, ebből mintegy 60 százalék az USA pénzintézeteivel szemben áll fenn. A chilei bank elnökének amerikai tárgyalásai nagymértékben befolyásolják a februárban Párizsban sorra kerülő pénzügyi konferenciát, amelyen Chile hitelezői vesznek részt. (Reuter)

A jugoszláv gazdaság feladatai 1972-ben

Belgrádi tudósítónktól: A Jugoszláv Szocialista Szövetség Országos Választmánya Elnökségének ülésén megvizsgálták az idei gazdaságpolitikai irányelveket. Dr. Jakov Szirovkovic, a kormány alelnöke Belgrádban ezekről az irányelvekről és a jelenlegi gazdasági helyzetéről tájékoztatta az újságírókat.

„A gazdaság idén előnyösebb helyzetben van, mint az elmúlt években, mert az idei fejlesztési terv már egy elkészült közép lejáratú tervvázlat alapján született” — mondotta. A szövetségi képviselőház január 28-án vitatta meg a tervvázlatot, az éves tervről pedig február végén mondják ki ezen a szinten a döntést.

A már életbe léptetett és a most elfogadás előtt álló intézkedések a gazdasági helyzet stabilizálására irányulnak. A legfontosabb problémák az infláció megfékezése, a fizetési mérleg helyzet megjavítása, a stabil belső piac megteremtése és a gazdasági szervezetek anyagi helyzetének rendezése. Ezekkel kapcsolatban kedvező jelnek tekinthetők az elmúlt fél év eredményei, különösen a külkereskedelmi és a fizetési mérleg vonatkozásában.

Az idei év legfontosabb célkitűzései közé tartozik az importnál gyorsabb exportnövekedés elérése és az ennek alapján a fizetési mérleg-hiány 100 millió dollárra való korlátozása. (Szeretnék elérni, hogy a deficit konvertibilis viszonylatban ne haladja meg az 50 millió dollárt.) Az árrögzítés erre az évre maximálisan 5 százalékos átlag-növekedést engedélyez.

A kormány alelnöke megállapította, hogy a termelés növekedésének szerényebb ütemét kell elérnie mint tavaly. annak körülbelül 60 százalékát. Szirovkovic beszámolt arról is, hogy az Elnökség tagjai elfogadták az irányelveket és hangsúlyozták, hogy továbbra is fejleszteni kell az öngazdát, növelni a foglalkoztatottságot és biztosítani az életszínvonal folyamatos emelkedését.

Kína segélypolitikája

A hatvanas évek vége óta megfigyelhető, hogy a Kínai Népköztársaság — ha fokozatosan is — igyekszik bekapcsolódni a nemzetközi gazdasági életbe, megcáfolván ezzel azokat a véleményeket, hogy a kulturális forradalom következménye hosszán tartó elzárkózás lesz. Politikai jelszavainak megfelelően Kína e gazdasági törekvéseinek fontos célpontjai a fejlődő országok. E csoport sulya állandóan növekszik Kína kereskedelmi forgalmában, részese 1970-ben 28 százalékra emelkedett az előző évi 20 százalékról (a kereskedelmi partnerek közlései alapján). A gazdasági együttműködés fontos területe a segélypolitika. E területről átfogó adatok nem állnak rendelkezésre, de egyes megfigyelők szerint Kína 1970-ben 972 millió dollár segély nyújtására vállalt kötelezettséget. Ez az összeg az 1970. évi külkereskedelmi forgalom (körülbelül 4,2 milliárd dollár) 23 százaléka és a becslés szerinti bruttó nemzeti terméknek valamivel több mint 1 százaléka.

A segélynyújtási egyezményről teljesen megbízható adataink nincsenek, csak különféle ellenőrizhetetlen forrásokból rajzolhatunk megközelítő képet a Kína által nyújtott segélyek földrajzi megoszlásáról és összegéről.

Ezek szerint Ázsiában — nem számolva most a különleges helyzetben levő VDK-val és a Koreai Népi Demokratikus Köztársasággal — a legtöbbet Pakisztán kapja. Pakisztán 1968 végéig mindössze 107,5 millió dollárt kapott északi szomszédjától, ez az országnak nyújtott hiteleknek mindössze 1,9 százalékát jelentette. A hatvanas évek vége felé azonban Kína tevékenysége megélnélt. A finanszírozott projektek egy része stratégiai jelentőségű, ilyen a Szinkiangot Nyugat-Pakisztánnal összekötő úgynevezett Karakorum út, illetve az 1970 májusában Dacca közelében létesített löszgyár. Nyújtott Pakisztánnak Peking hitelt kisebb műtrágyagyárak és jutagár építésére Kelet-Pakisztánban, 23 millió dollárt biztosított a daccai acélmű építéséhez. Kína 121 millió pakisztáni rupia értékben nyújtott kamatmentes hitelt (a kínai hitelek csaknem kivétel nélkül kamatmentesek) a taxilai (Iszlambad mellett) nehézipari kombinát megteremtéséhez, melynek átadásával egyidejűleg lerakták egy ugyancsak kínai segítséggel épülő acélmű alapjait. 1970 októberében pedig Peking kötelezettséget vállalt arra, hogy 200 millió dollár kölcsönrel segít Pakisztán új ötéves tervének megvalósítását. 120 millió dollárt a sztokkár okozta károk helyreállítására nyújtott a Kínai Népköztársaság, 20 millió dollárral pedig a májusi polgárháború után támogatta még Jahja Khan kormányát — hisz az úgynevezett Pakisztáni-segély konzorcium megszűnt a segélyek folyósítását.

Burmával 1961-ben kötött Kína gazdasági és műszaki segélynyújtási egyezményt. A kínaiak ellen irányuló 1967-es zavargások után azonban a segély csatornáit időlegesen lezárták. 1971 januárjában viszont Kína újabb hitelt nyújtott Burmának kínai gépek és felszerelések vásárlására, majd októberben — Ne Win augusztusi pekingi látogatása után — Rangoonban meggyeztek a régi megállapodás értelmében még Burma rendelkezésére álló 72 millió dollár felhasználásáról is.

Figyelemre méltó Kína szerepének növekedése Nepálban. Az ország 1951 óta hagyományosan nagy összegű segélyt kap Indiától, de az utóbbi években egyre gyakrabban vesz igénybe kínai forrásokat olyan mértékben, hogy jelenleg már a Nepálnak nyújtott külföldi segélyek 20 százaléka Kínától származik. A kínai segítséggel megvalósuló tervek egy része infrastrukturális (útépítés), folyamatban van egy vízi erőmű építése Katmandutól 130 kilométerre, nepáli—kínai közös gyapottermesztő vállalkozás működik Terrai közelében, de épül — vagy már elkészült — kínai pénzügyi forrásból kisebb festék-, téglá-, cipő- és papírgyár is. Ceylonnak közvetlenül a múlt évi zavargások után Kína 25 millió dollár hitelt ajánlott fel, 3 évi türelmi idő után 12 éves visszafizetésre. Ezt múlt év őszén újabb kölcsönnyújtás követte, a 16,5 millió renminbi célja 100 ezer tonna rizs Kínából történő vásárlásának finanszírozása volt. A hitelt öt év türelmi idővel 15 éves visszafizetésre nyújtották. Ezzel a Kína által Ceylonnak nyújtott segély 74,1 millió dollárra emelkedett, amelyből 21 millió vissza nem fizetendő segély, a többi pedig kamatmentes hitelt volt.

Afrikában Kína segélynyújtási tevékenysége diplomáciai offenzívájával összefüggésben erősödött meg. Ennek legfontosabb állomása az elmúlt években: 1970 szeptemberében Csou En-laj úzenetben biztosította az Addisz Abeba-i csúcserkeztelt résztvevőit Kína támogatásáról a teljes felszabadulást (tehát a gazdasági függőség megszüntetését is) vívott harcban; már 1970-ben 25 magas szintű afrikai küldöttség járt Pekingben, az elmúlt két évben a Kínai Népköztársaság több afrikai állammal létesített diplomáciai kapcsolatot és a hivatalos kapcsolatok felvételét a legtöbb esetben gazdasági

és műszaki segítségnyújtási egyezmény kötése kísérte. Jelenleg a Kínai Népköztársaságot több afrikai állam ismeri el, mint Tajvant.

Kína legnagyobb vállalkozása a fekete kontinensen az 1166 mérföld hosszú Tanzam-vasút finanszírozása. Az építésre, mely 1970 októberében kezdődött, Kína 405 millió dolláros kamatmentes hitelt bocsátott az érintett országok rendelkezésére, a visszafizetés 1983-ban kezdődik és 30 évig tart. A helyi költségeket speciális hitelegyezmény biztosítja, eszerint Peking hitelle szállít fogyasztási javakat a két kormány, melyek ezek eladásából fedezik a helyszínen felmerült készpénzkiadásokat. Az áruhitelegyezmény feltételei megegyeznek a fő egyezményével. Jelenleg 15 000 kínai és 30 000 tanzániai munkás dolgozik a vonalon, amely előreláthatóan 1975-re készül el és 2 millió tonna forgalmat tud majd mindkét irányban lebonyolítani. Peking nemcsak mozdonyok és vagonok szállítását vállalta, mintegy 200 afrikai szakember képzése is Kínában folyik.

Szudán 1971-ben összesen 42 millió dollár segélyt kapott utak, hidak és textilgyár építésére, mely összegből 35 millió dollárt közvetlenül a júliusi államcsíny után nyújtott Kína. Etiópiával a kapcsolatok Haile Szelasszié múlt évi októberi pekingi látogatása után kezdtek ugrásszerűen fejlődni, a négus ugyanis ez alkalommal 80 millió dolláros kamatmentes hitelt kapott, amelyet Etiópia mezőgazdasági korszerűsítésére fordíthat.

Jelentősek Peking elkötelezettségei más afrikai országokban is. Gyakran finanszíroz Kína közlekedési terveket, így a Guineát Malival összekötő vasútvonalat, 380 kilométer mutató, 16,8 millió dolláros költséggel Zambiában, Szomáliában 2000 kilométeres autótut. Tanzániában stadion, Zambiában két rádióállomás épül kínai segítségével. A tervek között szerepel még — többek között — hajógyár Zairében, 80 ezer kw kapacitású erőmű és textilüzem Brazzaville-Kongóban, vasúti javítóüzem Guineában. (A képességéhez hozzátartozik, hogy Pekingnek egyidejűleg jelentős kereskedelmi kapcsolatai vannak az apartheid-országokkal is, különösen Kína rhodesiai krómércvásárlásai érdemelnek figyelmet.)

A közel-keleti arab országokkal a kereskedelem is imponálóan fejlődik, a damaszkuszi arab követség adatai szerint az elmúlt években Kína átlagosan évi 10 százalékkal növelte kivitelét az arab országokba. Ennek megfelelően gyorsan emelkedett az ideáramló kínai segély. A fő célpontok: Dél-Jemen (textilgyár és artézi kutak építésére 41 millió dollár), Szíria (itt kínai segítséggel fonoda épült) és Irak (a múlt év júniusában aláírt egyezmény 36 millió dollár hitelt biztosít). Az egyéb arab országok közül Algéria és Marokkó kap kisebb mértékű juttatást. Latin-Amerikában a legjelentősebb összeg a Perunak a földrendés után nyújtott 100 millió dollár vissza nem fizetendő segély volt.

Röviden érinteni kell még Kína szerepét az európai kontinensen. Albánia hagyományosan részese kínai segélyben, Románia szerepe pedig erősen növekszik. Az ország 1970-ben kapott először nagyobb összegű (244 millió dollár) kamatmentes kölcsönt, az árvíz után Peking újabb 25 millió dollárral sietett Románia segítségére. Végül 1971 októberében — Ceausescu pekingi látogatása után — Li Csiang külkereskedelmi miniszterhelyettes és Románia pekingi nagykövete írt alá a kínai fővárosban egyezményt Romániának nyújtandó újabb kamatmentes hiteltől, amelynek összegét nem hozták nyilvánosságra.

A fenti példák világosan mutatják, hogy Kína segélypolitikája külpolitikájának integráns része, a folyósított kölcsönök sok esetben erősen kapcsolódik a kínai diplomácia egy-egy konkrét politikai lépéséhez.

G. Gy.—L. P.

A VG JELENTI

- Együttműködési megállapodást kötött az NDK és Románia. A kormányközi vegyes bizottság tanácskozási követően nyilvánosságra hozott közlemény szerint főként a gépgyártásban, az elektrotechnikai és elektronikai ipában, valamint a vegyipar területén fozkozzák az együttműködést.
- Malaysiai külöttség utazott Hongkongba, hogy a kínai nyersgumixport növeléséről tárgyaljon. Kína a tavaly kötött kereskedelmi megállapodás életbe lépte óta 50 ezer tonna malaysiai nyersgumit vásárolt.
- A múlt héten ismét emelték a hús és a húskészítmények árát Argentínában. A bárány- és a sertés hús 50 százalékkal, a marhahús 30 százalékkal, a baromfi pedig 40 százalékkal lesz drágább.
- A francia-osztrák vegyes bizottság elhatározta a vállalatok közötti együttműködés fokozását, különösen a harmadik világ országaiiban. A mezőgazdaság területén is fejlesztési kívánják a kétoldalú kapcsolatokat. Szó volt arról is, hogy Franciaország bankot nyit Bécsben.
- A US Steel Corp. 1972-ben 425–475 millió dolláros összeget ruház be. Tavaly a vállalat befektetéseinek összege meghaladta a 450 millió dollárt.
- Bauxitot találtak a jugoszláviai Jajce környékén. Az igen kiváló minőségű bauxit mennyiségét 1 millió tonnára becsülik.
- Kolumbiában tavaly 14,7 százalékkal emelkedtek az árak. Különösen az élelmiszerek és az elsődleges fontosságú közszükségleti cikkek drágultak.
- A japán építőipar szervezetet hozott létre, hogy előmozdítsa a technikai jellegű információk és szakértők cseréjét Kínával.
- India 1970–71-ben 5,4 millió rupia értékű gyógyászati eszközök exportált. Ezek között legnagyobb számban injekciós tűk, sztetoszkópok, sebészeti késel, fogorvosi műszerek, mozgásterápiái berendezések, fecskendők, csipeszek szerepeltek. Az indiai orvosi készülékek legnagyobb vásárlói Nigéria, Nepál, Kenya, Irak, Indonézia, az NDK, Irán és az EAK.

- Svájc társadalmi összterméke 1971-ben névlegesen 13 százalékkal, reálértékben pedig 4 százalékkal emelkedett. Az össztermék 100 milliárd 660 millió svájci frank volt.
- Citroën-pótkatrészgyár épül a jugoszláviai Buzetben. A Koperből 35 kilométerre fekvő helységben már megkezdődött a 4500 négyzetméteres csarnok építése.
- Argentínában ideiglenesen felfüggesztették a pamutszál-import 60 százalékos vámját. Az idei gyapottermés rendkívül rossz volt.
- Angliában tonnánként 40 font sterlinggel emelik hétfőtől kezdve az új-zélandi és ausztráliai cheddar sajtok árát. Hasonló áremelést jelentett be már előzőleg az ír tejtermékek hivatal. Kereskedelmi körökben bizonyosra veszik, hogy a vezető brit termelők szintén hasonló mértékben emelik az árát.
- Kína ásványok után kutat a Tanzam-vasút mentén — közölte a külkereskedelmi miniszter helyettese. A kínai geológusok máris számos ásványos bukkantak; közte szénre, vasra, rézre. Kína kész arra — mondotta a miniszterhelyettes —, hogy közreműködik azoknak a nyersanyagoknak feltárásában, amelyekre Tanzániának szüksége van.
- A Közös Piac hétfőtől kezdve felemeli a kompenzációs határvámok és rabbatok szintjét, amelyeket a valuta-lebegtetés kiegyensúlyozása gyanánt fizetnek. Az új kártérítési szint: Franciaország 7,1 százalék (5,9), Nyugat-Németország 12,2 százalék (10,8), Benelux 11,5 százalék (9,5), Olaszország 5,9 százalék (4,9).
- Az amerikai GNP a negyedik negyedévben reálértékben 6,1 százalékos ütemben növekedett — közli a kereskedelmi minisztérium. A harmadik évnegyed növekedési ütemét a közelmúltban lefelé módosították, úgy, hogy az 2,7 százalék volt, míg a második negyedévben 3,4 százalék volt a növekedés. 1971-ben a GNP átlagos növekedése 2,7 százalékos telt ki, szemben az előző évi 0,6 százalékos csökkenéssel.

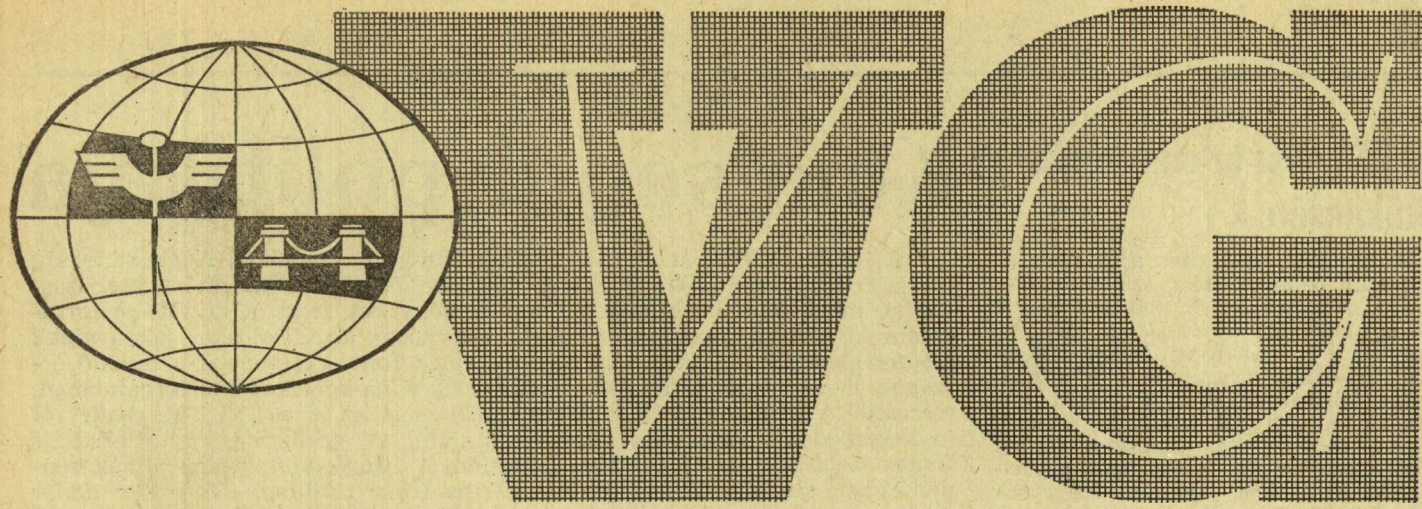
JAPÁN—BRAZIL GAZDASÁGI TENGELY

Japán és Brazília a közeljövőben kereskedelmi egyezményt köt — jeleni jól értesült forrásokra hivatkozva a Reuter-iroda. Az egyezmény főbb vonalait már decemberben kidolgozták, amikor harmincöt japán kereskedelmi delegáció látogatott Brazíliába, a két ország közötti „gazdasági tengely” kiépítésére.

A japán tőkejavak exportjára Brazília kedvező lehetőségeket kínál (mezőgazdasági termékeinek szeretne új elhelyezési területet szerezni). A bányai-nyai-nyai korszerűsítésére és az acéltermelés felfuttatására. Brazília állítólag elsősorban az Japánnak e cikkek szállítására.

Az egyezmény hosszú- és középlejratú megállapodásokat is tartalmaz majd brazil mezőgazdasági termékek kivitelére.

Egy másik pont szerint közös vállalatokat hoznának létre, elsősorban az ércbányák, az acél- és a cellulóz- és papiparban.

VILÁGGAZDASÁG

1972. JANUÁR 22., SZOMBAT

IV. ÉVFOLYAM, 15. (764.) SZÁM

A KÖZÖS PIAC ÜNNEPE

MA ÍRJÁK ALÁ A CSATLAKOZÁSI OKMÁNYOKAT

Tizennégy évvel a Közös Piac megszületése után, Anglia, Dánia, Norvégia és Írország miniszterelnöke, Brüsszelben aláírja a csatlakozási szerződést. Az így tíz tagra bővült Európai Gazdasági Közösség olyan nagy gazdasági és kereskedelmi egység, amelynek lakossága meghaladja az Egyesült Államokét, vagy a Szovjetunióét; bruttó nemzeti terméke pedig az amerikai GNP-nek több mint kétharmada lesz. A kibővített Közös Piac 41 százalékkal részesedik majd a világkereskedelemben, s egyben újabb lépést jelent Nyugat-Európa gazdasági, pénzügyi és politikai integrációja felé.

Csütörtökön több mint 20 óráig tartott megszakítás nélküli ülésen állította össze a brüsszeli bizottság illetékes szerve a csatlakozási okmányok végleges szövegét, amit a négy kormányfőnek már csak alá kell írnia, hogy pontosan tegyen a hosszas tárgyalássorozat végére. A hági csúcskonferencia 1969-ben indította el újból a tanácskozássorozatát a Hatok kibővítésére. Hat hónapig csak a Közös Piac tagjai ültek, hogy egyeztessék saját álláspontjukat és 1970. június 30-án kezdődött el a tagjelöltekkel a több mint 18 hónapos tárgyalássorozat.

Az aláírás jelentős esemény, de még nem jelenti egyértelműen, hogy a négy ország 1973. január 1-vel az EGK tagja lesz. Mind a négyen hosszú és nehéz törvényhozási út előtt állnak. Mindegyik országban nagy az ellenzék tábora. Ezért a kormányoknak meg kell küzdeniük a csatlakozási szerződés ratifikálásáért és — Anglia kivételével — a népszavazás kedvező kimenetelért.

A csatlakozási okmányok fő pontjainál és a kibővített Közös Piac több gazdasági mutatójával január 18-i számunk első oldalán már foglalkoztunk. Ezúttal rövid körkép adunk arról, milyen reményekkel és aggodalmakkal néznek

a csatlakozás elé az aláírás előestéjén a négy tagjelölt országban és a Római Szerződést aláíró hat alapító államban.

London: Az angolok tartanak az élelmiszerárak emelkedésétől, főleg a közös piaci tagság első szakaszában, de remélik, hogy ezt messzemenően kompenzálja majd az a dinamikus hatás, amelyet új kereskedelmi lehetőségek formájában Anglia, eddig viszonylag lassan növekvő iparainak a tagság nyújt. Az élelmiszerárak azért emelkednek, mert London hatálytalanítja majd a speciális kereskedelmi egyezményeket, amelyeket hagyományos szállítói-vel kötött, kezdve Új-Zélandtól a nyugat-indiai szigetvilágig. Anglia meg fogja fizetni a magasabb közös piaci agrárárakat, miközben könnyebben tudja majd értékesíteni ipari termékeit a kontinensen.

Oslo: A norvég exportőrök remélik, hogy a kivitel felszökik. A halászati probléma, amely már eddig is sok gondot okozott, egyelőre még mindig bizonytalanul teszi az ország csatlakozását. Kérdéses, hogy a parlament jóváhagyja-e a csatlakozási szerződést. Norvégia nyílt gazdasági ország, a GNP 40 százaléka a külkereskedelemben realizálódik. Anglia és a kontinens

jelentős piac lehet a norvég alumíniumipar és a fémkohászat termékeinek. A norvég hajózás is reményekkel tekint a csatlakozás elé, bízik abban, hogy az ország hatalmas kereskedelmi flottája jól jár. A halászok viszont agódnak, hogy a halban gazdag partmenti vizeken a 10 év átmeneti idő lejártá után idegen országbeliek is halászhajóznak.

Koppenhága: Dánia gyorsan jelentős előnyökhöz juthat. Az ország mezőgazdasági exportja az elmúlt években még megpróbáltatásnak volt kitéve, elsősorban az EGK és az EFTA rivalizálása miatt. A gazdasági háttér gyakorlatilag problémamentessé tette a dán csatlakozási tárgyalásokat, mégis nagy az ellenzék. Megfigyelők szerint a népszavazás jóváhagyja majd a belépést, ha csak Norvégia nem visszahúzza. Ez új helyzetet teremt a dánok számára is.

Dublin: Az ír mezőgazdaságnak kedvező a csatlakozás. A kormány becslése szerint a mezőgazdasági termelés a csatlakozást követő első öt évben egyharmaddal növekszik. A parasztok bevételei jelentősen gyarapodnak majd. Az élelmiszerárak emelkednek ugyan, de magasabb lesz a reáljövdelem és a késztermékek ára csökken. Az írek remélik, hogy megelénkül a beruházási kedv és nagy számban létesülnek új munkahelyek. A kormány évi 30 millió font sterlinget takarít majd meg a mezőgazdasági szubvenciókból, s ezek egy részét jóléti kiadásokra akarja fordítani.

Bonn: A nyugatnémetek szemében a közösség gazdasági előnyeinek fontosságát kiegészítik a politikai kilátások. A tiztagú EGK létrejötté mérföldkövet jelent az új Nyugat-Európa felé vezető úton. A kibővítés révén a Közös Piac résztulajdonosa lett Anglia atomerejének és technológiai tudásának. Gazdaságilag tekintve a nagyobb kereskedelmi csoport ösztönzően hat a lassuló belső gazdaságra. Az NSZK háború utáni „gazdasági csodáját” az EGK létrejötté prolongálta s most az EGK kibővítése esetleg még tovább prolongálhatja.

Párizs: A francia ipar, amely most a racionalizálás szakaszán megy keresztül, fel tudja venni a harcot a kibővített Közös Piacban belül is. Az ország mezőgazdasága, a Közös Piac mezőgazdasági politikájának fő hasznonélvezője, új piacokra lel. Az EGK megnagyobbodásának fő francia áldozata kétségtelenül a már amúgy is gyenge részvénytőke lesz, valamint az ország pénzügyi intézetei. A vezető francia bankok közül nagyon kevés tud majd rivalizálni a londoni pénzintézetekkel.

Róma: Olaszországban a több mint 250 millió lakost számláló Közös Piacnak elsősorban hatalmas termelői kapacitását emelik ki. Ez nagy súlyt szerezhet a világ gazdasági életében. Új dinamizmust hozhatnak a belépő országok, s remélhető, hogy a gazdasági és monetáris unió felé vezető úton is megtehetik az első lépéseket. A közösségnek nagy szerepet kell betöltenie a világkereskedelemben fejlesztésében, a kelet-nyugati kapcsolatok javításában és a Közös Piacon kívüli földközi-tengeri és afrikai országokkal való jó viszony kialakításában.

Hága: A hollandok az exportlehetőségek növekedésében bíznak, agódnak viszont attól, hogy az angol cégek tevékenysége Hollandiában nagy erőteljesebb lesz. Elsősorban a brit sör-, kávé- és hotelélelmiszeripar tartanak. A holland sajtó gyakran támadta a brüsszeli bizottságot, mert nem hozott megfelelő lépéseket, hogy megakadályozza a Nemzetközösség országaiból érkező bevándorlók Hollandiába való áramlását Anglián keresztül.

Brüsszel: A gazdasági unióban egymáshoz kapcsolt Belgium és Luxemburg elsősorban a növekvő kereskedelmi lehetőségeket tartja kedvezőnek. Különösen abban reménykednek, hogy az Angliába irányuló exportot tudják növelni. Ez a kivétel az elmúlt években visszaesett, Anglia jelenleg csak az ötdik a gazdasági unió kereskedelmi partnereinek listáján. (Reuter, DPA, AFP, MTI)

NAPROI NAPRA

- ◆ ANGLIA, DÁNIA, NORVÉGIA ÉS ÍORSZÁG miniszterelnöke ma aláírja a közös piaci csatlakozási szerződést. A négy csatlakozó ország abban bízik, hogy a belépés fellendíti gazdasági életüket, a Hatok pedig új kereskedelmi ösztönzőt látnak a kibővülésben. A brüsszeli ünnepség mellett azonban folytatódnak a megoldatlan „köznap” kérdésekről a tárgyalások, elsősorban az agrárárakról és a kereskedelem-politikai kérdésekről.
- ◆ KÍNA NEMZETKÖZI GAZDASÁGI TÖREKVÉSÉNEK fő célpontjai a fejlődő országok. A harmadik világ államainak részesedése Kína kereskedelmi forgalmában állandóan növekszik, 1970-ben már 28 százalékra emelkedett. Ugyanebben az évben Kína majdnem 1 milliárd dollár segély nyújtására vállalt kötelezettséget; ez az 1970-es külkereskedelmi forgalom 23 százaléka.
- ◆ TAVALY LASSULT A VILÁGKERESKEDELEM expanziója. Reálértékben a növekedés 6 százalék volt, 3 százalékkal kevesebb, mint az előző évben. Az ütem ebben az évben is hasonló lesz a tavalyihoz, a paritások átrendezése azonban megváltoztatja az áruk áramlásának irányát. A tőkés világkereskedelem akadályainak elhárításával foglalkozik a Világsajtóból című rovatunknak egyik cikke. Az irás szerint a felmerülő problémákra ésszerű megoldás lenne, ha a külföldi konkurrenca által szorongatott vállalatok átmenetileg segítséget kapnának.
- ◆ KEDVEZŐNEK NEVEZTE A JUGOSZLÁV GAZDASÁG elmúlt félévi eredményeit Szirotkovic, a kormány alelnöke. Idén a legfontosabb cél a fizetésimérleg-hiány csökkentése és az infláció mérséklése.
- ◆ A CSEHSZLOVÁK GAZDASÁGIRÁNYÍTÁS új formáival foglalkozik a Világsajtóból című rovatunk másik cikke. Általánossá kívánják tenni a három lépcsős irányítási rendszert, amelynek láncszemei a vállalat, a szakágazati- vagy vezérigazgatóság és a minisztérium.

TÁJÉKOZTATÓ A VÁLLALATI KÖZÉPTÁVU TERVEZŐMUNKÁRÓL

A vállalati és a középtávú tervező munka tapasztalatairól tartott értékelő tájékoztatót Párdi Imre, az Országos Tervhivatal elnöke pénteken. A vállalatok ilyen irányú tevékenységét alapvetően jónak és a munka tapasztalatait a jövőben felhasználandónak minősítette. A népgazdasági terv és a vállalati terv összehasonlítása összefoglalóan azt mutatja — mondotta Párdi Imre —, hogy a vállalati terv fő tendenciái alátámasztják a népgazdasági terv gazdaságpolitikai céljainak teljesítését.

A tervhivatal elnöke említett tett a külkereskedelmi vállalati tervező munkáról is. A következőket mondta: „A vállalati terveket jelentős exportorientáció is jellemzi. A termelő vállalatok nagy része a népgazdasági tervnél nagyobb mértékben kívánja növelni exportját. Bár a tervezett exportértékesítés realitása több esetben vitatható, mégis kedvező tendenciát jelez és hozzájárulhat ahhoz, hogy a külkereskedelmi egyensúly javítását célul tűző 1972. évi terv e téren is teljesüljön.

Rubelviszonylatban mind a termelő,

mind a külkereskedelmi vállalatok a népgazdasági tervben foglaltaknál magasabb exporttal és a népgazdasági tervvel azonos importtal számolnak. A dollárviszonylatú áruforgalomban a termelő vállalatok az export jelentős, míg az import mérséklést növekedését irányozzák elő. A külkereskedelmi vállalatok azonban a népgazdasági tervben előirányoztnál alacsonyabb exportnövekedést és nagyobb importnövekedést várnak. Az eltérés oka többek között az, hogy a termelő vállalatok exportterveit a termelés célkitűzéseivel kapcsolódták és kevésbé vették figyelembe az értékesítési lehetőségeket, a külkereskedelmi vállalatok viszont tervkonceptióikat gyakran a várhatóan rendelkezésre álló áru-alapok nem kellő ismeretében és túlzott óvatossággal alakították ki. Mindez megköveteli egyrészt a termelő vállalatok exportértékesítésére alkalmas áruk termelésének növelését, másrészt a külkereskedelmi vállalatok jobb és hatékonyabb piacutató értékesítő munkáját, valamint a termelő és a külkereskedelmi vállalatok közötti jobb együttműködést.”

Maximálták a létfontosságú cikkek árát Ghanában

Achampong ezredes, az új ghanai rendszer vezetője bejelentette, hogy a kormány 23 millió cedit fordít a létfontosságú árucikkek ártámogatására. Kijelentette: „háborús” helyzetben a kormány felelős azért, hogy a lakosság minden rétege számára az alapvető fontosságú árukat biztosítsa. A tej, a cukor, a csecsemőételek, a szardínia, a szappan és a füstölt hal árát a devalválás előtti szintre csökkentik.

A kormány nyolctagú gazdasági tanácsadó testületét nevezett ki azoknak a problémáknak a tanulmányozására, amelyek a cedi decemberi leértékelése okoz. A ghanai valutát még a megbuktatott Kofi Busia kormánya devalválta 44 százalékkal, december 27-én. (Reuter)

Rekordfelesleg a japán fizetési mérlegben

Japán fizetési mérlege tavaly 7 milliárd 691 millió dollár aktívummal zárt. Ez rekordnak számít, hiszen az előző évben mért csúcsérték 1 milliárd 374 millió dollár volt. A hatalmas többletet a jó exportteljesítmény, a pénzügyi válság miatti exportelőlegek, valamint a rövid lejáratú tőke beáramlása okozhat. A kereskedelmi mérleg aktívuma tavaly 7 milliárd 896 millió dollár volt, az előző évi aktívumnak majdnem a duplája. Az export a behozatalnak mintegy kétszeresét tette ki. (Reuter, Kyodo)

Magyar—román árucseré-forgalmi jegyzőkönyv

A barátság és kölcsönös megértés szellemében lefolytatott tárgyalások eredményeként pénteken Bukarestben aláírták a két ország 1972. évi árucseré-forgalmi jegyzőkönyvét. A dokumentumot magyar részről Tordai Jenő külkereskedelmi miniszter-helyettes, román részről Nicolae Nicolae, a külkereskedelmi miniszter első helyettese látta el kezéjével. A jegyzőkönyv további növekedést irányoz elő a két ország árucseré-forgalmában. Az áru listák szerint a magyar szállításokban szerepelnek egyebek között: szerszámok, kohászati-, élelmiszeripari- és vegyipari gépek és berendezések, timföldgyári berendezések, fényforrásgyártó gépek, elektromos csövek, különféle mérő- és ellen-

őrző-műszerek, orvosi műszerek és röntgenkészülékek, autóbuszok, garázsberendezések, hengereltacél, alumínium félgvártmányok, növényvédőszer, tűzálló téglák, pamutszövet, gyógyszerek, fogyasztási cikkek és más áruk.

A román részről előirányozott szállítások között szerepelnek fém- és fa-megmunkáló szerszámok, kőolajipari berendezések, traktorok, mezőgazdasági gépek, vasúti tehervagonok, tehergépkocsik, kis haszongépjárművek, terepjáró személygépkocsik, marónátion, ammóniákszóda, karbid, aktív korom, szintetikus alkoholok és egyéb vegyipari termékek, só-fenyő- és bukk-fűrészáru, építési anyagok, bútortermékek és más árucikkek. (MTI)

A KÖZÖS PIAC HÉTKÖZNAPJAI Az agrárárak kérdése és a kereskedelem-politikai vita

A csatlakozások ünnepi aktusa mellett Brüsszelben folytatódnak a megbeszélések a megoldatlan „köznap” kérdésekről is. Tegnap a bizottság megkezdte a tanácskozást az agrárárak problémájáról. Sicco Mansholt, a végrehajtó bizottság alelnöke azt javasolja, hogy az EGK területén a mezőgazdasági árakat évente legalább 3 százalékkal emeljék, ily módon a termelők jövedelme lépést tartana az ipari munkások jövedelmével.

A hat ország gazdálkodói — hangoztatja az AP jelentése — arra szorítják kormányait, hogy járuljanak hozzá az árak emelkedéséhez. A kormányok azonban húzódnak ettől, mert a Közös Piac mezőgazdasági árának drágítása tovább bonyolítja az Egyesült Államokkal folytatott vitát.

Az USA arra törekszik, hogy a Közös Piac területén csökkentsék az agrárárakat, hogy ily módon az amerikai mezőgazdasági termékek számára könnyebbé váljék a behatolás. A magasabb közös piaci árak viszont több termeléshez vezetnének, ami végképp megnehezítené az Egyesült Államok exportját.

E fogas probléma hétfőn kerül a miniszteri tanács elé. A nyugatnémet kormányzat, amelyet az agrárérdekeltségek sarkba szorítottak, az árak emeléséért száll síkra. A másik póluson Olaszország áll; az olaszok az árak leszállítását szeretnék, hogy állattenyésztésük számára olcsón importálhassanak takarmánygabonát.

Connally amerikai külügyminiszter csütörtöki nyilatkozatában ismét kifejezésre juttatta a Nixon-kormány szándékát az amerikai kivitel akadályozó kereskedelmi korlátozások mérséklésének kiterjesztéséről. De, midőn kilátásba helyezte, hogy kedvező feltételeket biztosítanak az amerikai áruk külföldi értékesítéséhez, egyszerűen felszólította az Egyesült Államok üzletembereit, hogy fokozzák erőfeszítéseiket versenyképességük javítása céljából.

Eberle, Nixon kereskedelmi különmegbízottja, aki a Közös Piacról tárgyaló amerikai delegációt vezeti, Párizsban az OECD kereskedelmi

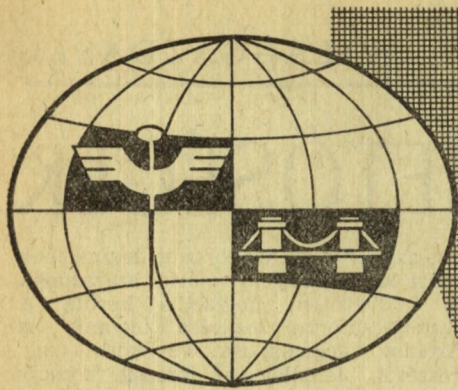
munkacsoportján mondott beszédet. Nyilatkozatában elismételte, hogy az Egyesült Államoknak kereskedelmi megállapodásra kell jutnia a Hatokkal és Japánnal, mielőtt az aranyár emelésére vonatkozó javaslatot a kongresszus megvitatja.

Az amerikai kereskedelem-politika aktivitását tanúsítja Rosenthal képviselő is, a Ház európai albizottságának elnöke. Kongresszusi küldöttség élén Európában tartózkodik, és Brüsszelben sajtótervezetelen kifejtette: arra van szükség, hogy a két partner között intézményesítsék a konzultációt, méghozzá a legmagasabb szintű tárgyalófeleket is bevonva ebbe. „Mind az eszköz felhasználnak arra — mondotta —, hogy kormányaink megértése új, és láthatóbb fórumon is kifejezésre jusson.”

Singapore-ban elhatározták az ASEAN államszövetség tagjai, hogy közös és kollektív alapon folyamatosan párbeszédet kezdenek az EGK-val — jelenti a Reuter tudósítója. A délkelet-ázsiai államszövetségnek Singapore, a Fülöp-szigetek, Malaysia, Thaiföld és Indonézia a tagjai. A kiadott közlemény szerint a párbeszéd folytatása céljából külön koordinációs bizottságot hívnak életre.

Bratteli norvég miniszterelnök új halászati minisztert nevezett ki, Magnus Andersent, aki a csatlakozás híve. A minisztercserére azonban bonyolultabbá teszi Norvégia számára a belépést a Közös Piacba, mert elődje, a nagy tekintélyű Hoen állásfoglalása befolyásolhatja a népszavazáskor az ország 40 ezer halászáét.

Egyébként a kormányzó szociáldemokrata párt 74 tagja közül kilenc a csatlakozás ellen foglalt állást és ily módon 38-ra emelkedik a belépést ellenző képviselők száma és ez valószínűleg elé a javaslat megbuktatásához. De ha a parlament jóvá is hagyja a csatlakozási javaslatot, nagy kérdés, hogy a szeptemberi népszavazáson az ország népe szentesíti-e a belépést a Közös Piacba.

VILÁGGAZDASÁG

VILÁGGAZDASÁG

1972. FEBRUAR 16., SZERDA

IV. ÉVFOLYAM, 32. (781.) SZÁM

ÚJABB GESZTUS NIXON PEKINGI ÚTJA ELŐTT

Az USA tovább enyhítette az embargót

Nixon — három nappal pekingi útja előtt — újabb gesztust tett Kína rokonszenvének elnyerésére. Bejelentette, hogy további enyhítéseket vezetnek be az Egyesült Államok és Kína kereskedelmében. A döntés értelmében Kína megvásárolhat minden olyan amerikai árucikket, amelyet a Szovjetunió is importálhat. „Stratégiainak” minősített árucikkeket ezután sem kaphat Peking. A Fehér Ház közlése szerint a kereskedelmi elbánást illetően most már teljes az egyenlőség Kína és a Szovjetunió között.

Legutóbb júniusban hoztak döntést a kínai kereskedelem enyhítéséről. Akkor lehetővé tették, hogy a Kínai Népköztársaság hozzájuthasson azoknak az árucategóriáknak mintegy 75—80 százalékához, amelyeket a Szovjetunió és Kelet-Európa országai megvásárolhatnak, kivéve Lengyelországot, Jugoszláviát és Romániát. Az utóbbi három ország viszonylatában kevesebb a megkötöttség, mint a többi kelet-európai ország irányában.

A tegnapi nyilvánosságra hozott döntés alapján Kína vásárolhat a többi között mozdonyokat, építészeti berendezéseket, vegyipari termékeket, belső égésű motorokat, hengerműveket és egyéb árucikkeket, amelyeket eddig különleges kormányengedély nélkül nem lehetett Kínába szállítani.

Ziegler, az elnök sajtótitkára utalt arra, hogy az USA 1969 óta egy sor lépést tett a kereskedelmi és utazási korlátozások lazítására. Az amerikai hatóságok remélik — jelentette ki —, hogy a kínai vezetők kedvezően fogadják a mostani intézkedést.

Nixon döntése kiterjed további két — a tényleges kereskedelem szempontjából jelentősnek ígérkező — területre is. A jövőben a COCOM társországaiban működő amerikai ellenőrzés alatt álló vállalatok nincsenek kötelezve arra, hogy kiviteli engedélyt kérjenek az amerikai hatóságoktól. Eddig a származási ország engedélyen túlmenően az amerikai pénzügyminisztérium engedélyre is szükség volt a Kínába irányuló exporthoz. (A COCOM-nak a NATO-országok a tagjai, valamint Japán, Izland, jóllehet NATO-ország, nem tagja a COCOM-nak.) Emellett eltörölték azt a rendelkezést is, amely szerint a külföldi vállalatok amerikai jóváhagyásra szorulnak, ha amerikai szabadalom alapján gyártott cikket akarnak Kínának eladni.

Bár nem gazdasági jellegűek, említést érdemelnek Nixon egyéb gesztusai is: nyilvánosságra hozták, hogy Nixon Pekingből Sanghajba kínai repülőgépen utazik, és kínai gépkocsit vesz igénybe a golyóálló elnöki személyautó helyett. A hírügynökségek az

úti előkészületek közt említik, hogy az elnök kedden *Malraux*-t, a neves író és politikus, Kína kitűnő ismerőjét látta vendégül.

A washingtoni bejelentés első visszhangja Japánból származik. Tokiói kereskedelmi vélemények szerint a nagy amerikai vállalatok a japán üzletemberek fő riválisai válnak elő a kínai piacon. A kereskedelem Amerika és Kína között lényegében ugyanabba a helyzetbe kerül, mint a japán-kínai kereskedelem. Tokióban különösen sokatmondónak tartják, hogy a külföldön tevékenykedő amerikai vállalatok szabad kezet kaptak. Utalnak arra, hogy sok nagy amerikai cég — közte a General Electric és a Dow Chemical — Kanadában, Nyugat-Németországban és több más országban is tevékenykedik. Bizonyos, hogy e cégek megpróbálnak majd behatolni a kínai piacra.

Az amerikai exportlista kibővítése — Japán megítélés szerint — elsősorban a gyárak és berendezések exportjának fokozását célozza, és eredményeként a kis kaliberű gépek és repülőgépek az Egyesült Államok fő exportcikkei közé kerülnek a kínai piacon. Japánban attól tartanak, hogy ily módon megszűnik kereskedelmi elsőbbségük e térségben. A japán kormányzat szót kell vetnie a helyzettel, és biztosítania kell, hogy az Export—Import Bank kölcsönökkel támogassa a Kínába irányuló kivitel — hangoztatják kereskedelmi körökben.

A japán nemzetközi kereskedelmi és ipari minisztérium szövegét az a mondat: e lépés a kereskedelmi korlátok további lebontását jelenti, és miután az USA-törökéve is, a lépést enyhiben kedvezőnek tekintik. A szöveg megjegyzi: az intézkedés lehetővé teszi, hogy Kína szerszámgepeket és komplett gyárakat vásároljon az USA-tól, ami arra utal, hogy a hatóságok az Exim-bank által történő finanszírozást is lehetővé teszik. Nixon intézkedése rövid távon nem káros a japán exportra, de távolilag Japánnak fel kell készülnie arra, hogy az amerikai verseny megerősödik a kínai piacon — összegezte a helyzetet a szöveg. (Reuter, Kyodo)

Malfatti látogatása után

TOKIO EGYÜTTMŰKÖDÉST AJÁNL A VDK-NAK

A Közös Piac végrehajtó bizottsága elnökének tokiói megbeszélései ráirányítják a figyelmet azokra az erőfeszítésekre, amelyeket Japán a világkereskedelemben kipróbált pozíciójának megvédésére tesz. Ezt a törekvést illusztrálják azok a hírek, amelyek a szocialista országok és Japán között fennálló kapcsolatok kiszélesítésére tett lépésekről számolnak be.

Tanaka külkereskedelmi miniszter újságírók előtt kijelentette, megkettőzött erőfeszítéssel kell elosztani a Közös Piac országaitól térnyerő feladást, amely szerint az EGK a japán exportkampány áldozatává válhat. A miniszter nyilatkozata közvetlen összefüggésben volt azzal a Malfatti által felvetett kívánsággal, hogy a Japán és a Közös Piac közötti kötetlen kereskedelmi egyezségbe „biztonsági záradékot” iktassanak be. Ez a záradék jogot adna a közös piaci országoknak, hogy korlátozzák a Nyugat-Európába irányuló japán exportot, ha véleményük szerint annak mértéke túlhaladna az elviselhető. Tanaka emlékeztetett arra, hogy ez a követelés akadályozta eddig is a Japán és az EGK közötti megállapodást, amelyről pedig már 1969 óta szó van. A protekcionista intézkedések helyett kölcsönös erőfeszítéseket kell tenni, hogy a Japánba irányuló közös piaci export növekedjen.

Miután a japán külügyminisztérium délkelet-ázsiai osztályának vezetője visszatért a Vietnami Demokratikus Köztársasághoz tett látogatásáról, a japán fővárosban ismertté vált információk szerint megkezdődnek az előkészületek a két ország közötti kapcsolatok fejlesztésére. Az Itoh és Co. vezető japán kereskedelmi cég beje-

NAPRÓL NAPRA

- ◆ AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK TOVÁBB ENYHÍTETTE KÍNA viszonylatában az embargót, így a kereskedelmi elbánás tekintetében egyenlő alapon helyezte a Szovjetuniót és Kínát. A Nixon pekingi útja előtt bejelentett újabb gesztus visszatetszést kelt Japánban; attól tartanak, hogy az amerikaiak a japán kereskedelem fő versenytársává válnak ezen a piacon.
- ◆ HANGULATVÁLTOZÁST FEDEZ FEL A NYUGATNÉMET Szövetségi Bank az NSZK gazdasági életében. A bank legújabb havi jelentése számba veszi a konjunktúrának a múlt év utolsó hónapjai óta megfigyelhető lanyhulását, de máris felidéri azt a veszélyt, hogy a gazdaság ismét túlfűtötté válik. Erélyesebb intézkedéseket követel a kormánytól a még mindig mutatók spekulációs dollárbeáramlás ellen.
- ◆ A FÜLÖP-SZIGETEK KORMÁNYA A SZOCIALISTA ORSZÁGOK felé is ki akarja építeni a kereskedelmi kapcsolatokat. Az új kereskedelempolitika első jelöltje: Jugoszlávia és Románia. A távolkeleti szigetország kókuszolajat, ásványi kincseket és cukrot szeretne Kelet-Európában eladni tőkejavak ellenében.
- ◆ WASHINGTON A VALUTAREFORM, A KERESKEDELMI TÁRGYALÁSOK és katonai kiadásainak „megosztása” útján akarja javítani nemzetközi gazdasági pozícióját. E törekvések hátterében talán az Egyesült Államok ipari versenyképességének gyengülése rejlik. A Világsajtóból című rovatunkban ismertett cikk számadatokkal illusztrálja az amerikai lemaradást.
- ◆ AZ OLASZ VEGYIPAR KONCENTRÁCIÓJÁBAN hatalmas lépés történt, amikor a Montedison megszerezte az ellenőrzést a SNIA Viscosa fölött. Az akció része annak a rekonstrukciós programnak, amely azt célozza, hogy a jelentős olasz vállalatok ne kerüljenek külföldi tőke ellenőrzése alá.

Ne csak Béccsel kereskedjünk

Osztrák vélemény a magyar exportról és a kooperációról

Magyarországnak Ausztria egyik legjelentősebb nyugati kereskedelmi partnere. A két ország közötti áruforgalom tavaly elérte a 3,7 milliárd schillinget. A hagyományos kereskedelmi árucserre mellett szaporodnak az együttműködés újabb formái. Stephan Kuzmich, a budapesti osztrák nagykövetség kereskedelmi attaséja munkatársunknak a két ország gazdasági kapcsolatairól és a perspektivikus lehetőségekről nyilatkozott.

— A magyar-osztrák kereskedelem tavaly lelassult, a magyar kivitel stagnált. Hogyan ítéli meg az idei kilátásokat?

— A tavalyi év eredményei, a korábbi évekkel összehasonlítva valóban szerényebbek. Az osztrák kivitel Magyarországra 1969-ben 18,2 százalékkal, 1970-ben pedig 30,7 százalékkal nőtt, a tavalyi exportexpozíció viszont már csak 6,3 százalékos volt. Az osztrák behozatalnál ugyanez a helyzet: 1969-ben a fejlődés 19,2 százaléka, a következő évben pedig még nagyobb, 23,5 százalék volt, ezzel szemben tavaly az import stagnált. A mi adataink szerint 2,2 milliárd schilling osztrák exporttal 1,54 milliárd behozatal állt szemben, vagyis Magyarország kereskedelmi passzívuma mintegy 700 millió schilling. Jelenleg ez a passzívum kereskedelmünk fő problémája. A kereskedelem azonban, hogy a divatos szót használjam, „nem egyirányú utca”, megfelelő fejlődés tartósan csak úgy képzelhető el, ha forgalmunkat kiegyensúlyozzuk.

Ausztria évről évre csökkenő magyarországi importjának mennyiségi korlátozásait: a behozatalnak körülbelül 55 százaléka már liberalizált. Ez a tendencia a jövőben is folytatódni fog. Belátható időn belül — véleményem szerint — akár a teljes liberalizálás is megvalósítható. Mint ismeretes, egy nemrég kötött megállapodás szerint a két ország közötti elszámolásra ezentúl konvertibilis valutában kerül sor — ez is rugalmasabbá teszi kapcsolatainkat.

A passzívum „ledolgozása” a magyar vállalatoknál is múlik. Megítélésem szerint aktívabb piacutató munkát kellene végezniük és decentralizálniuk kellene tevékenységüket. Jelenleg ugyanis az a helyzet, hogy a magyar vállalatok szinte kizárólag Bécsre összpontosítanak, Nyugat-Ausztria viszont teljesen kiesik érdeklődési körükből. Nyilvánvalóan sokkal jelentősebb eredményeket is elérhetnének, ha vidéken

is intenzívebb piacutató munkát végeznének, ahol — „természetes környezetben” — az egyes osztrák vállalatok tevékenységi körzetében próbálnának kapcsolatokat létesíteni. Ebből a szempontból — bár ez csak személyes javaslat — regionális képviselőket is fel lehetne állítani, mondjuk két-három szövetségi államban egyet-egyét.

Az idei kereskedelemről még korai lenne jóslásokba bocsátkozni. A hosszú lejáratú kereskedelmi egyezmény már csak erre az évre szól, így 1972-re még ezen az alapon köthet meg az árucsera-forgalmi megállapodást, hacsak már ebben az évben nem sikerül új kereskedelmi egyezményt kötnünk.

— Az árucserre mellett nő a fontossága a kooperációnak. Hogy értékel az eddigi megállapodásokat és milyen fejlődés várható itt?

— A kooperáció — mint az együttműködés új formája — valóban jelentős. Rövid néhány év leforgása alatt harminc kooperációs megállapodás született és körülbelül ugyanennyiről tárgyalnak. Ez pedig számottevő. Jelenleg egy új, nagy jelentőségű megállapodásról van szó, de konkrétumokat még korai lenne mondani. Jelezként csak ennyit: több osztrák vállalat együttesen tett kooperációs javaslatot egy mosonmagyaróvári gyárnak.

— Ausztriában többen azon a véleményen vannak, hogy az osztrák vámelőírók — amelyek nem adnak vámkedvezményeket a kooperációs termékekre — gátolják az együttműködést. Lehet-e ezzel kapcsolatban változásokra számítani?

— Valóban, jelenleg a kooperáció nem szerepel az osztrák vámügyi törvényekben. Ausztria e téren azonban nem áll egyedül; pillanatnyilag egyetlen nyugati országban sem adnak kedvezményeket kooperáció címén. Addig is, a jelenlegi törvények alapján, módot lehet találni a kooperáció megkönnyítésére. A vámelőírók megváltoztatása hosszabb időt igénylő folyamat.

A kooperációk előmozdítását szolgálja egyébként az 1968-ban megkötött gazdasági-ipari-műszaki együttműködési egyezmény kibővítése is.

— Milyen lehetőségek nyílnak magyar és osztrák vállalatok közös fellépésére a harmadik piacokon, esetleg vegyes vállalatok formájában?

— A kooperáció logikus továbbfejlesztése vegyes vállalatok létesítése. Ehhez azonban még több jogi-pénzügyi kérdést kell tisztázni. A legtöbb probléma az elszámolások módja körül merülhet fel.

— Finnország hivatalos tárgyalásokat kezdett a KGST-vel. Elképzelhető-e, hogy Ausztria is szorosabb együttműködést vállaljon a szocialista országokkal, esetleg hivatalos formában is?

— Tisztán elméleti alapú elképzelhető. Ausztria forgalmában a KGST-országok nagy szerepet játszanak, nagyobb mint a legtöbb nyugati országban. Jelenleg azonban konkrétan nincs szó hasonló tárgyalásokról felvetéleről, az is bizonytalan, milyen forma keretében jöhetnek létre a megbeszélések — fejtejté be nyilatkozatát Stephan Kuzmich kereskedelmi attasé.

Boronkay Tamás

Szovjet delegáció Daccában

Szovjet gazdasági küldöttség érkezett Daccába a külkereskedelmi miniszter-helyettes vezetésével. A delegáció a helyszínen mérte fel, milyen természetű gazdasági és ipari segítséget igényel a kelet-bengáliai állam. A küldöttség Daccában meglátogat egy erőművet, Chittagongban pedig egy elektromos berendezéseket gyártó üzemet. Mindkét létesítményt szovjet segítséggel építették. (AFP)

Tét: a közös piaci csatlakozás

MÉLYŰL A VÁLSÁG ANGLIÁBAN

Soha rosszabbkor nem jöhetett volna a Heath-kormányának a közös piaci csatlakozásról szóló parlamenti szavazás, mint most. Nemcsak az észak-írországi fejlemények okoznak súlyos bonyodalmakat, hanem gazdasági téren is egyre nagyobb nehézségek jelentkeznek. A szénbányásztrájk hatása általános. Az egymillió munkanélküli tábort a kényszerállások megkésztették, egymás után zárnak be a gyárak, a font árfo-lyama pedig esik. Mindez álláspontjának megváltoztatására készítheti a közös piaci csatlakozás sok hívét, közöttük parlamenti képviselőket is. Igaz, a kormány egy akadályt már sikerrel vett: hétfőn a munkáspárt bizalmatlansági indítványát 315 szavazattal, 276 ellenében elvetették. Ennek ellenére egyáltalán nem biztos a csütörtöki szavazás kimenetele: ezt mutatja az is, hogy Heath váratlanul hazarendelte Tokióban időző külügy-miniszterét.

Heath miniszterelnök két fronton próbálja felvenni a harcot az egyre terebélyesedő válsággal szemben. Magához kérte Feathert, a befolyásos szakszervezeti főtanács (TUC) főtitkárát, és előtte sötét szavakkal ecsetelte a sztrájkmozgalom várható következményeit. Sok százezeren maradnak munka nélkül, ha a sztrájk folytatódik — mondta.

A miniszterelnök parlamenti fronton is csatát szeretne nyerni. Ezt mutatja az a teljesen szokatlan lépés, hogy visszarendelte Douglas-Home külügyminisztert ázsiai körútrjáról. A kormány a csütörtökön sorra kerülő közös piaci szavazáson mindenképpen győzni akar. A kormány kezdi optimizmusa, hogy megkapja a kellő parlamenti többséget, szertefoszlott — írja a Reuter. A parlamenti megfigyelők igen szoros kimenetelű szavazásra számítanak.

Vegyük szemügyre az erőviszonyokat: a konzervatívok szélső jobbszárnya ellenzi a közös piaci csatlakozást. Közéjük tartozik például Sir Harmer Nicholls, aki Heath-nek szegszte a kérdést, vajon lemond-e, ha negatív lesz a szavazás eredménye. Ebbe a csoportba tartozik a „fajvédő” Enoch Powell is, és még egyhány konzervatív képviselő. A Munkáspártnak mintegy 80—90 képviselője volt a közös piaci csatlakozás mellett. Ezek egy része, sőt egyes megfigyelők szerint a legnagyobb része, most magáévá tette a párt hivatalos irányvonalát és szintén a belépés ellen fog szavazni. A csütörtöki szavazás éppen ezért létfontosságú a Heath-kabinet számára. A vereség a kormány lemondásához és végső esetben új választások kiírásához vezethetne.

A munkabeszüntetés hatásairól egyébként tömegével érkeznek a jelentések. A bányászok sztrájkorségei olyan jól

működnek, hogy a már kitermelt 9 millió tonna szenet sem tudják elszállítani. Eppen ezért az áramkiesés időtartama nőttön-nő. Egyes becslések szerint mintegy egymillióan kényszerülnek munkahelyi a munkát a háromnapos munkahéti miatt. A brit exportot különösen érzékeny veszteségek érik, mintegy 250 ezer munkás tette le a szerszámot egyedül Közép-Angliában. Az időszakos áramkorlátozások az ország egyharmadára terjednek ki. Sok iskolát bezártak. London utcáin nagy bányásztilletés is volt, amelyen sok bányászfeleség és szimpatizáns is részt vett.

Az egyre romló energiahelyzet miatt a Cityben a teljes zavarodottságig menő válsághangulat keletkezett. A peszsimizmust erősítették azok a híresztelések, hogy általános sztrájkra van kilátás. Az üzleti körök aggódnak a kormány jövője miatt is. Az árfolyamok tovább esnek.

A font helyzetét alássa a jelenlegi brit gazdasági helyzet és a bányászok esetleges bérjavítását követő inflációs nyomás — írja a Reuter. Vannak olyan nézetek, hogy a megings csak pillanatnyi, és a helyzet stabilizálódása után a font pozíciója ismét megszilárdul. Mások szerint súlyosabb helyzetbe is kerülhet. Mindenesetre a folytonos energiakiesés és a sztrájkmozgalom esetleges továbbterjedése könnyen font-eladási hullámot válthat ki.

A pénzügyi irányítók dilemmába kerültek: már hosszabb ideje hírek terjedtek el a bankkamatláb küszöbön álló leszállításáról. Ez részét képezte volna a kormány gazdaságélénkítési lépéseinek. Most viszont úgy tűnik, a kormány csak később tudja a kamatláb-csökkenést megvalósítani.

B. T.

A Bundesbank a likviditási egyensúly felborulásától tart

A nyugatnémet gazdaság újbóli túlfűtötté válása miatt aggódik a Bundesbank — tűnik ki a pénzintézet legfrissebb havi jelentéséből. Az irás megjegyzi, hogy a konjunktúra lehülése a múlt év utolsó hónapjában észrevehető volt. A belföldi és külföldi kereslet visszaesése érezhető negatív hatással a termelés és foglalkoztatottság alakulásán, de a fémpáris sztrájk miatt a konjunktúra lehüléséről túlzott vélemények hangzottak el. A kapacitáskihasználás csak lényegtelen mértékben, a foglalkoztatottság pedig egyáltalán nem maradt el a sokéves átlagtól.

A bruttó társadalmi termék reálértékben számított csekély visszaesése — a bank véleménye szerint — arra vezethető vissza, hogy a vállalatok az elmúlt évekkel szemben ezúttal lényegesen gyorsabban reagáltak a kereslet csökkenésére termeléskorlátozásokkal. Ezt elsősorban azzal a céllal tették, hogy a kapacitások túlzott kihasználásával együtt járó többletköltségek leépítése útján növeljék a profitokat. A pánzással egyidejűleg nőtt a termelési költség, amit jelez az is, hogy a munkanélküliek száma január végén mindössze 375 ezer volt, a munkaképeskorúaknak 1 százaléka, elterjedt viszont az alkalmazottak rövidített munkaidőben való foglalkoztatása.

A gazdasági életben december közepe óta „hangulatváltozás” figyelhető meg. A vállalatok a konjunktúra-kilátásokat az eddigieknél kevésbé pesszimistán ílelik meg. E változás mögött a washingtoni valutamegállapodás és a bérviták rendezése húzódik meg. Az utóbbi lehetővé teszi, hogy stabilizálódjanak a profitok. Kedvezően befolyásolta a vállalatok hangulatát a szövetségi kormány az a vállalás is, hogy az idén lépéseket tesz a belföldi kereslet növelésére: az e célra befagyasztott összeget befecskendezik a gazdaság vérkeringésébe.

A Bundesbank jelentése megállapítja, hogy már a decemberi fejlemények és a kormány jövő évi gazdasági elképzeléseinek ismertetése előtt is a gazdaság több szektorában számítottak a kereslet bővülésére, még a tavalyi növekedés rátánál alacsonyabb szinten is. Az üzleti élet kedvező hangulatát a bank azonban nem osztja. A jelentés szerint ugyanis fennáll az a veszély, hogy a kereslet olyan gyors ütemben emelkedik, hogy nemcsak ellensúlyozza az elmúlt hónapok lanygulását, hanem a gazdaságot újból a túlfűtöttség állapotába juttatja.

A szövetségi és állami kormányoknál levő befagyasztott összegek (mintegy 10

milliárd márka) felszabadítása erősen befolyásolja a szövetségi bank pénzügyi és hitelpolitikáját. Amennyiben ez a 10 milliárd belekerül a pénzügyi rendszerbe, az NSZK likviditási egyensúlya felborulhat és csak akkor stabilizálható, ha egyidejűleg sikerülne megfordítani a spekulációs tőkék áramlásának irányát. A nemzetközi kamatlábak különbözősége és egyes spekulációs tényezők miatt azonban erre egyelőre túlzott kilátások nincsenek. A washingtoni megállapodás óta is újabb „forró pénz” érkezett az NSZK-ba.

A szövetségi bank jelentésében felhívja a kormányt, hogy lépéses életbe azt a törvényt, amely letéti kötelezettséget ír elő a nyugatnémet vállalatoknak, ha külföldi kölcsönt akarnak felvenni. Ezzel is a nyugatnémet hitelpolitikát kívánja védelmébe venni a bank a külföldi tőkebeáramlással szemben. A törvényt egyébként a múlt év végén már elfogadták Bonnban, de a kormány eddig még nem léptette életbe.

A Bundesbank véleménye szerint ezzel az intézkedéssel enyhíteni lehetne a márka dollárárfolyamára nehezítő nyomást, amely elsősorban a rövid lejáratú „forró pénz” beáramlásának a következménye. A bank megjegyzi, hogy a dollár jelenlegi gyengesége csökkentheti a nyugatnémet ipar versenyképességét olyan időszakban, amikor az NSZK-ban a korábban gyenge inflációs tendenciákat már amúgy is nagyon felerősítette a márka 1969. és 1971. évi felértékelése, más külföldi valuták leértékelése és a belföldi termelés költségeinek emelkedése.

A letéti rendszer bevezetése — a jelentés szerint — a „kisebb rossz” az NSZK exportipara számára, amely amúgy is kénytelen megküzdni a külső tényezőkkel. A pénzintézet megjegyzi, hogy a hitelpolitika az elmúlt időszakban már rugalmasabb Nyugat-Németországban és a belső kamatlábakat sem lehet magának tekinteni.

A Bundesbank jelentést tett közzé az NSZK fizetési mérlegének tavalyi alakulásáról is. A felértékelés és a konjunktúra lanygulása ellenére tekintélyes volt az aktívum: 16,4 milliárd márka, szemben az 1970. évi 22,65 milliárddal. A devizatartalékok ugyanakkor 1971 végén 59,3 milliárdra, 1970 végén pedig 50,3 milliárdra rúgtak. Az export 8,6 százalékkal 136 milliárdra, az import pedig 9,6 százalékkal 120 milliárd márkára nőtt. (DPA, Reuter)

A VG JELENTI

● Patolicsev szovjet külkereskedelmi miniszter hivatalos látogatására Algériába érkezett. A miniszter az algériai hírügynökség értesülése szerint aláírja a szovjet–algériai hosszú lejáratú kereskedelmi egyezményt.

● Mauritánia és Marokkó szorosabbra fűzi gazdasági kapcsolatait. A két ország képviselőiből alakult gazdasági vegyes bizottság első üléséről kiadott közlemény szerint az árucserre jelentős növelését határozták el.

● Peru megtiltotta számos fogyasztási cikk bevitelét. A lépésre a hazai termelés védelme és a fizetési mérleg javítása érdekében volt szükség.

● A Közös Piac tagállamai tavaly 77,3 millió tonna szeszestakarmányt termesztettek, 9,5 millió tonnával többet, mint 1970-ben.

● Svájci külkereskedelmi deficitje januárban 109,7 millió frankkal 547,8 millióra emelkedett, az egy évvel előbbi értékhez képest. Az import 291,4 millió frankkal 2 milliárd 379 millió frankra szökött fel, a kivitel viszont csak 182 millió frankkal növekedett 1 milliárd 831 millióra.

● Brazil gazdasági küldöttség érkezett Irakba. A delegáció látogatásának célja a gazdasági kapcsolatok elmélyítése a két ország között.

● Hivatalosan is pontot tettek a francia–izraeli Mirage-vita végére. A két ország képviselői kedden aláírták a megállapodást. Ennek értelmében a francia kormány visszavásárolja azt az 50 Mirage típusú léglökéses harci repülőgépet, amelyet az 1967-es háború előtt eladott, de az izraeli támadás után nem volt hajlandó átadni Izraelnek.

● Megkezdődik a rhodesiai króm exportja az Egyesült Államokba — terjedt el jól értesült körökben. A behajózott mennyiség állítólag 25 ezer tonna. Mint ismeretes, az Egyesült Államok nemrég tette ismét lehetővé a krómportot Rhodesiából (1965-ben az USA több mint 3,5 millió dollárért vásárolt rhodesiai krómot).

● Aggasztó tünetek mutatkoztak a jugoszláv–olasz gazdasági kapcsolatokban — állapították meg a jugoszláv–olasz kereskedelmi kamarák igazgató bizottságának ülésén. A két ország árucseréjét tavaly a jugoszláv kivitel csökkenése és a bevétel emelkedése jellemezte. A jugoszláv deficit több mint 170 millió dollár. Az áruhiány miatt csökken a jugoszláv hús- és élőmarha-export. Pozitív viszont a jugoszláv exportstruktúra javulása, az ipari termékek növekvő részesedése a jugoszláv kivitelből.

● Iraki ipari küldöttség utazik tiznapos lengyelországi látogatásra. A delegációnak felhatalmazása van egy téglagyár építésével kapcsolatos szerződés aláírására.

● Kanada fizetési mérlegének aktívuma tavaly 245 millió dollár volt, kevesebb, mint az 1970-ben mért 1 milliárd 600 millió dollárnak a negyede. Az áruforgalomban 2 milliárd 190 millió dolláros aktívum mutatkozott, a szolgáltatások mérlege viszont 1 milliárd 950 millió dolláros deficitet zárt.

● Franciaország és az USA erősíteni kívánják az együttműködést a közlekedési rendszerek tanulmányozásában. Volpe amerikai és Chamant francia közlekedési miniszter Washingtonban megállapodott a közös közlekedési program meghosszabbításában.

● Rövidített munkában foglalkoztatja a Siemens regensburgi épületelemyártó üze me több részleg dolgozót. A lépésre a megrendelések csökkenése miatt volt szükség.

● Nagy-Britannia ipari kiállítást rendez Pekingben 1973 márciusában. Brit kiállítást 1966 óta nem tartottak Kínában. A bemutatóról szóló megállapodást egy brit gazdasági küldöttség pekingsi látogatása alkalmával kötötték.

● Veszélyeztetni Pakisztán külföldi segélylehetőségeit egyes tudósítók tevékenysége — írja a pakisztáni tájékoztatói miniszter a lapkiadókhöz intézett levelében. A külföldi tudósítók a miniszter szerint „szenczióhérségből” hamis információkat terjesztenek.

● Japán növelje belgiumi beruházásait — szólította fel a japán üzletembereket egy antwerpeni gazdasági küldöttség Tokióban. A delegáció tagjai javaslatukat a felhívatalos japán külkereskedelmi szervezet, a Jetro elnökének, Harának tették.

● Lengyel vodkát gyártanak 15 hónap múlva Peruban. Egy most kötött megállapodás szerint lengyel–perui vegyes vállalat perui burgonyából készíti az italt.

● Brazília évi 6 millió tonna ércet szállít 15 éven keresztül az NSZK-ba. A megállapodást egy brazil állami cég kötötte a Hösch vállalattal.

● A Közös Piac tagállamai áramszükséglete tavaly kisebb mértékben növekedett, mint az előző években. 1971-ben 590 milliárd kilowattórát fogyasztottak, vagyis 5,6 százalékkal többet, mint 1970-ben. Az előző évi emelkedés viszont 7,8 százalékkal volt. Az atomerőművek 25 százalékkal növelték termelésüket és az áramszükségletet 3 százalékban fedezték.

Jugoszlávia láthatatlan devizabevételei

Belgrádi tudósítónktól:
Jugoszláviának a külkereskedelmi kívüli devizabevételei tavaly elérték az 1 milliárd 147,6 millió dollárt, s 330,9 millióval haladták meg az egy évvel korábbi szintet. A jugoszláv nemzeti bank adatai szerint a külföldön dolgozó jugoszláv vendégmunkások megtakarításai 440,6 millió dollárral nőttek és elérték a 651,6 milliót: a növekedés 48 százaléka. Az idegenforgalomból eredő devizabevételek összege 31 százalékkal emelkedett: 274,2 millió dollárról 353,4 millióra. A kivándoroltak hazautalása 64,5 millió volt és az egyéb bevételek 99,1 millió dollárt tettek ki.

A vendégmunkások megtakarításainak 68 százaléka nyugatnémet márkából áll. Ezt követi a schilling (57,2 millió dollár értékben), a dollár (44,9 millió), a francia frank (29,4 millió dollár) és a líra (24,9 millió dollár). Az idegenforgalomból származó bevételek legnagyobb része is nyugatnémet márka: 124,2 millió dollár értékű. Ezt követi a dollár (73 millió), a líra (61,5 millió dollár), és a schilling (30,6 millió dollár).

Angol broszúra a kelet-európai reklámról

Londoni tudósítónktól:

A brit Kelet-európai Kereskedelmi Tanács a napokban jelentette meg 39 oldalas broszúráját „Reklám Kelet-Európában” címmel. A közölt tanulmányok (szerzői között ismert neveket találunk) rámutatnak a szocialista piac sajátosságaira, de egyben hangsúlyozzák, hogy a reklám módszerei, hatása, eszközei sokban hasonlítanak ahhoz, amit a nyugati üzletember megszokott. Függelékben közlik a szocialista országok hirdetési ügynökségeinek, valamint angolai képviselőinek címét, az állandó kiállításokat és rendezvényeket.

India hitel-törlesztési kötelezettségei

India felkérte a Világbankot, hogy készítse tanulmányt az ország hitel-törlesztési kötelezettségeiről, mivel az idén esedékes visszafizetésekre hálaladékat akar kérni. Ez az adósság igen nagy összeg. Az országba jutó nettó külföldi segély a törlesztés és kamatok után az idén erősen elmarad az elmúlt évek összege mögött és nem tudja fedezni India igényeit.

Új-Delhiben valószínűnek tartják, hogy a Világbank keretében működő, India segélyezésére létrejött kormányközi konzorciumot is tájékoztatták az ország különleges nehézségeiről. A konzorcium az elmúlt három évben évi 100 millió dollárral járult hozzá az indiai adósságok törlesztéséhez.

Nyolcvan milliárd rúpiára (10,4 milliárd dollárra) becsülik azt az összeget, amellyel India a világ különféle országainak tartozik. Ebből egyedül az Egyesült Államoknak 26 milliárd rúpiával (3,4 milliárd dollárral) adós. (DPA)

Manila lépéseket tesz a szocialista országok felé

A Fülöp-szigetek kormánya lépéseket tesz a kereskedelmi kapcsolatok kiépítésére a szocialista országokkal, beleértve a Szovjetuniót és a Kínai Népköztársaságot is — jelentette be a sajtóunkat Marcos, a Fülöp-szigetek elnöke. Bejelentését megelőzően tanácskozott a külpolitikai tanáccsal, az államfő első külpolitikai tanácsadó testületével. Az elnök elmondta, hogy a Fülöp-szigetek megnyitja a kereskedelmi kapuit minden országgal szemben, beleértve a Szovjetuniót, Kínát, a többi szocialista országot és a Közél-Keletet is. Két kivétel marad: Dél-Afrika és Rhodesia, amely a Fülöp-szigetek az ENSZ embargója miatt nem lép kereskedelmi kapcsolatokra.

Marcos hangsúlyozta, hogy országa az új kereskedelempolitika első lépéseként kapcsolatokat akar létesíteni Jugoszláviával és Romániával. Az első kontaktusokat ezzel a két országgal a Fülöp-szigetek ENSZ-delegátusa vette fel New Yorkban. Az államfő cáfolta azonban, hogy az új irányvonal a diplomáciai kapcsolatok létesítésével egyidőben érvényesülne. A diplomáciai kapcsolatok kérdését egyelőre még hosszabb ideig tanulmányozzák. Hasonlóképpen nincs szó a Bangla Desh Népi Köztársaság elismeréséről sem.

A Far Eastern Economic Review írása szerint megindult a szocialista országokhoz fűződő kapcsolatok normalizálásának folyamata. Nemrégiben kereskedelmi küldöttség látogatott a Szovjetunióba és az európai KGST-országokba, valamint Jugoszláviába, egy másik delegáció pedig Pekingbe és Kantonba utazott. Manila kócsuszolaját, ásványkincset és cukrot kíván szállítani Kelet-Európának, gépek, berendezések, tőkehitel és know-how ellenében. Ezeket a Fülöp-szigeteki ásványkincsek további kiaknázására akarják fordítani.

Az AFP értesülései szerint Marcosnak, a Fülöp-szigetek elnökének különmegbízottja most tárgyal a Kínai Népköztársasággal a két ország kereskedelméről. (Reuter, AFP)

MÁLTAI LEHETŐSÉGEK

A hírekben mostanában gyakran szereplő, 1964 szeptemberében függetlenné vált Málta kétségkívül kedvező lehetőségeket kínál közös vállalkozások számára. Földrajzi fekvése kiváló, áru könnyen eljuthatnak mind Európa, mind pedig a Maghreb-országok piacaira. Az EGK-val kötött társulási egyezmény megszüntette azt a kedvezőtlen helyzetet, amely abból adódott, hogy Málta sem a Hatoknak, sem az EFTA-nak nem volt tagja. Bőségesen áll rendelkezésre munkaerő, a bérszínvonal viszonylag alacsony. A kormány nagy összegekkel és kedvezményekkel támogatja az iparosítást, a vállalati nyereségadó is csak 25 pennyt vesz el egy fontból.

Mintoff munkáspárti kormánya a tényleges függetlenség elérésére törekszik, ezt azonban megnehezítik a komoly gazdasági bajok. Máltán ugyanis semmifajta nyersanyag nem található nagyobb mennyiségben, mezőgazdasága — a megművelhető földterület kevés — képtelen a hazai keresletet kielégíteni. A termelés felütésének akadályai, hogy a gazdaságok többsége nem nagyüzem, hanem kisbirték. Ipara sem tekinthető jelentősnek. Nehézipar egyáltalán nem található az öt szigeten, feldolgozóipara pedig néhány könnyűipari ágazatra korlátozódik.

A fentiek után nem meglepő, hogy Málta kereskedelmi mérlege krónikus deficit. 1970-ben behozatala 67,1 millió fontot ért el, míg kivitele — 1969-hez képest emelkedő árak mellett is — csak 12,2 millió fontot tett ki. (Jelentős összegben bonyolít le a szigetecsoport reexportot — 3,8 millió font összegben — főként Nagy-Britannia, Olaszország, az Egyesült Államok és Líbia felé.) Kereskedelmi forgalmának relációs megoszlásában nem következtek be nagy változások az elmúlt években, behozatalának 42 százalékát Nagy-Britannia adja, a második helyen az EGK áll — 29 százalékos részesedésének több mint fele Olaszországból származik. Exportban a helyzet hasonló, a kivitel felét Nagy-Britannia, 34 százalékát az EGK veszi fel. A szocialista országok közül a kivitelben a Szovjetunió és Jugoszlávia jelentős partnerek, bár az ideirányuló máltai eladások 1970-ben kissé visszaestek a megelőző évhöz képest. Importjának nagy része mezőgazdasági eredetű cikk, az élelmiszerek, állatok és állati termékek, valamint élvezeti cikkek behozatala 16,6 millió fontot emésztett fel. A konjunktúra kifulladását tükrözi, hogy a beruházási javak importjának növekedési üteme lelassult, 1970-ben így csak 11,1 millió fontot fordítottak erre a célra. Legtöbbet — 29,3 millió fontot — azonban fogyasztási javak behozatalára költött Málta. Exportjában, bár csökkenő részesedéssel, szintén szerepelnek mezőgazdasági termékek, 567 000 fontért burgonyát, 122 000 fontért virágmagvakat, palántákat és vágott virágot, 12 000 fontért paradicsomot adtak el. 1969-cel összehasonlítva azonban — tükrözve a plasztikárúk, játékok, nyomdai termékek és ruházat emelkedő eladásait — a feldolgozott termékek árucsoportjában mutatkozott a legnagyobb emelkedés, ez a kategória 10,8 millió font értékű kivitel adott.

A fizetési mérlegét hagyományosan az évi 170–180 000 turistából származó bevételek, illetve az angol tőke beáramlása egyensúlyozta ki. A kedvezőtlen feltételek ellenére Málta gazdasága az elmúlt évtized második felében gyorsan fejlődött. Az angol fizetési mérleg zavarai következtében hozott devizális megszorítások ugyanis hírtelen vonzóvá tették a brit állampolgárok számára a sterlingövezethez tartozó Máltát, az „ingatlanboom” pedig az építőiparon keresztül az egész gazdaságot lendületre hozta. Így 1969-ben a GNP 14, 1970-ben pedig kifulladás konjunktúra mellett is 11 százalékkal nőtt.

Az angol fizetési mérleg egyensúlyba kerülésével megszüntették a devizális korlátozásokat, Málta így elvesztette különleges előnyeit. Időben összeesett

ez azzal, hogy az ország legnagyobb ipari létesítménye, a máltai szárazdokk is kedvezőtlen helyzetbe került. A Szezei-csatorna lezárása ugyanis az üzemeltető megfosztotta vevőkörre nagy részétől. Jelenleg az ország komoly munkanélküliséggel küzd, Mintoff kormánya 43 millió fontos adóssággal indult, az angol kivonulás további 13 millió font bevételtől fosztaná meg az országot és 6000-rel emelné a munkanélküliek számát.

A máltai kormány többfajta eszközzel kíván úrrá lenni a helyzeten. Az 1968 januárjában megalakult Malta Development Corporation 1968 áprilisától kezdődően a kormány megbízottjaként tevékenykedik az ipar és az idegenforgalom fejlesztéséért. 1970-ben harminchat kérelmet hagyott jóvá, ezeket a kormány 140 967 font segéllyel és 263 955 font hitellel támogatja, a Corporation pedig 171 350 font értékben nyújt a vállalkozóknak hiteleket. A megvalósításra kerülő tervek között szerepel elektronikus alkatrészgyár, bőripari üzem, ruhagyár, precíziós szerszámgyár, játék- és bútorgyár, plasztikgyár stb. A kormány egyéb ösztönzőkkel is vonzóvá kívánja tenni a szigetecsoportot a külföldi beruházók számára. A Corporation által jóváhagyott tervek 10 évig adómentességet élveznek, a gyár létesítéséhez szükséges leköltött tőke egyharmadát (esetleg felére) a vállalkozó segélyt vagy hitelt kap, a felszereléshez szükséges építőanyagok és gépek mentesülnek az importvám alól. A célkitűzés az, hogy exportra orientált iparágak alakuljanak ki, a lehetőséghöz képest alacsony nyersanyagfelhasználással. A kivitel lehetőségei egyébként múlt év április 1-től jelentősen megjavultak, a Közös Piacban lépett társulási egyezmény értelmében a Hatok — az olaj- és a mezőgazdasági cikkek kivételével — 70 százalékkal csökkentették máltai importjuk vámtételeit. Málta viszont átváltozott, hogy 5 év alatt 35 százalékkal szállítja le az EGK áruinak vámtételeit.

Figyelemre méltóak a harmadik fejlesztési terv célkitűzései. Ezek: 1969–74 között 118 millió font beruházás, az időszak végére 106 400 munkahely biztosítása (ez 10 000-rel több, mint 1968-ban, így a munkanélküliség 2 százalékra esne vissza). Az évi GNP növekedési rátát 9,4 százalékban határozták meg. E tényezők teljesülése esetén az 1969-es 13,6 millió fontos export 1973-ra 25,2 millió fontra nőne. Aligha csökkenne viszont a külkereskedelmi mérlegfeszültség, a terv utolsó évében is a kereskedelmi mérleg 45,4 millió fontos és a folyó fizetési mérleg 16,8 millió fontos hiányával számolnak.

Az elgondolások megvalósítása minden bizonnyal azon múlik, tudnak-e megfelelő mennyiségben külföldi forrásokat Málta gazdasági életébe bevonni. A jelenlegi politikai helyzetben a hagyományos forrásokkal (például Nagy-Britannia) hosszú távon aligha lehet számolni biztosan, az export növekedése valamit csökkent majd a külkereskedelmi mérleg hiányát és minden bizonnyal javítja a fizetési mérleget az is, ha a szigetre látogató turisták száma 1973-ra eléri a tervezett 250 000-et. De kutat Málta új kereskedelmi kapcsolatokat után is. Így szép perspektívával bíztat az együttműködés Líbiával. Az arab ország a máltai szakemberek fokozottabb bekapcsolódását kívánja gazdaságába. Cserébe szívesen venne részt Málta part menti olajkínálatok kiaknázásában vagy közös vállalkozás alapon más projektumok finanszírozásában. Khadafi kormánya azzal is kimutatta jóindulatát Málta iránt, hogy a szigorú devizális jogszabályok ellenére engedélyezte 6000 font máltai követelés átutalását, valamint pénzügyileg is segítette a sziget-országot. (A megállapodás összegét nem hozták nyilvánosságra, egyes források szerint 12 millió dollárról volt szó.)

Ami a szocialista országokat illeti: 1971 decemberében szovjet–máltai kereskedelmi egyezményt írtak alá.

G.—L.

Washington további engedményeket követel partnereitől

Az Egyesült Államok kormánya nem tartja elegendőnek azokat a kereskedelempolitikai előnyöket, amelyeket a Közös Piaccal és Japánnal kötött megállapodásban elért. A pénzügyminisztérium a kongresszus elé terjesztett jelentésében szükségesnek tartja, hogy csökkentek az Egyesült Államok részesedését a nyugati katonai kiadásokban.

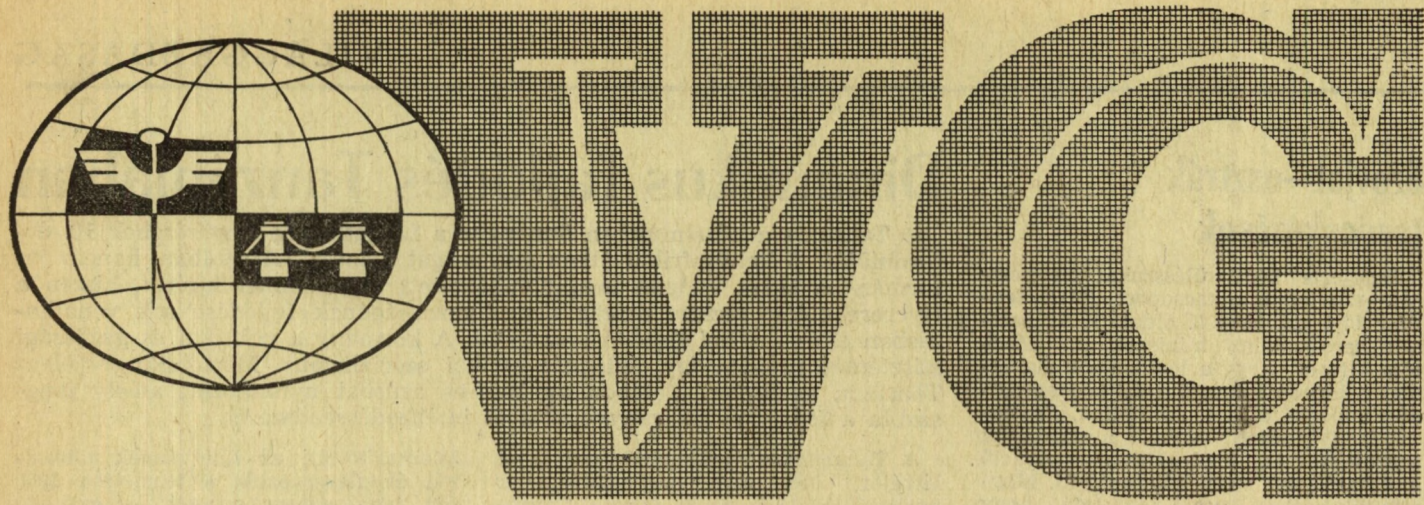
A jelentés, amely a dollár devalválását szentesítő törvényjavaslathoz csatolt dokumentációs anyag részeként került a törvényhozók elé, kifejti, hogy a nyugat-európai országokkal tavaly sikerült olyan megállapodást kötni, amelynek értelmében nagyobb hozzájárulást vállaltak a katonai terhekhez. Ezt azonban az idén ki kell szélesíteni. Ha nem érnek el további haladást a katonai terhek méltányosabb elosztásában, akkor „nincs más választásunk, mint a fizetési mérlegünkben szükséges kiigazítást kizárólag a külkereskedelmi szektor révén megvalósítani. Kereskedelmi partnereink azonban bizonyára kívánatosabbnak tartanák, ha úgy lehetne rendezni a

kérdést, hogy az Egyesült Államok fegyveres erői Európában maradhassanak, anélkül, hogy ez túlzott megterhelést róna a nemzetközi fizetési mérlegre”.

Nixon elnök már tavaly augusztus 15-én meghirdetett gazdasági programjában is, a valutaárfolyamok „átrendezésén” és a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatok „méltányosabb” szabályozásán kívül a „közös védelmi terhek” igazságosabb elosztását is felsorolta, mint a gazdasági egyensúly helyreállításához szükséges intézkedést.

A kereskedelempolitikai megállapodások terén sem érte el az USA maradéktalanul célját. Kanada még nem hódolt be. A Reuter-iroda washingtoni értesülése szerint a Nixon-kormányon belül nézeteltérést támadt a „kemény” vonalat képviselő Connally pénzügyminiszter és az engedékenyebb magatartás hívei között.

Az Egyesült Államok és Kanada vitája elsősorban a kanadai gépkocsipar körül forog. Washington azt követeli, hogy Kanada a gépkocsikat vámtentesen engedje be az Egyesült Államokból.

VILÁGGAZDASÁG

1972. FEBRUÁR 19., SZOMBAT

IV. ÉVFOLYAM, 35. (784.) SZAM

Az alsóházi csata után

HÉTVÉGI ESZMECSERE AZ EKG JÖVŐJÉRŐL

Heath brit miniszterelnök éppen hogy megszüta a közös piaci csatlakozásért vívott parlamenti csatát és megtépzott tekintéllyel fogadja a miniszterelnökök hangulatosa kastélyában, hangsúlyozottan kötetlen és baráti találkozó Pompidou francia elnököt. Beszélgetőpartnerét — mint a Financial Times megjegyzi — nem arról kell meggyőznie, hogy kormánya őszintén el van tökéltve a csatlakozásra, hanem arról, hogy lesz elég ereje végrehajtani a belépést. A találkozó jellegének megfelelően nem tettek közzé hivatalos napirendet, de kétségtelen, hogy nem a kétoldalú angol-francia kapcsolatok, hanem a tíztagú bővülő Közös Piac kérdései lesznek a megbeszélések középpontjában. Nem lesz könnyű feladat a két fél álláspontjának összehangolása a Tizek tervezett párizsi csúcstalálkozója, mert az angol és a francia elképzelések többé-kevésbé eltérnek egymástól, főleg a távolabbi jövő szempontjából döntő kérdésekben, mint a gazdasági és valutunió kívánatos formája, vagy a közösség tagjainak külpolitikai együttműködése például a kelet-nyugati kapcsolatok szférájában.

A londoni parlamenti szavazás eredményét egyébként Brüsszelben és a közös piaci államokban megkönnyebülten fogadták. A csatlakozás mellett szavazók csekély többségét nem tekintik aggasztónak, mert inkább a kormány gyengeségének, mint a Közös Piac-ellenes tábor erejének jelet látják benne.

Pompidou elnök ma délelőtt érkezik repülőgépen Londonba, onnan a közeli Chequersbe, a miniszterelnökök hagyományos rezidenciájába megy és vasárnap este tér vissza Párizsba. A találkozó helyilestülkedik a csúcserőkezelteknek a sorozatába, amelyeket a közös piaci vezetők a Párizsban — esetleg összel — tervezett tízes csúcserőkezeltek előkészítésére tartanak. Előzmény volt Pompidou és Brandt nyugatnémet kancellár múlt heti megbeszélése, következő állomása Heath és Brandt áprilisra kitűzött összejövetele lesz.

Párizsban a szőnyegre kerülő témák legfontosabbikának a gazdasági és valutunió kérdését tartják, miután erre vonatkozólag megállapodás jött létre Brandt és Pompidou között. Ezzel kapcsolatban érdemes emlékeztetni a Frankfurter Allgemeine kommentárjára, amely szerint a Brandt és Pompidou találkozóján demonstrált elvi egyetértés mögött a háttérben fennmaradt a régi ellentét. A jegybankok együttműködése és a konjunktúra-bizottság, amelynek felállításában megállapodtak, nem elégíti ki Bonnt, amely magát a közösséget szeretné valuta- és gazdaságpolitikai hatáskörrel felruházni. A devizakorlátozások kérdésében is megmaradtak az ellentétek: Bonn ragaszkodik a szabad tökmözgáshoz, Párizs viszont az egész közösségre szeretné kiterjeszteni a Franciaországban bevezetett devizarendszert. Pompidou igyekszik megnyerni Heath támogatását ahhoz az érveléséhez, hogy most, miután a nemzetközi valutaválság enyhült, Európának előbbre kell lépnie és első lépésként bevezetni a közösségi valuták egymás közti árfolyamingadozása sávjának szűkítését.

A francia felfogás szerint ez a feltétele annak is, hogy Európa érvényesíthesse az Egyesült Államokkal szembeni „egyniségét”. Ezzel a problémával kapcsolatban szándékszik Pompidou felvetni az Egyesült Államokkal folytatandó további gazdaságpolitikai tárgyalások kérdését is. A brit kormány eddigi megnyilatkozásaiból nem lehet következtetni arra, hogy Heath milyen álláspontot helyezkedik majd a francia és a nyugatnémet irányvonal között. Bonn, mint ismeretes, az árfolyamingadozás szűkítését még korainak tartja, s azzal érvel, hogy ilyen intézkedés csak a gazdasági unió felé való párhuzamos haladással együtt lehetne eredményes.

A kelet-nyugati kapcsolatok kérdésénél, amely a kommentárok szerint szintén jelentős szerepet kap a megbeszéléseken, megjegyzendő, hogy Pompidou ünnepelesen áldását adta Brandt kancellár „keleti politikájára”, és állást foglalt az európai biztonsági értekezlet megtartása mellett is. A brit kormány, mint ismeretes, ezen a téren sokkal negatívabb irányvonalat követ.

A közösségi intézmények jövője alkotja a megbeszélések másik fontos témáját. Malfattini a brüsszeli bizottság elnöke a napokban ugyanolyan hurokat pengetett, mint elődje, Rey, akit a franciák buktattak ki posztjáról, mert túl erőlyesen törekedett a bizottság politikai hatáskörének megerősítésére. Malfattini egy olasz lapnak adott nyilatkozatában bírálta a miniszteri tanács las-

ságát és határozatlanságát. A végrehajtó bizottság hatáskörét és politikai súlyát kell növelni, mert a miniszteri tanács nem lehet előrehajtó erő a nyugat-európai egység kiépítésében — hangsúlyozta. Pompidou valószínűleg joggal remélheti, hogy a lazább integráció francia elképzeléséhez elnyerheti Heath támogatását. Igaz ugyan, hogy az angolok a tagállamok külpolitikájának szorosabb összehangolása mellett vannak. Ismeretes, hogy Heath szívesen látná, ha a jelenlegi miniszteri tanács mellett külpolitikai tanácsot is állítanának fel. Franciaország csak a Római Szerződésben előirányzott intézményekről akar hallani és ragaszkodik ahhoz is, hogy ezeknek hatásköre ne menjen túl a közösséget alapító szerződés előírásainál.

Ami a brit alsóház szavazását illeti, amelyen csekély 8 szavazattöbbséget kapott a csatlakozást lehetővé tevő törvényjavaslat, a parlamenti csata megítélésére a legjellemzőbb a Financial Times már idézett értékelése. A lap rámutat arra, hogy tavaly októberben 112 szavazatos többséget kapott a csatlakozás. Nincs okunk azt hinni — írja —, hogy a parlament véleménye azóta jelentősen megváltozott a belépés alapvető kérdésében. A szavazás tegnap este nem erről döntött, hanem arról, hogy a kormány hivatalban maradjon-e. A kormányt csak néhány munkáspárti képviselő tartózkodása és a liberálisok szavazatai mentették meg. A kontinensen óhatatlanul kétségek fognak felmerülni, hogy a kormány képes-e megvalósítani a brit belépést.

A „kontinensről” érkezett első vissz-

hangok csak részben erősítik meg az angol lapnak ezt az utolsó mondatát. Brüsszelben, a közösség központjában a Reuter-jelentés szerint a megkönynyebülés hallható sóhajával” köszöntötték az eredményt. A csekély többséget, éppen a Financial Times által is kifejtett érvek miatt nem tekintik aggasztónak.

Bonban hivatalosan nem kommentálták a szavazást, arra hivatkozva, hogy angol belügyről van szó, de nem hivatalosan jelezték a kormány elégedettségét. Egy bonni szöveg megjegyzi: „A Brandt-kormány csak 6 szavazatos többséggel kormányoz — ezt egy idő után meg lehet szokni.”

Különösen nagy örömmel fogadták a londoni szavazás eredményét Olaszországban, ahol Anglia csatlakozásától ellensúlyt remélnék a közösségben uralkodó francia-nyugatnémet befolyással szemben.

A nyugat-európai baloldali sajtó állásfoglalásainak általában az az alaphangja, hogy a brit kormány, ha túl is élte a szavazást, vereséget szenvedett.

— SP —

Gazdasági kérdések a CSKP KB ülésén

Gustáv Husák főtitkár zárszavával pénteken este véget ért Prágában a CSKP KB kétnapos ülése. A plénum egyhangúlag határozatot fogadott el a 14. pártkongresszus programjainak további megvalósításáról.

A főtitkár megállapította, hogy az 1969 áprilisa óta végbement fejlődés eredményei alapján a párt és a kormány az idei évre, valamint az egész ötvenes tervidőszakra már igényesebb célokat tűzhetett ki. Számos más fontos tényező mellett a külkereskedelmi és fizetési mérleg nagymérvű aktivuma már tavaly lehetővé tette a KGST-országokkal szemben fennálló rövid lejáratú tartozások kiegyenlítését.

Az életszínvonal további emelése megköveteli, hogy maximális mértékben törekedjenek az erőforrások és lehetőségek kiaknázására, a termelés hatékonyságának általános emelésére. (MTI)

A PEKINGI ÚT ÉS A SZOVJET-AMERIKAI KERESKEDELEM

Moszkvai tudósítónktól:

A szovjet sajtó sokoldalúan foglalkozik Nixon küszöbönálló pekingi látogatásával. A lapok áttekintést adnak az eseményt megelőző fejleményekről, s ezek között figyelemre méltó a Pravda pénteki számának kommentárja, amely az amerikai kormány törekvéseivel kapcsolatban idézi a francia France Nouvelle című hetilapot. Megállapítja, különösen azóta öltött határozott jellegű az amerikai-kínai közleledés, amióta a kínai politikában és a kereskedelmi kapcsolatok alakításában mind élesebben mutatkozott meg a szovjet-, illetve szocialistaellenesség, s mind egyértelműbbé vált, hogy Kína elsősorban nyugati gazdasági kapcsolatokra törekszik. Az Izsvesztija leszögezi, hogy a Szovjetunió mindig üdvözölte a különböző országok közleledését egymáshoz, és ez az álláspontja a kínai-amerikai viszony alakulásáról is. Felhívja a figyelmet azonban arra, hogy ez az új folyamat nem irányulhat más országok ellen.

A pekingi út kapcsán egyre több szó esik a szovjet-amerikai kapcsolatok jövőjéről is. Ismeretes, hogy Nixon májusban Moszkvába készül, ahol a politikai kérdések mellett a két ország gazdasági kapcsolatairól is tárgyalni kíván. A gazdasági kapcsolatok bővítése mindkét országnak érdeke. Az igény egyre élesebben jelentkezik a vezető amerikai üzletemberek részéről is. A liberalizációért fellépők tábora napról napra bővül és vezető világcégek, mint a General Motors vagy az IBM adnak hangot a jelenlegi feltételek miatti elégedetlenségüknek. A Mszdunarodnaja Zsizny megállapítja,

hogy az évtizedekkel ezelőtt kialakított amerikai diszkriminációs intézkedések ma már létrehozók ellen fordultak. Az amerikai cégek kimaradnak a szovjet piacról és a nemzetközi versenyben érzékeny veszteségek érik őket. Ezért kívánják az amerikai üzleti körök az USA kereskedelem-politikájának áttértekelését, a gazdasági, műszaki és tudományos kapcsolatok fejlesztését a szocialista országokkal, a Szovjetunióval.

Szovjet részről üdvözik az együttműködés lehetőségét. de ennek előfeltétele, hogy az USA változtassa meg jelenlegi diszkriminációs politikáját kereskedelmi és hajózási kérdésekben. Ha ez megtörténik, a kapcsolatok fejlődése nagy lendületet vehet.

F. A.

Függő pénzügyi kérdések rendezése a Szovjetunió és az USA között

Washingtoni jelentés szerint az amerikai külügyminisztérium szövegéről arról tájékoztatót, hogy a Szovjetunió készségét nyilvánította a második világháború alatti amerikai szállítmányokkal kapcsolatos pénzügyi kérdések megfárgálására.

A nemrégiben lemondott Stans kereskedelmi miniszter moszkvai látogatása után jelezte, hogy az amerikai kormány a két ország közötti gazdasági kapcsolatok fejlesztése szempontjából kívánatosnak tartja a nyitva maradt kérdések rendezését. (Reuter)

NAPRÓL NAPRA

- ♦ A TÍZTAGÚ EKG JÖVŐJE LESZ A KÖZPONTI KÉRDÉS Pompidou és Heath hét végi megbeszélésén. A brit miniszterelnök hajszályni parlamenti győzelme után megtépzott tekintéllyel fogadja a francia elnököt, aki a kommentárok szerint igyekszik megnyerni beszélgetőpartnerét a lazább integráció francia felfogásának.
- ♦ AZ ÁPRILISI CHILEI VILÁGKERESKEDELMI KONFERENCIA légtörést fészültte teszi a decemberi valutamegállapodás, amelyet a tíz leggazdagabb ország kötött, pedig a tavalyi valutaválságnak és a valutarendszer bizonytalan jövőjének fő kárvallottai a fejlődő országok. A valutapolitikai zűrzavar felelős azért, hogy a fejlődő világ kereskedelmi mérlege egyre kedvezőtlenebbül alakul. Anélkül, hogy a washingtoni döntésnél jelen lettek volna, a harmadik világ országai arra kényszerültek, hogy felülvizsgálják vagy korrigálják valutáik paritását.
- ♦ TANZÁNIA A LEGSZEGÉNYEBB ÁLLAMOK egyike az afrikai kontinensen. Az egy főre jutó bruttó hazai termék mindössze 84 dollár. A népgazdaság domináló ága a mezőgazdaság, innen származik a lakosság 90 százalékának a jövedelme. Tanzánia gazdasági életében mérföldkövet jelentett az 1967-es arushai nyilatkozat, amely megszabta a fejlesztés fő irányvonalát.
- ♦ AZ ALUMÍNIUMLEMEZEK TÖKÉS EXPERTJA STAGNÁL. A székesfehérvári szélesszalag-hengermű jelenlegi termelése akadályozza ezt. A vállalat névleges kapacitását sokkal szűkebbre szabja a táblavágó kapacitás hiánya. Gondot okoz a lemezek egyenletese is, nincsenek szabályozva a hőkezelő kemencék és nem működnek rendszeresen az öntökemencék sem. Mindezek következményeként a METALIMPEX nem vállalja az alumíniumlemezek tökés piacra történő szállítását, mert az áru minősége nem éri el azt a színvonalat, amellyel a tökés piacon versenyképes lenne s a szállítási határidők betartása sem biztosított.

Kevesebbet importál a KONSUMEX

A KONSUMEX az idén kevesebbet importált mint az előző évben. A szocialista országokból beszerzett fogyasztási cikkek értéke körülbelül 1 milliárd rubellel csökken, a tökésországokból pedig körülbelül 5 milliárd dollárral. A behozatal csökkenését nem a külkereskedelmi vállalat határozta el, hanem a felhalmozódott belkereskedelmi készlet teszi szükségessé. Kálmán Sándor vezérigazgató-helyettes és Tóth László közgazdasági főosztályvezető beszélgetésünk során elmondotta, hogy eredeti terveik szerint az idén is legalább 8-9 százalékos növekedéssel számoltak, de a múlt év második felében kapott belkereskedelmi jelzés alapján el kellett fogadniok a csökkentést. Négy évvel ezelőtt ugyanis igen szűkös volt a hazai kínálat. Ezért szabad kezét kapott a KONSUMEX a behozatalra. A következmény, hogy egyik évről a másikra (1970-ről 1971-re) 6 milliárd forinttal emelkedett a belkereskedelmi készletállománya. Ezzel összefüggően a KONSUMEX is 1970-ben érte el importjának csúcsteljesítményét. A vállalat két vezető szakemberének véleménye szerint ez az év a „leveztetés végső szakasza” jelenti, felszívódik a túlzott belkereskedelmi készlet és kialakul a valószínű szükséglet.

A belföldi piaci helyzet változása a KONSUMEX múlt évi importjában is lementhető. Az 1970. évi 45 százalékos importnövekedéssel szemben 1971-ben már csak 2,6 százalék emelkedés volt. (A szocialista országokból érkező áruk értéke 76 millió rubel, a tökésországokból pedig 27 millió dollár volt.) Ezen belül a szocialista behozatal stagnált és a tökés, de különösen a fejlődő országokból érkező áruk importja növekedett.

A szocialista országokból a kínálat szerint sokkal többet vásárolhattak volna, a belföldi kereslet azonban lecsökkent. Mint ismeretes, a fejlődő országokból (természetesen a szocialista országokból és Jugoszláviából is) keretmegkötés nélkül importálhat a vállalat. Ez a lehetőség tükröződik a statisztikában is: a fejlődő országokból (Pakisztán, EAK, India, Irán stb.) 1969-ben 500 ezer dollárért, 1970-ben 2,5 millió dollárért, 1971-ben pedig 5 millió dollárért vásárolt a vállalat, a többi között ruházati cikkeket, szőnyeget, textíliát, borkonfekciót, cipőt, kozmetikumot stb. Ebben az évben azonban ebben a relációban is csökken a behozatal, előreláthatóan a kötések értéke 3,5 millió dollár lesz majd. Itt meg kell jegyezni, hogy a belkereskedelmi készletnövekedésén túl ezen országok belső helyzetében bekövetkezett változások, valamint a nagy távolság miatti bizonytalan szállítási határidők is szerepet játszanak az import csökkenésében.

S ha már a számközlő tartunk: a tavalyi 76 millió rubeles import helyett az idén 75 millió rubelért és a tavalyi 22 millió dollárral szemben az idén 22 millió dollárért vásárolt fogyasztási cikkeket a KONSUMEX.

A belföldi iparvállalatok részére feladott rendelésállományt a KONSUMEX nem ismeri, ezért nem tudnak átfogó képet alkotni a belkereskedelem készleteinek évközi alakulásáról. Zavarólag hat, hogy az értékesítés többszoros és így a külkereskedelmi vállalat egyformán megrendelnek tekint a nagykereskedelmi, a kiskereskedelmi, a budapesti és a vidéki vállalatokat. Ez egy magában még nem okoz gondot, az viszont már igen, hogy a különböző belkereskedelmi szervek nem egyeztetik igényeiket — sokszor a KONSUMEX jelzésének ellenére sem — és így nemegyszer többet rendelnek a szükségesnél egyes relációkban.

A normál külkereskedelmi kapcsolaton kívül jelentős a választékcseré és a kishatármenti forgalom is. A választékcseré számottevő a KONSUMEX forgalmában és ma már a fogyasztási cikkek minőségileg teljesen kifogástalanok. Jól példázza ezt a cipők milliós nagyságrendű homogén cseréje, amikor cipőt cipőért cserélünk, választékbővítés céljából. Az idén a szocialista országokkal kötött kontingensek szerint ebben a keretben mintegy 40 millió rubel értékű exportra, illetve importra kerül sor.

Egyre nagyobb szerephez jut a határmenti forgalom is. Csehszlovákiával, Jugoszláviával és már hagyományos, Romániával a tavaly első ízben megkötött megállapodás realizálására az idén kerül sor. Csehszlovákiával a szerződés szerint oldalanként 1 milliárd rubel volt a fogyasztási cikkek cseréje tavaly, ami idén másfél milli rubelre nő. Jugoszláviával tavaly 11 millió dollárért kötöttünk export-, illetve importmeg-

állapodást (amelynek felét a HUNGAROCOOP forgalmazta), főleg fogyasztási cikkek, de ezenkívül jelentős mennyiségű építőanyag szállítására is. Déli szomszédunkkal a határmenti forgalom azért haladja meg a másik két országgal kötött szerződések értékét, mert Jugoszláviával nincs választékcserés megállapodásunk és így az oda tartozó cikkek is ezen a csatornán keresztül cserélnek gazdát.

Az örvendetes fejlődésnek egyetlen zavaró momentumja van csak: Magyarországon mindössze két vállalat foglalkozik a határmenti forgalommal, míg Jugoszláviában 34. Az egyikéket helyes kölcsönös piackutató utak során azonban ez a 34 vállalat nem minden esetben keresi a két külkereskedelmi vállalattal a kapcsolatot, közvetlen tárgyalásokat folytatnak a déli megyék kereskedelmi szerveivel, amelyek viszont szakismeret hiányában (árkerdés, bonyolítás) a kiegyenlített forgalom felborulását is előidézhetik.

Az elmondottakból kiderült, hogy van néhány probléma, amit az illetékes vállalatoknak és hatóságoknak végig kellene gondolniok. Bár a KONSUMEX vezetői nem hangsúlyozták, véleményük szerint helyes lenne ismét felmérni az évközi igényeket és a szükséges pótmegrendelés időben eljuttatni a KONSUMEX-hez, nehogy a túlzott óvatosság miatt a második féldikben a „késő bálnával” együtt hiánykóben is jelentkezzenek a hazai piacon.

b. l.

Közvetítő javaslat a brit bányásztrájk megszüntetésére

A bányásztrájk ügyében kiküldött vizsgáló bizottság kidolgozta a strájk megszüntetésére vonatkozó ajánlásait. A javaslatok a kormány vereségét jelzik. Az ajánlott bérjavítás messze meghaladja azt a 8 százalékos „plafont”, amelyet a kormány megengedhetőknek tartott. A látászt megőrzése érdekében a Wilberforce-bizottság hangoztatja, hogy a bányászok a többi iparág dolgozóihoz képest, a termelékenység növekedéséhez mérten, erősen visszaestek a bérezésben és helyzetüket meg kell javítani. A kormány és az országos széntanács korábban közölte, hogy elfogadja a bizottság döntését. A szakszervezet végrehajtó bizottságának állásfoglalása lapzártáig nem ismert.

A Wilberforce-bizottság 23 százalékos emelést ajánl a felszín alatt dolgozó munkások egyes kategóriáinak, 15 százalékos a fejtesen dolgozóknak és 20 százalékos a felszíni munkát végzőknek. Ez átlagban 17 százalékos bérjavításnak felel meg, a bányászok legutóbbi követelése 30 százalékos béremelés volt.

Jelenleg a kulcsiparágakban már több mint 1,5 millióan tartanak kényszer-munkaszünetet. Davies, munka- és iparügyi miniszter, a parlamentben kifejtette, hogy rövid időn belül a szénművelőknek le kell állniok. Az erőműveknek 70 százaléka működik szénnel. A fennmaradó energiaforrások csak a létfontosságú igények kielégítésére lennének elegendők — mondtta. (Reuter, MTI)

ERŐTELJES EXPANZIÓ, VÁLTOZATLAN INFLÁCIÓ

Az OECD Spanyolországról

Spanyolországban az idén a gazdasági expanzió üteme erőteljes lesz, de az infláció mérséklődésére kevésbé a kilátás — írja a spanyol gazdasággal foglalkozó évi jelentésében az OECD. Előrejelzése szerint az expanzió 6,5 százalékos vagy talán még nagyobb is lesz, s minden bizonnyal azt okozza, hogy a fizetési mérleg folyó tételeinek aktívuma erősen csökken, sőt talán deficitessé is válik. Az export előreláthatólag alacsony ütemmel növekszik, az import expanziója viszont gyors lesz. A folyó tételek aktívuma tavaly 750 millió dollár volt. Az OECD szerint a spanyol arany- és devizataralékok elegendőek, hogy segítsék az országot az ideiglenes fizetési mérleg-gondokon.

A hosszú lejáratú külföldi magántőke beáramlása folytatódik, s ezzel nagyobb mozgásteret kapnak a spanyol hatóságok a szükséges belső expanziós intézkedések meghozatalára. Az OECD jelentése üdvözlöli a spanyol kormány elhatározását, hogy a peseta aranyparitását a washingtoni valutamegállapodás után is változatlanul tartotta. Ez többek között megkönnyíti a spanyolok külföldi versenyképességét, miközben odavezetett, hogy egyes nyersanyagok importára csökkent.

A megélhetési költségek indexe az 1971 szeptemberében véget ért gazda-

sági évben 7,2 százalékkal emelkedett, s e téren számos bizonytalansági tényező továbbra is megmaradt. A költések nagymértékű növekedése még nem tört teljesen utat a kiskereskedelmi árakig, s más strukturális inflációs tényező is be van még ágyazva a gazdaságba.

A beruházásokról szólva a jelentés hangsúlyozza: a gazdaságban tapasztalható nagy takarékosági tevékenység ellenére a közelmúltban hozott adóintézkedések azt eredményezhetik, hogy a gazdasági expanzió gyors üteme átterjedhet a beruházásokra is. A munkaaltszámok teremtő új beruházásokra azért is szükség van, mert a munkaerő kivándorlása a jövőben mérséklődhet, a vendégmunkásokat fogadó országok gazdasága ugyanis általában a konjunktúra lehülésének szakaszába jutott. Ha Spanyolországban nem hoznak megfelelő intézkedéseket, a munkanélküliség tekintélyes mértékben nő.

Az OECD végezetül felhívja a spanyol gazdasági élet vezetőinek figyelmét a hosszú távú expanzió fontosságára. A jelenlegi, 1975-ig tartó terv lehetőségeket nyújt a beruházások fokozására, a növekedési ütem gyorsítására, az import újbóli liberalizálására, és vámcsoökkentésekre. (Reuter)

PUSKAPOROS LEVEGŐ VÁRHATÓ AZ UNCTAD-KONFERENCIÁN

Kurt Waldheim, az ENSZ főtitkára nyitja meg április 13-án Santiago de Chileben az UNCTAD harmadik konferenciáját — jelentette be csütörtökön Aníbal Palma chilei külügyminiszter.

Eles összeütközésekre van kilátás a konferencián a fejlett tőkésországok és a világ többi része között — írja kommentárjában a DPA-hírlapnyitók. Már most intenzív előkészületek vannak folyamatban több fővárosban. A fejlett ipari országok igyekeznek megakadályozni, hogy a 93 fejlődő ország a tőkés államokkal szemben egységfrontot hozzon létre.

A tavalyi valutaválságnak és a valutarendszer bizonytalan jövőjének 10 kárallottai a fejlődő országok, amelyeknek pénzügyi helyzete gyakran egy tényezőből, a nyersanyagteremtéstől és kivitteltől függ. A GATT legfrissebb statisztikai adatai szerint szinte valamennyi nyersanyag exportára érzékeny zuhanást 1971-ben. A valutapolitikai záróparagraf volt felelős azért, hogy az export-import-olló a fejlődő országok hátrányára kinyílt: a fejlett országok 1971-ben 11 százalékkal növelték exportjukat, a fejlődő országok pedig csak 9 százalékkal. Anélkül, hogy a washingtoni valutapolitikai döntésnél jelen lettek volna, a harmadik világ országai arra kényszerültek, hogy felülvizsgálják vagy korrigálják valutáik paritását, hogy néhány exporttermékükkel még versenyképesek maradhassanak.

Az UNCTAD genfi és új-delhi konferenciáján melegen ajánlott kereskedelem-bővítés a fejlődő országoknak — még a semleges megfigyelők szerint is

— semmiféle segítséget nem hoz, sőt elmélyíti a régi ellentéteket. A gazdaságok gazdasága aránytalanul növekszik és megerősíti azt a felfogást, hogy a gazdag és a szegény országok kereskedelme a rejtett kolonializmus új, sajátos formája.

Valójában, a növekvő kereskedelem nem oldja meg a problémákat. Ghanának már most szüksége van hitelekre, hogy törleszthesse adósságait. A chilei külügyminiszter február elején az USA-ban és Nyugat-Európában járt, hogy az ország adósságainak átütemezését kérje. Hasonló visszafizetési haladék kérésére tett célzást Argentína, Bolívia, India, Pakisztán, Zambia, Uruguay és az EAK. A brüsszeli bizottság kiszámította, hogy 1980-ban a fejlődő világ azt az összeget, amelyet segély címen kap, teljes egészében törlesztesse kénytelen fordítani.

A fejlődő országok Limában összeállították a követeléseiket tartalmazó akcióprogramot, amelyet Chileben a gazdag országok elé terjesztettek. Ebben kamatmentes hitelekért kérnek 50 évre, továbbá a valutapolitikai döntésekben való részvételüket. A Nemzetközi Valuta Alap mesterséges pénzt, a különleges lehívási jogokat, amelyet eddig kétharmadában a fejlett országok kaptak, a jövőben részben a szegény országok fejlesztési programjainak finanszírozására kell továbbbírányítani. A „világtörténelem legnagyobb valutamegállapodása” — így mondta Nixon —, amelyet a chilei konferencián résztvevő 140 országból 10 közt, puskaporosá teszi az ülések levegőjét.

A VG JELENTI

● Bumedien algériai elnök Algírban megbeszéléseket folytatott Patolicsev szovjet külkereskedelmi miniszterrel. Patolicsev ma írja alá az 1972-74. évre szóló kereskedelmi egyezményt.

● Bayulken török külügyminiszter megbeszélést tartott olasz kollégájával, Moróval Törökország és a Közös Piac viszonyáról. Áttekintették, milyen következményekkel jár a Közös Piac kibővítése Törökország és az EGK kapcsolatára. A török külügyminiszter Romát megelőzően végigjárta az összes közös piaci fővárost.

● Az NSZK 300 millió márka hitelt nyújtott Jugoszláviának — közölte a jugoszláv külügyminisztérium szóvivője. Belgrád ezenkívül 100 millió frankos hitelt kapott az évre esedékes adósságok törlesztésére.

● A Philips konzern 200 minikomputert szállít a következő három évben Japánra. Az üzlet értéke 7,5 millió gulden.

● Nyugat-Berlin és az NSZK közötti áruforgalom tavaly 7,5 százalékkal növekedett. A forgalom volumene elérte a 34,1 milliárd márkát.

● A Hösch-Salzgitter vállalat csőgyártó részlege 130 kilométer hosszúságban spirálcsőket szállít a Hollandiából Olaszországba vezető földgázvezeték nyugatnémet szakaszának építéséhez.

● Üzleti veszteségre számít a Renault gyár. A konzernnek tavaly 6000 jármű kiesését okozta az egyhónapos sztrájk. Az 1970-es üzleti évben a vállalat még 5,5 millió frank nyereséget ért el.

● Ausztráliában a megélhetési költségek januárban 0,5 ponttal 123,6 pontra emelkedtek. Az emelkedés múlt januárhoz képest 3,3 pont (1964 = 100).

● Japán atomenergia-együttműködési megállapodást köt Ausztráliával — jelentette be a tokiói külügyminisztérium szóvivője. Hasonló megállapodást köt Canberra a jövő hónapban Franciaországgal is.

● Franciaország arany- és konvertálható valutataralékai február közepén 37 milliárd 115 millió frankra emelkedtek.

● Az NSZK legnagyobb hajógyártó üzemét, a Howaldtswerke Deutsche Werk AG-t teljes egészében átvette az állami Salzgitter konzern.

● Kínai ipari kiállítás nyílt Peruban. A két ország közötti kereskedelmi kapcsolatok tavaly áprilisban jöttek létre, s diplomáciai kapcsolatok pedig hét hónappal később. A kiállítás megnyitása alkalmából kínai kereskedelmi küldöttség is érkezett Limába.

● Tovább terjed a „nem hivatalos” holland fém munkássztrájk. Jelenleg már több mint 25 ezer munkás tette le a szerszámot, elsősorban Rotterdam környékén.

● Növekedett a francia külkereskedelmi mérlegfelesleg. Januárban az aktívum már 158 millió frank volt. Az import 9,2, az export pedig 9,35 millió frank volt. A pénzügyminisztérium szerint a januári teljesítmény volt a legjobb egy év óta.

● Nyugat-Németországban körülbelül 90 millió hektoliter sört itt tart tavaly, 3,4 százalékkal többet, mint 1970-ben.

● Az osztrák légiforgalmi társaság (AUA) közvetlen repülőjáratot indít Bécs és Berlin között. Az új vonal április 1-én nyílik meg.

● A jugoszláv ipar az év első hónapjában 11,9 százalékkal többet termelt, mint egy évvel ezelőtt. A szénipar és a színesfémipar kivételével valamennyi iparág növelte termelését.

● Növekedett a svájci külkereskedelmi mérleg deficitje. A passzívum tavaly decemberhez képest 25 százalékkal volt magasabb és elérte az 548 millió frankot. Az import 14 százalékkal, az export pedig 11 százalékkal növekedett.

● A Bank of Japan új pénzenlőző készüléket állított szolgálatba, amely egy perc alatt 550 bankjegyet vizsgál át. A hamis és a megrongálódott pénzjegyeket kiselejtezi.

Szovjet—osztrák tanácskozások

Befejezte bécsi ülészakát az osztrák—szovjet munkacsoport (lásd február 17-i számunk 2. oldalát). Az osztrák kereskedelmi minisztérium jelentése kiemeli, hogy a legnagyobb figyelmet a hosszú lejáratú szállítási szerződések megkötésének szentelték. Eseményeserét folytattak azokról a gazdasági ágazatokról is, amelyekben kooperáció indítható meg vagy bővíthető ki. Megvitatták a Szovjetunió javaslatát, hogy tízéves megállapodást kössenek az együttműködés fejlesztésére. Ezt a javaslatot a munkacsoport következő ülésén tanulmányozzák tovább. (APA)

Islám Kereskedelmi Bank

Kairóban az iszlám országok képviselői kidolgozták az évek óta előkészületben levő Islám Kereskedelmi Bank végleges alapszabályzatát. A pénzügyminiszterrel az iszlám országok külügyminiszterei február 29-én kezdődő dzsiddai konferenciájára határozza el. Elkor jelölik ki az Islám Kereskedelmi Bank első elnökét.

A dzsiddai iszlám világközpont főtitkára, az egykori malajziai miniszterelnök, Tunku Abdul Rahman időkben bejelentette, hogy a leendő bank nem fizet a betétulajdonosoknak kamatot, hanem a profitból egyenesen osztalékokat ad nekik. A pénzügyminiszter egyébként főként a mohamedán országok fejlesztési beruházásainak finanszírozására fordítják majd. A bank ugyanakkor az úgynevezett iszlám jóléti adót levonja minden követelésből; ez az adó 5 százalékos. Rahman hangsúlyozta, fel kell szüntetni a világon élő mohamedánokat, hogy tőkésüljenek ne az állami és külföldi pénzügyekben helyezkedjenek el, hanem a leendő Islám Kereskedelmi Bankba. (APA)

A devizahelyzet és a nyersanyag-kereskedelem

Richard E. Liddiard, a Czarnikow cukornagykereskedelmi cég elnöke a nyersanyagok világpiacán valamilyen elfogadható elszámolási egység bevezetését tartja szükségesnek a stabilitás biztosítására. A legutóbbi árfolyamrendezés alkalmával megállapított plusz—minusz 2,25 százalékos ingadozást határalkalmassá látszik arra, hogy a forró pénz ide-oda áramlását megakadályozza. A nyersanyag-nagykereskedelem hagyományos haszonrésze azonban 0,5—2,0 százalék között mozog és így a devizárfolyamok ingadozásán ugyanannyit lehet veszíteni vagy nyerni, mint a kereskedelmi tevékenység lebonyolításán. A kilengések ezután nagyobbak lesznek, mint 1971 augusztusa előtt.

Liddiard szerint a devizabizonytalansággal kapcsolatos tapasztalatok világosan bizonyították, hogy a hosszú határidőre — 3—5 évre — szóló nyersanyag-szükségletek kötése gyakorlatilag teljesen lehetetlenné vált. A legutóbbi időben az ilyen jellegű üzletek sokkal nagyobb mértékben befolyásolta a devizaszpekuláció, mint a kereslet és kínálat alakulása. A devizaválság erősen megingatta a világszinten történő tervezés lehetőségét is és elenyészett a nyersanyagpiacoknál az a nagy érteke, hogy termelőknél és fogyasztóknál egyaránt lehetővé tette az áttekinthető a piaci árak várható alakulása fellett. (Reuter)

Belgium: költségvetés, fejlesztés, export

A belga parlamenttel ismertettett javaslat szerint az idei költségvetés 6 milliárd 100 millió frank deficitet számol. Az állam idei bevétele a becslések szerint 360 milliárd 600 millió frank lesz, a kiadás viszont 366 milliárd 700 millió frank. A nagyobb kiadással szeretnék ösztönözni a tavaly rosszul sikerült exportot, de a deficitnek az is az oka, hogy a tavaly bevezetett értéknövekedési adó nem hozta meg a várt eredményt.

Belgium négyéves tervet állított össze az ország kevésbé fejlett területeinek fellendítésére, s a beruházásokra 10 milliárd frankot szának. Javasolja a kormány, hogy a beruházásoknál az értéknövekedési adó nettó kamatját 10 százalékról 7,5 százalékra csökkentésük. Folytatják az állam együttműködését az országban beruházni akaró nagy külföldi vállalatokkal is. A Siemenszel megállapodásokban a belgiumi befektetések fejében a vállalatok megkapják az általuk gyártott berendezésekre szóló állami megrendelések 25 százalékát.

A gyengén sikerült tavalyi exportot idén nagyobb kampányokkal akarják helyrehozni. Több figyelmet fordítanak a szovjet és a kínai piacra, behatóbban törődnek Kelet-Afrikával, Brazíliával, Irországgal, a skandináv országokkal és az USA-val. A tavalyi kivitelt csupán 3,1 százalékkal nőtt, holott 1969-ben 23,3, 1970-ben 15,3 százalékos növekedést regisztráltak. A tavalyi behozatal 8,5 százalékkal volt nagyobb az 1970. évinél, s a kereskedelmi mérleg deficitje elérte a 18 milliárd 300 millió frankot. (Reuter)

Dinamikus fejlődés Tanzániában

Tanzánia a közelmúltban ünnepelte a függetlenség elnyerésének 10. évfordulóját. A kelet-afrikai állam gazdaságát nemcsak Afrikában, hanem jóformán az egész világon megkülönböztetett figyelemmel kísérik, hiszen a Nyerere elnök vezette ország nemzetgazdaságának fejlődése sok vonatkozásban eltér a többi fejlődő országtól. A kormány a politikai és gazdasági szisztémát röviden így jellemzi: afrikai szocializmus. Mérföldkövet jelent Tanzánia gazdasági életében az 1967-es arushai nyilatkozat, amely megszabta a fejlesztés fő irányvonalát és intézkedésrendszerét.

A Tanganyika és Zanzibár uniójából létrejött 939 ezer négyzetkilométer területű és 13,4 millió lakosú Tanzánia Kelet-Afrika legnagyobb országa. Természeti kincsei közül legfontosabb a gyémánt. Egyéb ásványok bányászata csak elenyésző, de mégsem mondható, hogy ásványi kincsekben szegény ország. Jelentős szén-, vasérc-, foszfát-, titán- és wolframkészletekkel rendelkezik, de ezek feltárását — elsősorban szállítási nehézségek miatt — még nem kezdték meg.

A népgazdaság domináló ága a mezőgazdaság. Ez a szektor termeli a nemzeti jövedelemnek több mint felét és innen származik a lakosság 90 százaléka jövedelme. Gyors fejlődése ellenére a gyárpar 8, a kitermelő ágazat pedig mindössze 1,8 százalékkal járul hozzá a GDP előállításához.

A gazdaság jóformán minden ágára kiterjedő fejlesztés hallatlan erőfeszítéseket igényel. Ezért nem meglepő, hogy a fejlődésben bizonyos időszakos visszaesések, megtorpanások, gondok jelentkeznek. A GDP 1968-ban 5,6, 1969-ben 3,1, 1970-ben pedig 5,2 százalékkal alult volt. A külkereskedelmi mérleg 1969-ben még aktívummal zárult, de a beruházások emelkedése következtében megnövekedett import 1970-ben 56, 1971-ben pedig 25 millió dolláros hiányt mutatott. Az államadósság összege elérte a 2,2 milliárd tanzániai shillinget (1 dollár 7,14 shilling), ennek fele külföldi tartozás. Az ország aranytartalékai nem rendelkeznek, a monetáris készlet 1969-ben több mint 80 millió dollár volt, ez az összeg a külkereskedelmi deficit miatt csökkent. A növekedési és fizetési gondok várhatóan igen hamar megoldódnak, mivel a kormány különféle intézkedéseket — például hitelrestríktiót, exportátogatást — hozott a gazdaság egyensúlyának helyreállítására.

A most folyó második ötéves terv (1969—1974) legfontosabb feladatai a mezőgazdaság és az oktatás fejlesztése, valamint a magán- és külföldi tőke befolyásának további csökkentése. Jelentős változásokat irányoztak elő a közlekedés, a hírközlés és az infrastruktúra területére. A tervidőszak alatt több mint 8 milliárd shillinget fordítanak beruházásra, amely összegből 3 milliárdot az állam, 2,3 milliárdot szövetkezetek, 580 milliót pedig a Kelet-afrikai Közösség vállalt magára. A terv egyik legnagyobb beruházása a Tanzániát Zambiával összekötő 1100 mérföld hosszúságú úgynevezett Tan-Zam vasútvonal. Az építést hosszú lejáratú hitel nyújtásával a Kínai Népköztársaság finanszírozza, de a két afrikai ország együttesen osztozik az összes felferülő költségen. Jelenleg több mint 15 ezer kínai szakértő és munkás dolgozik az ország gazdasági élete szempontjából nagy fontosságú vasútépítésén.

Az egyes termelési szektorok áttekintése azt bizonyítja, hogy az eddigi nagy eredmények mellett még igencsak sok kihasználatlan, potenciális lehetőség nyílik. A mezőgazdaság fő terméke és Tanzánia első számú exportcikke a szizál. 1968-ban

államosították az ültetvények többségét és átszervezték a termelést. 1960 óta igen magas szinten — évi 200 ezer tonna — stagnál a szizáltermelés, ugyanakkor a világgiazi árak csökkentő tendenciát mutatnak. Mind a termelést, mind az exportot nemzetközi kvóta szabályozza. A Tanzániai Szizal Corporation 1969-ben kezdte meg a termelés és a felhasználás új átfogó programjának kidolgozását. Így például ezt a növényt már cellulózegyártáshoz is felhasználják. Az elmúlt öt év egyik legfontosabb exportterméke a gypájú volt. Míg 1961-ben 190 ezer 400 librás bála volt a termés, addig tavaly több mint 400 ezer librát állítottak elő. A kormány ösztönzi a gypájútermelést, mivel a világgiazi árak stabilak.

A kávétermés 1970-ben 40 ezer tonna volt (25 százalékkal több mint egy évvel korábban), a jövőben azonban ez a mennyiség csökkenni fog, mert a terv előírások szerint a természet fokozatosan meg kell szüntetni. Fejlesztieni kell viszont a dohány és tea termelését. A teatermelés 10 év alatt megkétszereződött (19,5 millió libra) és a Tanzániai Teahatóság terve szerint 1973-ban a jelenleginél kétszer nagyobb területen, 13 ezer hektáron létesítenek ültetvényeket. Különböző ösztönző intézkedésekkel szorgalmazzák a főleg kisbirtokokon folyó dohánytermesztést is. Zanzibár szigetének világméretű luma a szegfűszeg. A világ szegfűszeg-ellátásának 80 százalékát a sziget biztosítja, aminek következtében a 350 ezer lakosú szigetország (amelynek elnöke egyben Tanzánia alelnöke) diktálja a világgiazi árát. 1967—1971 között több mint 57 ezer tonna fűszert exportáltak, ez idő alatt a tonnákénti ár 600—ről 2880 dollárra emelkedett. Ennek következtében Zanzibár a fejlődő országok leggazdagabbjai közé tartozik. Londonban levő devizataralékai 1972 végére várhatóan elérik a 85 millió dollárt.

1961 óta az iparfejlesztés két különböző szakasza figyelhető meg. 1966-ig az ipar elsősorban fogyasztási cikket orientált volt, ezután pedig alapanyagok és félkésztermékek — acél, cement, bőr — termelése került előtérbe. Ezt a szektort a nemzeti fejlesztési testület irányítja.

A jövőben az iparfejlesztés fontos feladata az allokáció. A szülőbőben levő nagyipar elsősorban vas-, szén- és vízienergia-felhasználásra kívánják alapozni. 78 millió tonnára becsülik a vasérc- és 200 millióra a szénkészleteket, amelyek az épülő Tan—Zam vasúttól mintegy száz mérföldre terülnek el. A Nagy Ruaha folyó mentén 700 megawattos erőmű építését tervezik, így várható, hogy 1980-ra lényegesen megnő a villamosenergia-termelés és enyhülnek az ország energiagigái. Az olasz AGIP cég megbízást kapott, hogy a részben feltárt kőolajmezőn folytassa a kutatást és szervezze meg az olaj kitermelését. Előreláthatólag még ebben az évtizedben megindul a rendszeres olajbányászat. Az ötves terv a mezőgazdaság és az ipar közötti integrációs kapcsolatot megteremtést is előírja. Ez a folyamat — igaz, hogy alacsony fokon — ár megkérdőjelezt, de jelentős eredményekre csak a közlekedési hálózati-építés után lehet számítani.

Gonda György—Lőrincz Péter

MÉG MINDIG NAGYOK AZ ÁRKÜLÖNBSEGEK AZ EGK-BN

A brüsszeli bizottság jelentése

A fogyasztási javak árai még mindig nagyon eltérőek az egyes EGK-országokban. Az európai bizottság csütörtökön nyilvánosságra hozott évi jelentése megállapítja, hogy a vállalatok az egyes piacokon — az országok különbözőségei miatt — eltérő kínálati és árpolitikát követnek. A végső árakra az adókülönbségek is hatást gyakorolnak. Így például egy rádió, amely az NSZK-ban 100 márkába kerül, Belgiumban — átszámítva — 143 márka, Franciaországban pedig 167 márka.

A Közös Piac országaiban jelentősen nőtt az életszínvonal. A brüsszeli bizottság számításai szerint a magánháztartások kiadásai 1958 óta megháromszorozódtak. Ha az időközben végbement áremelkedéseket ebből levonjuk, még mindig azt kapjuk, hogy a vásárlóerő 1958 óta megduplázódott.

A bizottság jelentése sajnálattal állapítja meg, hogy még mindig nem sikerült kielégítő megoldást találni a vámviszállatra. E vizsgálatokat az egymás közötti utasforgalomban csak akkor lehet végleg eltörölni, ha hosszadalmas program keretében sikerült koordinálni az EGK-országok számos erre vonatkozó, eltérő előírását.

zatokban és területeken fenntartják a teljes foglalkoztatottságot. Nagy jelentőségűek a miniszteri tanács ama határozatai is, amelyek a vendégmunkások szociális biztonságának összhangba hozott rendszerét hívatottak megteremtteni — írja befejezől a bizottság jelentése. (DPA)

Az osztrák fizetési mérleg

Az eddig rendelkezésre álló adatok szerint az osztrák fizetési mérleg 1971-re az előző évi 0,1 milliárd schilling aktívum helyett 2,7 milliárd schilling passzívumot mutat ki. Ezen belül a teljesítmény-mérlegben 2,2 milliárd schilling passzívum mutatkozik, 2 milliárddal több mint az előző évben. Ennek oka, hogy a kereskedelmi mérleghiány 7,9 milliárddal emelkedett és 26,7 milliárdot tett ki, míg a szolgáltatási és transzfertételek aktívuma csupán 5,9 milliárddal emelkedett, 24,5 milliárddal.

A hosszú lejáratú tőkék forgalmában 500 millió schilling passzívum jelentkezett, szemben az 1970-es évben kimutatott 400 millió schillinges többlettel. Az összesített fizetési mérleg tehát 2,7 milliárd schilling hiányt eredményez, az előző év 0,1 milliárdos többlete helyett. Az osztrák gazdaságának a nemzetközi fizetések céljára rendelkezésre álló likvid tartalékai viszont az elmúlt év folyamán 1,3 milliárd schillinggel növekedtek. (APA)

WVG

VILÁGGAZDASÁG

1972. MÁRCIUS 29., SZERDA

IV. ÉVFOLYAM, 62. (811.) SZÁM

Az USA elutasítja a korlátozott konvertibilitást

Párizsban tegnap kétnapos értekezlet kezdődött: vezető amerikai, nyugat-európai és japán szakértők vitatják meg a nemzetközi valutarendszer reformjának és jelenlegi helyzetének kérdéseit. Döntések nem várhatók az OECD úgynevezett harmadik munkacsoportjának üléséről, az érdeklődést inkább azzal érdemli meg, hogy az amerikai küldött a tanácskozáson felvetette a valutareform kidolgozására hivatott fórum kibővítésének kérdését. Ismeretes, hogy az USA a Tízek csoportja helyett olyan szélesebb körű tárgyaló testület megalakítását javasolja, amelyben könnyebben ellensúlyozható a Közös Piac tagállamainak és Japánnak a befolyását, és amely — a hivatalos indoklás szerint — lehetőséget ad a fejlődő országoknak is, hogy hallgassák szavukat a reform megalkotásánál. Az amerikai kívánságai közé tartozik az is, hogy a valutareform ügyét ne szigeteljük el a nemzetközi kereskedelmi és gazdasági problémáktól. Ez azt jelenti, hogy az Egyesült Államok számára a távlati reform útján kereskedelmi és gazdasági előnyöket akarnak szerezni, ahogyan ez a decemberben kötött átmeneti valutamegállapodásban nagyrészt sikerült. Ez az amerikai törekvés — amelyet az USA küldötte kérés nélkül fejtett ki — érthető a legújabb jelentés fényében, amely az USA külkereskedelmi mérlegének további deficitjéről számol be.

A legfejlettebb tőkésországok Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezetének (OECD) valutapolitikai albizottsága, az úgynevezett Emminger elnöklétevel tanácskozik. Ami a pillanatnyi helyzetet illeti, a pénzügyi szakértők elsősorban az Egyesült Államok fizetési mérlegének alakulását vizsgálják. A dollár legutóbbi devizapiaci gyengülését és a spekulációs dollárösszegek visszaáramlásának elmaradását több tényezőnek tulajdonítják: az amerikai kongresszus késlekedését a dollár devalválásának megszavazásával; Amerikában a kamatok szintje jóval alacsonyabb mint Európában; az USA hallani sem akar a dollár konvertibilitásának helyreállításáról. A két elsőnek említett kedvezőtlen tényező a napokban kiküszöbölődött: a kongresszus végrehajtotta a dollár hivatalos devalválását, és az amerikai kamatemelések közelebb hozták az Atlanti-óceán két oldalán érvényes kamatok szintjét egymáshoz. Ilyenformán — mint a hírügynökségek jelentéséből kitűnik — a mostani értekezlet egyik legfontosabb témája az amerikai valuta konvertibilitása.

Az OECD szakértői arra szeretnék rávenni Amerikát, hogy valamilyen formájú korlátozott konvertibilitást tegyen lehetővé. Ez különösen Angliának fontos, amely törleszteni szeretné tekintélyes tartozását a Nemzetközi Valuta Alapnak, de az Alap nem fogad el dollárt.

Volcker amerikai pénzügyminiszter-helyettes szembehelyezkedett ezzel az elgondolással. Párizsi sajtóértekezletén kijelentette: Washington fenntartja azt a véleményét, hogy a dollár konvertibilitásának helyreállítása a jelen körülmények között nem járna stabilizáló hatással. A korlátozott konvertibilitás gondolatát kerekén elutasította. Az angol adósságok törlesztését „technikai kérdések” minősítette, amelynek megoldásáról majd „a következő hetekben tárgyalni kell.”

Az amerikai küldött elmondta, hogy már megkezdte a bilaterális tárgyalásokat az egyes nyugat-európai pénz-

Aktív lett a Közös Piac külkereskedelme

Az EGK-országok összesített kereskedelmi mérlege tavaly 1 milliárd 513 millió dolláros aktívummal zárt, szemben az előző évi 436 millió dolláros deficittel — közli a brüsszeli bizottság. A külső országokba irányuló export 12 százalékkal 50 milliárd 643 millió dollárra, az ezekből az országokból származó import pedig 8 százalékkal 49 milliárd 130 millió dollárra emelkedett.

A tagállamok egymás közötti kereskedelme 15 százalékkal 49 milliárd 217 millió dollárra nőtt.

Az EGK-országok exportja gyorsabban nőtt az importnál — kivéve Ázsiában. A közösség deficitje Ázsiával a kétszeresére, 3 milliárd 703 millió dollárra nőtt. A kivülálló nyugat-európai országokkal az aktívum 6 milliárd 235 millió dollárról 7 milliárd 351 millióra nőtt. Az Egyesült Államok viszonylatában a deficit felére, 1 milliárd 282 millió dollárra apadt. Japánnal szemben viszont nőtt a deficit: 246 millióról 605 millióra. (Reuters)

ügyminiszteriumok tisztviselőivel arról az új fórumról, amelyre a távlati valutareform kidolgozását kell bízni. A legfontosabb kérdés, amelyet ennek az új fórumnak meg kell oldania, az Egyesült Államok fizetési mérlegének problémája, hangoztatta Volcker. „Ha azt akarjuk, hogy az USA visszatérjen a dollár konvertibilitásához, akkor lehetővé kell tenni, hogy külkereskedelme aktív legyen és így tartalékokat halmozhasson fel.”

Japán—amerikai verseny a kínai piacért

A távközlési berendezés eladásának következményei

Nixon elnök döntése, amelynek alapján eladtak Kínának egy 2,3 milliárd dollár értékű távközlési berendezést, felbőszítette a japánokat, és egyben precedensül szolgálhat arra, hogy a jövőben ne vegyék figyelembe a COCOM előírásait.

Mint ismeretes, Nixon februári kínai látogatása alkalmával az Egyesült Államok felhatalmazta a Radio Corporation of America (RCA) konszert, hogy Kínának eladja egy műbolygó földi irányító berendezését. A kínai vezetők a berendezést Nixon sanghaji látogatásakor kezdték üzemeltetni. Az efajta berendezések azon a 150 tételt feltüntetett listán szerepelnek, amelyeknek Kínába történő eladását a COCOM tiltja. Az előírások szerint a listán szereplő áruk csak akkor adhatók el, ha ehhez a szervezethez tartozó összes ország hozzájárul. Az Egyesült Államok azonban a berendezést átszállította Guamból Sanghajba, és a COCOM-hoz tartozó országokat csak akkor tájékoztatta az ügyről, amikor a szállítás már megtörtént.

Japán évek óta szeretne már számítógépeket, és más fejlett technikai cikkek eladását Kínának, de a japán exportöröklet sakkban tartotta a COCOM — az exportellenőrzést koordináló bizottság — tiltalmát.

A szabályokat félresöpörő amerikai lépésnek valószínűleg része van abban,

Újra passzív az amerikai külkereskedelem

Az USA történetének második legnagyobb kereskedelmi deficitjét jegyezték fel februárban. A kereskedelmi miniszterium közlése az elmúlt hónap kereskedelmi adatait. A deficit 587 millió 600 ezer dollár. A mérleghiány januárban 318 millió 900 ezer, decemberben pedig 273 millió 700 ezer dollár volt. A legnagyobb deficit októberben mutatkozott: 821 millió 400 ezer dollár, minden idők legnagyobb rekordja.

Februárban az import 3 százalékkal 4 milliárd 403,2 millió dollárra esett, az export viszont 9,8 százalékkal 3 milliárd 805,8 ezer dollárra csökkent.

A kereskedelmi mérleg szeptembert kivéve immár április óta deficitese. A kereskedelmi mérleg helyzete volt egyik oka annak, hogy Nixon augusztusban importpótvámot vezetett be és 90 napos ár-bérszót rendel el. Kormánytisztviselők szerint nem valószínű, hogy a kereskedelmi mérleg a következő néhány hónapban valamit is javuljon. (Reuters)

Befejeződtek a magyar—szovjet kormányfői megbeszélések

Moszkvában tegnap véget érték a Fock Jenő vezette magyar és Kozsigin vezette szovjet kormányküldöttség közötti megbeszélések. A tárgyalások során — amelyeket a nézetek teljes azonossága jellemezett —, megfárgyalták a magyar—szovjet gazdasági együttműködés továbbfejlesztésének és elmélyítésének kérdéseit, ezen belül néhány távlati kérdést azoknak a feladatoknak a fényében, amelyek a KGST-országok együttműködése további elmélyítésének és tökéletesítésének, a szocialista gazdasági integráció fejlesztésének komplex programjából adódnak. (MTI)

Indiai—bengáli kereskedelmi egyezmény

India és a Bengál Népköztársaság megkötötte első kereskedelmi egyezményét, amely a szabad határmenti kereskedelmet is előírja. Az egyezmény aláírásával hivatalosan is megindult a két szomszéd közötti kereskedelem, amely az 1965. évi indiai—pakisztáni háború óta szünetelt. Az egyezmény egy évig marad érvényben és 500 millió rúpia (72,5 millió dollár) összegű árucsere iránnyal. Az egyezményt Bangla Desh kereskedelmi minisztere és India külkereskedelmi minisztere írta alá. (Reuters)

hogy Tanaka japán külkereskedelmi miniszter a parlamentben sikrasszállt a COCOM-előírások enyhítéséért. Közölte, hogy a szervezet legközelebbi ülésén Kínának 67 tétel levételét kéri az embargólistáról. Ezek között szerepelnek a közepes méretű számítógépek, illetve ezek alkatrészei, amelyeket a japánok nagyon szeretnének Pekingnek eladni. A japán követelést a kínai miniszter vitatja meg — ekkor tanácskoznak a COCOM-hoz tartozó országok: a többi között az Egyesült Államok, Kanada, Japán, Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország, Belgium, Hollandia, Norvégia, Nyugat-Németország.

A japán külkereskedelmi miniszterium egyik vezető tisztviselője kijelentette, nem csodálkoznak ha az egész COCOM-program felborulna — írja az UPI tudósítója. „A listán szereplő 150 tétel közül az úrbereendezéseket tekintve általában a legtitkosabbnak, most Amerika épp egy ilyenre tett kivételt. Utólag jóváhagyhatják, de a következő évi költségvetésben a költségvetésben lesz.” A japán szakértők magánbeszélgetésekben azzal vádolják az Egyesült Államokat, hogy meg akarják hódítani a kínai számítógéppiacot, még mielőtt a konkurrens a startjelet megkapná.

A japán üzletemberek nyugtalanságát csak fokozták azok a Hongkongból származó értesülések, amelyek nagy amerikai vállalatok vezető beosztású tisztviselői Hongkongban titkos tárgyalásokat folytatnak kínai külkereskedelmi tisztviselőkkel — állítja a Reuter tudósítója. A tudósító értesülése szerint már legalább 30 amerikai vállalat — közte a Boeing és a McDonnell-Douglas repülőgépgyárak képviselői folytattak tárgyalásokat.

A zárt ajtók mögött folyó tanácskozásokon az amerikai gépeket, teherautókat, kőolaj- és mezőgazdasági termékeket, műtrágyát és még számos egyéb cikket kínáltak fel eladásra. Bekapcsolódtak a próbálkozásba a Hongkongban leányvállalattal rendelkező amerikai cégek és az ott nagy számban levő export—importvállalatok is. De még egyik megbeszélés sem értett zűlétt, még nem sikerült amerikai termék közvetlenül eladni Kínának — állítja a jelentés, hozzáfűzve, hogy eddig még egy amerikai vállalatot sem hívtak meg az április 15-én nyíló kantoni vásárra.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ A COCOM ELŐÍRÁSAINAK ENYHÍTÉSÉÉRT szállt síkra Tanaka japán külkereskedelmi miniszter. Japán évek óta szeretne az embargólistán szereplő számítógépeket eladni Kínának. A japán fellépés kiváltó oka, hogy az USA a COCOM előírásainak figyelembevétele nélkül adott el távközlési műbolygó-állomást Kínának.
- ◆ AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK TÖRTÉNETÉNEK második legnagyobb deficitjével zárt februárban az ország külkereskedelmi mérlege, amely szeptember kivételével lassan már egy éve deficitese. A Közös Piacnak ellenben tavaly másfél milliárd dolláros aktívummal sikerült zárni a mérleget, szemben az előző év deficitjével.
- ◆ AZ 1971—75-RE SZÓLÓ LENGYEL ÖTÉVES TERV irányelveit elfogadta a LEMP Központi Bizottsága. Az elmúlt hónapok termelési eredményeire támaszkodva több fontos mutatószámot felemltek. Az ötéves terv középpontjában a reálbérek emelkedése és a fogyasztási cikkek gyártásának és importjának ugrásszerű növekedése áll.
- ◆ CEAUSESCU MEGKEZDTE TÁRGYALÁSAIT TANZÁNIÁBAN. A megbeszélésen a két ország gazdasági együttműködése és afrikai problémák voltak napirenden. A Világsajtóból című rovatban ismertetett szemelvény a román államfő afrikai körútjának hátterét elemzi.
- ◆ A KÖZÖS PIACI AGRÁRÁRAKAT az új tagállamok csatlakozása után már nem emelik. A brüsszeli bizottság elnökének nyilatkozata szerint a közösség mezőgazdasági termelőit más módon kell majd segíteni, mert az új tagállamok ellenzini fogják a további emelést; számukra a jelenlegi agrárárak már amúgy is túl magasak.
- ◆ TRIPOLIBAN ISMÉT ELHALASZTOTTÁK a külföldi olajvállalatokkal folytatott tárgyalásokat, amelyek célja a dollár leértékeléséből adódott veszteségek kárpótlása. A líbiai kormány egyidejűleg megtiltotta az olasz ENI által kitermelt olaj elszállítását mindaddig, míg nem rendezik az árvitát. Az olajpiac egyéb hírei közül kiemelkedik, hogy Trinidad és Tobago állítólag az OPEC-hez való csatlakozás lehetőségét tanulmányozza.

Magyar—bolgár kereskedelmi együttműködés

A múlt évben a 3,3 millió rubel értékű belkereskedelmi árucsere csak 65 százalékkal sikerült realizálni. Erre az évre 3,2 milliárd rubel forgalmat terveznek. A hagyományos árulistán kívül új termékek is szerepelnek az export- és az importoldalon. A közelmúltban megtartott munkacsoport-ülésen több megállapodás született a műszaki együttműködésre is.

A közelmúltban tartotta Budapest IV. ülését a magyar—bolgár belkereskedelmi munkacsoport. Elemezték az 1971. évi kétdoldali együttműködésben elért eredményeket, valamint aláírásra került az 1972. évi választékcseres- és műszaki-tudományos együttműködési megállapodás. Az 1971. évre a két ország belkereskedelmi minisztériumai mintegy 3,3 millió rubel értékű árucsere-t terveztek, amit azonban az év végére mindössze 65 százalékkal sikerült realizálni. Ez az eredmény a közepesnél alig jobb.

Melyek tehát a gátló tényezők? A Bolgár Népköztársaságban az 1971. évben végbement új gazdaságirányítási rendszerre való áttérés a bolgár vállalatoknál importtárgyúvá vezetett. De tartózkodás mutatkozott a mi oldalunkon is. A belkereskedelmi vállalatok 1971-ben nagy árukészlettel rendelkeztek és ez a tény korlátozta a vásárlást. További gátló tényezőzt jelentett, hogy a magyar és bolgár belkereskedelmi vállalatok nem ismerik egymás árú kínálatát, egymás piaci lehetőségeit. Ennek tulajdonítható a magyar kereskedők körében az a szemlélet, amely szerint Bulgáriának főképpen az élelmiszeripari termékei kelthetnek a magyar piacon érdeklődést. A bolgár ipari termékeket egyáltalán nem ismerik, noha több olyan áru is van, ami a hazai árúválaszték szélesítését, a fogyasztói igény jobb kielégítését szolgálja.

Az 1972. évre előirányozott mintegy 3,2 milliárd rubel összegű választékcseres-forgalomnak az előző évinél jobb realizálását több kedvező körülmény jelzi. A bolgár gazdaságpolitikájában több, a választékcseres fejlődését elősegítő tendencia bontakozik ki. A Bolgár Kommunista Párt X. Kongresszusának határozata értelmében fokozzák a fogyasztás-cikkek-ellátás javítását. Így több licenct, know-how-t vásárolnak és bővítik természetesen a fogyasztási cikkek importját is.

Ugyancsak a választékcseres-forgalom egyenletes kibontakozását szolgálják azok a technikai jellegű megállapodások, amelyek a munkacsoport ülésén jöttek létre. Ezek a következők: a választékcserében részt vevő vállalatok

felváltva, Budapest és Szófiában árú-bemutatókat tartanak, az év folyamán kiadott köldöttségek utaznak egymás országába, Budapest és Szófiában áruházi heteket rendeznek.

Az 1972. évi árulisták összeállításánál érvényesült mindkét félnek az a törekvése, hogy a választékbővítés mellett az ellátás egyenletességét biztosító áruk is szerepeljenek. Importoldalon a hagyományos és a hazai piacokon keresett és népszerű bolgár termékek mellett — mint a 225 ezer rubel értékű gyümölcs- és zöldségek, 110 ezer rubelért fonott demizson, 30 ezer rubelért művirág — olyan áruk is szerepelnek, amelyek nálunk kevésbé ismertek. Ilyenek például a 100 ezer rubel értékű fogkrém, köztöltő, különböző műanyagárúk, apró háztartási cikkek.

Exportunkban az árulista összetételére az a jellemző, hogy leginkább mintegy 800 ezer rubel összegben iparcikkek szerepelnek: különböző műanyagárúk, háztartási eszközök (ezen belül 1000 darab elektromos padlókefék, játékok, írószerek). A ruházati termékek értéke 700 ezer rubel, például pamutszövet 175 ezer rubel, színes női műanyagcsizma 30 ezer rubel értékben.

A munkacsoport ülésén megállapodtak, hogy évközben, ha lehetőség adódik, az árulistákat tovább bővítik.

A gazdasági együttműködésen túlmenően jelentős és igen eredményes a két ország belkereskedelmi szervei között a műszaki-tudományos együttműködés. Ennek keretében az 1971. évben 6—8 tanulmányt valósult meg. Az utazások keretében tanulmányozott témák felölelték a belkereskedelm egész területét, a vállalatvezetéstől a kereskedelmi és vendéglátóipari szakoktatás módszereinek tanulmányozásáig. Különösen hasznos volt a bolgár szakemberek számára a különböző kereskedelmi módszerek, a vállalatirányítás különböző módszereinek tanulmányozása. A magyar szakemberek főképp a bolgár zöldség- és gyümölcskereskedelm, a vendéglátóipari építkezés, az anyagraktározás és -mozgatás terén szereztek értékes tapasztalatokat.

Dr. Gantner Péter

A BANQUE DE FRANCE JELENTÉSE

Párizsi tudósítónktól:

A Banque de France megállapítja, hogy Franciaország gazdasági helyzete tavaly a többi nyugat-európai országhoz viszonyítva kedvező volt és a jövőt illetően sincs különösebb ok az aggodalomra. Az idén mérsékelt gazdasági fejlődésre lehet számítani.

A bank ezt a megállapítást több tényezővel indokolja. A belső fogyasztás egyelőre nem mutat csökkenő tendenciát. A partnerországok konjunktúrája lanyhul, ami károsan befolyásolja az exportot, a kormány pénzügyi rendelkezései azonban továbbra is bizonyos manőverezési lehetőségeket biztosítanak az exportöröknek. Arra is számítanak, hogy a nagy nyugat-európai országokban a konjunktúra a második félévben javulni fog.

A bank szerint problematikus a magánberuházások alacsony színvonala. Ebben nagy szerepet játszik az általános nemzetközi konjunktúrális helyzet.

Továbbra is gond a munkanélküliség növekvő tendenciája. A jelentés ezzel kapcsolatban nyugtalanítónak tartja, hogy ez elsősorban nem a konjunktúrális okokra vezethető vissza: a munkanélküliség inkább társadalmi — strukturális — probléma, ami összefügg a technikai és technológiai haladással.

A bank nem javasol további intézkedéseket a fogyasztás ösztönzésére, mi-

vel szerinte ez az inflációs tendenciák megerősödését vonná maga után. A nemzetközi konjunktúrális helyzet miatt valószínűleg erősödik a francia piacon a külföldi áruk versenye. A jelentés ezért felszólítja a francia termelőket, hogy igyekezzenek kedvező árrakkal fellépni. Az is kívánatos lenne, ha diverzifikálnák az exportot, amely jelenleg elsősorban a közös piaci országokba irányul.

Újabb szovjet—nyugatnémet csőület terve

Újabb nagy kompenzációs üzletről folynak tárgyalások az NSZK és a Szovjetunió között — jelenti az AP hírügynökség. A Mannesmann csőgyár csöveket szállítana a Szovjetunióknak földgáz ellenében. A gyár képviselője megerősítette a tárgyalások híreit, de hozzáfűzte: korai lenne még konkrétumokról nyilatkozni. Ha a tavaly elkezdődött megbeszélések eredményesebb lesznek, az üzletet valószínűleg hasonló feltételekkel kötik, mint a korábbi, amely 1970 februárjában jött létre és értéke 1,2 milliárd márka volt. A szállítások kétharmadát már teljesítették.

Az UNCTAD-konferencia jegyében

KIHÍVÁS ÉS LEHETŐSÉG

„A mai nemzetközi kereskedelmi és pénzügyi helyzet egyrészt kihívás az UNCTAD harmadik ülészakához, másrészt lehetőséget is kínál. A kihívás, hogy ellenszögöljön azoknak a tendenciáknak, amelyek — ha tovább hatnak — elkerülhetetlenül hátrébe szorítják a nemzetközi politikai döntésekben a harmadik világ fejlődését. A lehetőség, hogy felhasználva a világ pénzügyi és kereskedelmi viszonyainak mostani cseppfolyós állapotát, hatékonyan hozzájáruljon olyan rendszer kidolgozásához, amely jobban alkalmazkodik a fejlődő országok és az egész világ közösségi szükségleteihez.”

Ezzel a mondattal kezdődik az az UNCTAD-jelentés, amelyet Manuel Perez Guerrero, a szervezet főtárgyalója terjeszt a harmadik világkereskedelmi konferencia elé. Az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciájának (UNCTAD) III. ülészakát április 13-án nyitja meg Allende chilei köztársasági elnök Santiagóban. A konferencia április 11. és május 19. között közgyűlésen, hat bizottságban és két munkacsoportban folytatódik.

Az ENSZ-ben és az ENSZ szakosított szerveinek munkájában részt vevő 142 országot több mint 2500 gazdasági szakember képviseli a chilei fővárosban. Jelen lesznek a világszervezet, valamint 35 kormányközi és 42 nem kormányzati nemzetközi szervezet küldöttei is. Az ülészakán áttekintik, milyen mértékben sikerült a gyakorlatba átültetni az UNCTAD 1968. évi újdolgozott konferenciáján, valamint az ENSZ más fórumain elfogadott határozatokat, s megpróbálják kidolgozni és elfogadni azokat az intézkedéseket, amelyek a második nemzetközi fejlesztési évtized célkitűzéseinek teljesítéséhez szükségesek. A legfontosabb ezek közül, amely a fejlődő országokban a gazdasági expanzió évi ütemét az évtized átlagában 6 százalékkal akarja növelni, s amely szerint az egy főre jutó nemzeti jövedelem évente 3,5 százalékkal növekszik.

A közgyűlési vitán 23 napirendi pontot vitatnak meg. Ezek közül 22-öt tavaly szeptemberben a kereskedelmi és fejlesztési tanács fogadott el, s egyet, a Szezi-csatorna kérdését, a „hetvenhetek” limai konferenciájának határozata alapján vettek fel a napirendre. Az UNCTAD jelentést készítette, amelyet Guerrero terjeszt elő. Ez a fejlődő országok általános helyzetével, a fejlődő világgal folytatott kereskedelemmel, a különböző nyersanyagkezeléssel, az általános preferenciarendszerrel, a fejlődő világnak nyújtott segítséggel, a pénzügyi reformmal, a fejlődő világ és a szocialista országok kapcsolataival, a fejlődő országok számos követelésével (hajózás, technológia), a legkevésbé fejlett országok támogatásával és a harmadik világ országainak egymás közötti kapcsolataival foglalkozik.

A perui fővárosban ülésezett 1971. október 28. és november 7. között a fejlődő világ 96 országát tömörítő „hetvenhetek csoportja”. Ezen a konferencián fogadták el a limai deklarációt és akcióprogramot, amely a fejlődő világnak a chilei ülészakán előterjesztendő követeléseit tartalmazza.

A következő napokban lapunknak ezen a helyén ismertetjük az UNCTAD jelentését, a „hetvenhetek” deklarációját és más dokumentumok alapján az egyes napirendi pontokban elfoglalt álláspontokat, s azok gazdasági hátterét.

V. A.

Előterben a fogyasztási javak termelése

A LEMP KB elfogadta az ötéves terv előirányzatait

A LEMP Központi Bizottsága hétfői ülésén elfogadta az 1971—1975-re szóló lengyel ötéves terv irányelveit — jelentősen az MTI tudósítója. A plénum az elmúlt hónapok termelési eredményeire támaszkodva felemelte a LEMP tavalyi decemberi kongresszusán elfogadott több fontos mutatószámot. Jaroszewicz miniszterelnök hangsúlyozta, hogy a későbbiekben még további módosításokat lehet végrehajtani az előirányzatokban.

A lengyel nemzeti jövedelem 1971—1975 között — a terv szerint — 40 százalékkal növekszik, az A-szektor termelése 51,2, a B-szektor pedig 48,6 százalékkal emelkedik (1966—1970 között ez az arány 52, illetve 36 százalék volt). Az ipar termelése 50,2, a mezőgazdaságé 19,3—21,2, a könnyiparé 51, az élelmiszeriparé 35, a hústermelés pedig 32,6 százalékkal növekszik.

A miniszterelnök elmondta, hogy a beruházások 45 százalékkal növekednek. Erre a nagy ráfordást azért van szükség, mert a beruházási front a gazdasági tevékenység gyenge területe Lengyelországban — fűzte hozzá. A nemzeti jö-

vedelemben a felhalmozás 28,3—29,5 százalék lesz.

A külkereskedelmi forgalom 57 százalékkal emelkedik, ezen belül az import 59, az export 55 százalékkal növekszik. Az ötéves terv végére 1,8 millió új munkahelyről és több mint 1 millió új lakásról gondoskodnak.

Fokozatosan csökkenteni fogják a munkahely 1975-ig, javítják a legalacsonyabb jövedelmű családok helyzetét, növelik a szülési szabadságot, gyors ütemben fejlesztik a szolgáltatásokat. Kulturális célokra 25 százalékkal többet ruháznak be, mint az előző ötéves terv idején.

A Reuter jelentésében azt emeli ki, hogy a realbéreket 18 százalékkal, a fogyasztási cikkek gyártását és importját ugrásszerűen növelik. Lengyelország megduplázza a nyugati országokból vásárolt gépek és műszaki berendezések importját a gazdaság modernizálása érdekében. Utal a jelentés arra is, hogy a terv szerint tökéletesíteni kell a gazdaságtervezés és irányítás stílusát és módszereit, valamint a vállalatvezetést.

A VG JELENTI

● Az európai biztonság és a gazdasági együttműködés kérdéseit vitatja meg Bécsben 40 jogszláv, svájci, osztrák, román és nyugatnémet parlamenti képviselő. A háromnapos eszmecsere-sorozat az osztrák külügyminiszter nyitotta meg. Kijelentette: minden lehetőséget ki kell használni, hogy Európa a béke kontinense legyen.

● Szovjet—japán halászati megbeszéléseket tartanak májusban Tokióban. A szovjet halászati miniszter ebből az alkalomból a japán fővárosba érkezik.

● A kínai autópár technikai színvonalát a legfejlettebbek közé tartozik Ázsiában — mondotta a Toyota cég alelnöke. Az üzletember, aki tavaly több kínai gépkocsigyárat is felkeresett, elmondta, hogy az ott használt gépek 90 százaléka belföldi eredetű.

● A szuperszonikus Concorde személyszállító repülőgép júniusban bemutatólátogatást tesz a Fülöp-szigeteken. Ez lesz a repülőgép első ázsiai útja.

● Bulgáriában jelenleg 180 ezer személyi tulajdonban levő autót tartanak nyilván. A terv szerint 1975-ig a gépkocsitulajdonosok száma eléri a 400 ezret.

● Japán fontolgatja, hogy cseppfolyósított földgázt importáljon a Royal Dutch Shell Sarawakban levő üzeméből. Japán elektromos és gáztársaságok már importálnak gázt Alaszkából és Bruneiból.

● Bulgária árucseré-forgalma a KGST-országokkal 1971—75 között megkétszereződik az előző ötéves periódushoz viszonyítva. Legnagyobb partner továbbra is a Szovjetunió lesz: az ötéves tervidőszakban az ország 2 milliárd 600 millió rubel értékben vesz gépeket és berendezéseket a Szovjetunióból. Importál 10 millió tonna szovjet kőolajat és 1 millió tonna acélt is.

● A lengyel közlekedési vállalatok az idén hazai termelésből és a behozatalból 1800 új autóbust kapnak. Ez 200 millió személy szállítást teszi majd lehetővé.

● A La Manche csatorna alatti alagút terveiről folytat megbeszéléseket Londonban a francia és az angol közlekedési miniszter. Az eszmecsere már régóta terveztek, de többször elhalasztották. Az alagút kérdése egyébként szóba került Pompidou és Heath közelmúltban tartott találkozásán is.

● Ausztria tavaly 6603 lovat exportált. A legtöbb a Noriker és a Haflinger fajtaiból való. Az osztrák loexport legnagyobb része Olaszországba irányult, ezenkívül Franciaországba és az NSZK vett még jelentősebb mennyiséget.

● Ismét gyorsul a japán gazdaság fejlődési üteme — jóslja egy japán gazdaságkutató intézet. Szerinte a gyorsulás 1974-től következik be, 1974 után az expanzió a jelenlegi 6,5 százalékról 11,3 százalékra emelkedik. A valutatartalékok tovább növekednek és az intézet szerint 1974-ig eléri a 25 milliárd dollárt.

● A stuttgarteri Bosch cég Bauer típusú zsebfényképezőgépek gyártására 1 millió márká alapítókéval leányvállalatot létesít Malaysiában. Az üzem építését áprilisban kezdik meg. A leányvállalat a terv szerint 350 személyt foglalkoztat majd.

● Kísérleti erdőt telepítenek Belgiumból, Ciprusból, Franciaországból, Jugoszláviából, Olaszországból és Törökországból behozott fenyőcseméikkel a romániai Torda közelében. A 20 hektáros kísérleti erdőt 80 éven át tartják majd megfigyelés alatt, hogy kiválaszák a legjobbat.

● Elektromos autók energiaforrásul szolgáló telepét szerkesztett az Auram finn gyár kutatócsoportja. A horganyból készült áramtelep segítségével az autók 200—300 kilométert képesek megtenni telepescere nélkül. Üzemben tartási költségük a benzinmotoros járművekénél egyhatedes lesz. A horganyelem prototípusa háromszor annyi energiát szolgáltat, mint egy ugyanolyan súlyú ólomból készült telepé.

A Szovjetunió

idegenforgalma

és szállodaépítési tervei

A világ 100 országából több mint 2 millió látogatót kereste fel tavaly a Szovjetuniót. Az Inturiszt sajtótájékoztatója szerint a látogatók száma több mint 11 százalékkal, nőtt az előző évhez képest, ugyanakkor 12 százalékkal emelkedett a külföldre utazó szovjet turisták száma is. A Szovjetuniót felkereső külföldiek közül 700 ezren a nyugati kapitalista országokból (közülük 60 ezren az USA-ból) jöttek, és 850 ezer szovjet turista látogatót el Nyugatra. Az idegenforgalom nagyobb részét a kelet-európai utazók adták (1,4 millió) és 1 millió fölött volt a szocialista országokban időző szovjet turisták száma.

Az Inturiszt az idegenforgalom további erős növekedését várja 1972-től is. Az ötéves tervben állami eszközökkel 1 millió szálloda, illetve motel építését irányozták elő, a szállodai ágyak számát 30 ezerrel növelik. Sok szálloda épül a helyi tanácsok kezelésében.

Az idegenforgalmi vállalat kezdeményezésére épül a Szovjetunió 39 városában 52 nagy idegenforgalmi létesítmény. A fekete-tengeri üdülőhelyeket újabb 15 ezer férőhellyel bővítik. A szakemberek továbbképzését új szálloda- és vendéglátóipari főiskolák felállítása szolgálja. (APA)

Francia—jugoszláv

nikkelfinomítási kooperáció

A francia Compadec cég 120 millió dollár értékű, 10 évre szóló hitelt szerzett a jugoszláv Feni vállalatnak, a macedóniai Kavardarciban felállítandó nikkelfinomítóra. Az építkezést a nyáron kezdik meg és négy év alatt fejezik be. Az üzem évi kapacitása 64 ezer tonna ferronikkal, ami 16 ezer tonna tiszta nikkellel felel meg; a kihozatal 90—95 százaléka exportálják.

A hitelösszeget francia és más külföldi bankok nyújtják 6,5 százalékos kamatra — közölte a Compadec szóvivője. (Reuter)

Szovjet—finn kooperációk

Finnszág és a Szovjetunió vállalatai az utóbbi néhány hónapban több területen is hozzákezdtek tartós kapcsolataik kiépítéséhez. A finnszági Roahéban kohászati kombinátot építenek, amelyben a kohóműtől az acélöntő sorig szovjet berendezéseket használnak fel. A szállítók műszaki segítséget is nyújtanak a gyár üzembe helyezésénél és jelenleg tárgyalnak újabb kohó létrehozásáról.

A magas finn villamosenergia-fogyasztás további fejlődésének feltétele az újabb erőművek létrehozása. Mivel az ország ilyen célra felhasználható vízkészletei kimerültek, most az atomerőművek kerülnek előtérbe. Ezeknek az objektumoknak a létesítéséhez a Szovjetunióból vásárolnak berendezéseket és fűtőanyagot. Lovisában már megkezdődött a beruházás és rövidesen újabb atomerőmű építését is megkezdik.

A Szovjetunióban, Kosztomukszk közelében vasércet találtak. Hasznosítására dúsított létesítenek és ennek építésében finn vállalatok is részt vesznek. Finn szakemberek bekapcsolódnak a Jenyiszaj folyó mellett tervezett papírkombinát felépítésébe is.

Jelenleg 22 munkacsoportban vizsgálják a szovjet—finn tudományos együttműködés lehetőségeit. Az együttműködési bizottság legutóbb megalkotott munkacsoportja olyan témákat kutat fel, amelyek kidolgozásuk után közös licencként értékesíthetők a világgazdaságban.

A szovjet—finn kooperációra és szakosításra pillanatnyilag az erdészetben és fapeldolgozásban, a cellulóz- és papíriparban, a gépgyártásban, valamint az elektronikában van lehetőség. Ezek kihasználására jelenleg folytatnak tárgyalásokat.

Ausztriában megkönnyítik

az exportüzletek

árfolyambiztosítását

Az osztrák központi bank növelte az exportőröknek azt a lehetőségét, hogy árfolyamkockázatot ellen biztosítsák magukat. Feljogosította azokat a belföldi hitelintézeteket, amelyeknek devizakereskedelmi joga van, hogy maximum 12 hónapos időtartamra határidős devizauzleteket kössenek azokkal az osztrák exportőrökkel, akiknek már érvényes export szerződésük van. Az osztrák központi bank erre a döntésre annak ellenére határozta el magát, hogy árfolyambiztosítás céljából kötött határidős devizauzletek is növelhetik a devizabeáramlást, amely a jelenlegi nemzetközi pénzügyi helyzetben nem kívánatos. A bank döntését üdvözölte a szövetségi gazdasági kamara, mivel az lehetővé teszi a kivitelt rugalmasabb és az adottságoknak megfelelőbb lebonyolítását. (Reuter)

SZOMÁLIA

Gondok és lehetőségek

Afrika egyik legszegényebb országában

A volt angol és olasz gyarmatokból 1960-ban megalakult Szomáli Demokratikus Köztársaság gazdasága az elmúlt években jelentős fejlődésen ment keresztül, de az ország ma is Afrika legszegényebbei közé tartozik. A csaknem monokulturális mezőgazdaság, az alacsony fejlettségű ipar és az infrastruktúra jóformán teljes hiánya erősen hátráltatja a gazdasági előrehaladást. Bár az ország 1963 óta tervezdőlősködést folytat — a terveket a kellő magalapozottság hiánya miatt nem is teljesítették — jelentősebb fejlődésről az 1969 októberében lezajlott demokratikus forradalom óta adhat számot. A mezőgazdaság és az ipar tervszerű fejlesztése, valamint az infrastruktúra fokozatos kiépítése a feltétele az elmaradottság felszámolásának és az egy főre jutó 50 dolláron aluli bruttó társadalmi termék növelésének.

A 638 000 négyzetkilométer területű, 3 millió lakosságú kelet-afrikai ország gazdasági elmaradottságának egyik fontos oka a törzsi életforma. A népesség 75—80 százaléka nomád. A mezőgazdaság és az állattenyésztés a lakosság mintegy 90 százalékának ad igen szűkös megélhetést, az iparban mindössze 10 000-en dolgoznak.

A legfontosabb és jóformán egyetlen gazdasági szektor a mezőgazdaság és az állattenyésztés. Fő termék a banán, amelynek legnagyobb részét (átlagosan 110 000 tonna) exportálják. Termesztének még rizst, kukoricát, gyapotot és egyéb trópusi gyümölcsöt, de a hazai igényeket nem sikerült kielégíteni, ezért Szomália jelentős élelmiszerimportőr. 1969-ben például több mint 50 000 tonna gabonát hoztak be a hazai szükségletek fedezésére. Az ország területének 27 százaléka alkalmas művelésre, de a vízhiány miatt csak 1 millió hektáron (1,5 százalék) folyik termelés. A fejlesztési tervek egyik fő feladata éppen ezért az öntözéses gazdálkodás megteremtése. Szerencsés esetben helyzetben van az állattenyésztés: az utolsó állatszámolás adatai szerint 24 millió juh, 16 millió tevé és 3 millió szarvasmarha van az országban. Mind-ez jól tükröződik az exportban. A kivitelt 60 százaléka az állóállat és állati termékek, 25 százaléka pedig a banán. Említsre méltó még a halászatot évi 12 000 tonnás fogással.

A fejletlen ipar elsősorban a mezőgazdasági és állati termékek feldolgozására épül. Az ipari üzemek száma negyven tehető, ezek fele is az élelmiszeriparhoz tartozik. Több konzervüzem, tejüzem, hűsítőüzem, évi 30 000 tonna kapacitású cukorfinomító, halfeldolgozó, szeszüzem, bőrkikészítő gyár működik. Az utóbbi években cementmű, fémfeldolgozó és textilgyár is épült. Gépgyártás nem folyik az országban, a fogyasztási cikkek gyártása alacsonyabb fokon áll, ezért érthető, hogy a behozatal nagyobb hányadát az élelmiszeren kívül egyéb fogyasztási cikkek és gépek, berendezések, valamint közlekedési és szállítási eszközök alkotják.

Szomália számottevő vasérc, uránium, réz, mangán, kolumbit és berillium készletekkel rendelkezik, de a bányászat ma még igen alacsony színvonalú és kereskedelmi értékesítésre csak az uránium kerül. Az infrastruktúra alacsony fejlettsége komoly gátja a mezőgazdaság, de elsősorban az ipar fejlődésének. Vasút nincs az országban és aszfaltút is mindössze 850 kilométer épült. Nem véletlen tehát, hogy a tervekben mindenhol első helyen szerepel a közlekedési és a szállítási fejlesztése.

Ez teljesen saját erőből nem lehetséges, ezért az infrastruktúra kiépítéséhez különböző gazdasági szervezetek, bankok nyújtanak segítséget, hitelt. Legutóbb például az Afrikai Fejlesztési Bank 1 millió dollárral járult hozzá a berberai autót építési költségeinek finanszírozásához.

Az első ötéves terv (1963—67) előirányzatának a rossz és korszerűtlen gazdálkodás miatt csupán egyharmadát sikerült megvalósítani. Sikerebb volt az 1968—70-es hároméves terv, amelynek célkitűzései a következők voltak: a közlekedési és szállítási fejlesztése; a mezőgazdasági termelés növelése és új földet művelés alá vonása; új iparágak megteremtése és bányák nyitása. A terv 705 millió schillinget (100 szomáliai schilling = 14 dollár) irányzott elő fejlesztésre, mely összegnek 70 százaléka az infrastruktúra kiépítésére irányult. A kormány saját költségvetésből 105, külföldi segítségből pedig 600 millió schillinget bocsátott a fenti terv rendelkezésére. Teljes adatainak a terv teljesítéséről nincsenek, de a részadatok tanúsága szerint a józan célkitűzések nagyrésztben megvalósultak. Tavaly októberben ismertették az új hároméves terv fő vonásait, amelynek középpontjában most a növénytermesztés fejlesztése áll. A tervidőszak alatt beruházásra fordítható összeg eléri a 158 millió dollárt. (Összehasonlításképpen a GNP értéke becslések szerint 140 millió dollár körül van.) A mezőgazdaság a beruházások 23, a közlekedés és szállítás 35, az oktatás 5 százaléka kapja. A terv ezenkívül előírja a termelékenység fokozását, valamint a luxus-cikkek importjának csökkentését. Az 1969-ben hatalomra került új kormány több jelentős gazdasági intézkedést hozott. 1970-ben államosították a bankokat, az olajvállalatokat (az angol—amerikai Shell-Caltex és az olasz AGIP-ot) és a szolgáltató iparágakat. Ugyanakkor megalapították a Nemzeti Banán Testületet (National Banana Board), a banántermelés és kereskedelem fejlesztésére. A bevételek fokozása érdekében a kormány felemelte az importvámokat. Most ebből származik a költségvetési bevételek 25 százaléka.

Szomália nagy összegű segítségeket, hiteleket kap a szocialista országoktól, elsősorban a Szovjetuniótól. Szovjet segítséggel épült a berberai öböl mélyvízi kikötője, az ország legnagyobb hűsítőüzemét és tejgyárára. 1969-ben Anglia 200 000 font, az USA 3,4 millió dollár értékű műszaki segélyt nyújtott, Olaszország az 1970—74-es időszakra 7 milliárd líra segélyt ad. Szomáliai segítségesben még kisebb-nagyobb összegekkel több ország és szervezet — ENSZ, IDA, UNDP, Világbank — vez részt. A külföldi források várhatóan még jó néhány évig fontos szerepet fognak játszani az ország gazdasági életében, a célkitűzések realizálásában. A külkereskedelmi mérleg 1968-ban 13, 1969-ben 138 millió shillinges passzummal zárult. Későbbi adatok még nem állnak rendelkezésre, de becslések szerint a mérleghiány tovább növekedett. Szomália legfontosabb exportpartnerei Olaszország és az Arab-félsziget-országai. Behozatalának döntő hátrada pedig Olaszországból, az USA-ból, Angliából és a Szovjetunióból származik. Az exportstruktúra változására még igen hosszú ideig nem lehet számítani. Az import fő cikkei pedig az élelmiszer, gépek és szállítási, közlekedési eszközök maradtak.

G.—I

KONCENTRÁCIÓ A NYUGAT-EURÓPAI KOMPUTERIPARBAN

A nyugatnémet Siemens és a francia CII az elmúlt hónapban — mint már jelentettük — kooperációs megállapodást kötött, amelyhez most elvileg a holland Philips is csatlakozott. A kooperáció számítóberendezések termelésének, a közös marketingmunkának és a finanszírozásnak együttműködésben való megoldására terjed ki. Az együttműködés létrejötté révén az európai piac 75 százalékát kézben tartó amerikai számítógépgyártók mellett olyan európai gyártócsoport alakul ki, amely az európai piac 10 százalékát látja el, keréken évi 350 millió dollár forgalmi értékkel.

A Philips egyik vezetőjének nemzetközi sajtóértekezleten elhangzott nyilatkozata szerint a nyugat-európai számítógépi piac az elkövetkező évtized folyamán rohamos fejlődésnek néz elébe. A nyilvánosságára került statisztikák szerint a számítóberendezések száma (irodai berendezések nélkül) 1975-ben Nyugat-Európában 62 000 darabot tesz majd ki és ez a szám öt év alatt, tehát 1980-ig 140 000 egységre emelkedik. Az USA-ban, Európában és Japánban az üzemben levő berendezések együttes száma ugyanezekben az időpontokban 277 000, illetve 485 000 egységet fog kitenni.

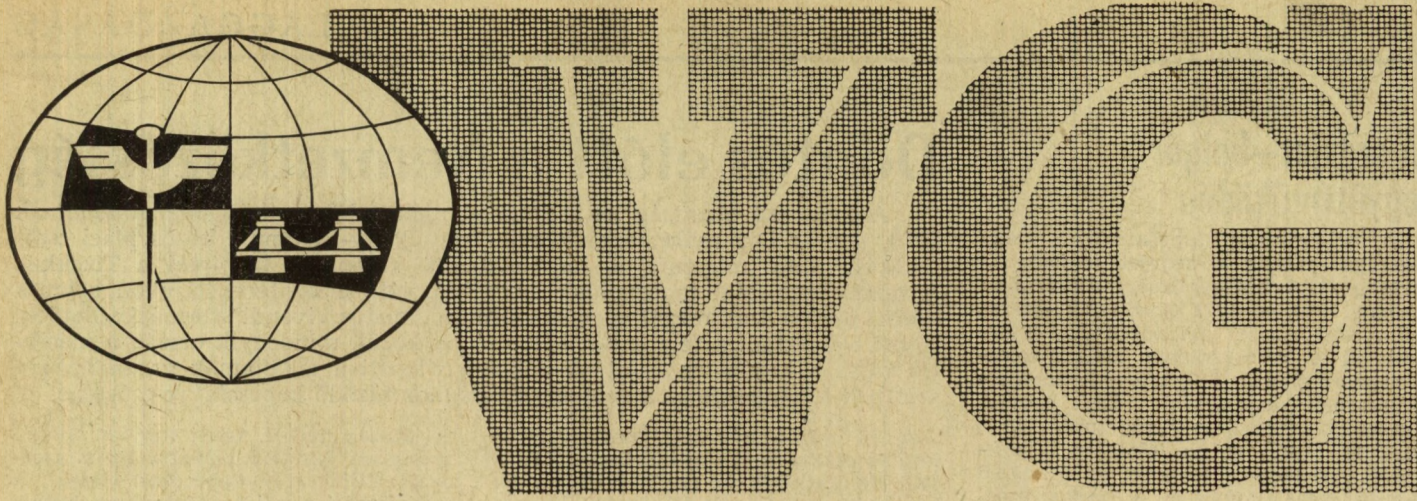
Felmerül az a kérdés, hogy a fent említett három konszern kooperációjához miért nem társul negyediknek az angol ICL. Ennek a Philips szóvivője szerint az az oka, hogy olyan rendszereket kívánnak kifejleszteni, amelyek a konkurrenca gyártmányaiával összekapcsolhatók. Az ICL ezzel szem-

ben olyan rendszert alakított ki, amely Angliában és angol befolyás alatt álló területeken uralkodik ugyan a piacon de más gyártmányokkal nem hangolható össze.

Az ICL egyébként erőteljesen dolgozik azon, hogy a Szovjetunióban ma meglevő jó üzleti kapcsolatait zorosabbá tegye. Most tárgyalnak olyan korszerű számítógépteknikai szállítási, amelynek másodpercenkénti kapacitása 35 000-tól 1,7 millió műveletig terjed.

A vállalat a Szovjetunióban 50 főnyi személyzettel működő kirendeltséget tart fenn, amely az eddig kiszállított vagy komputerberendezések szervizét is ellátja és további üzleti lehetőségeknek jár utána. A vállalat egyik igazgatója az Ekotass munkatársának úgy nyilatkozott, hogy a Szovjetunió számára az adatfeldolgozás legnagyobb feladatainak megoldására is alkalmas berendezéseket kíván szállítani, ezeknek a berendezéseknek a felállításához és üzemeltetéséhez a legnagyobb műszaki segítséget nyújtják és szállítanak orosz nyelvű automatikus távgépfűró berendezéseket is, amelyekkel a kívánt adatokat továbbítani lehet. Nagyon kedvező szerinte az a tény, hogy az angol elektronikus számítógépteknikát kapcsolni lehet a szovjet „Riad” rendszerrel.

Az ICL kész arra, hogy versenyképes feltételek mellett 2—5 éves, egyes esetekben 7 évig terjedő vásárlási hiteleket nyújtson és a kölcsönös forgalmat azzal is ki akarja bővíteni, hogy szovjet termékeket, főleg elektronikus alkatrészeket vesz át ellenszállításként.

VILÁGGAZDASÁG

1972. AUGUSZTUS 23., SZERDA

IV. ÉVFOLYAM, 164. (913.) SZÁM

ERŐSÖDŐ ELLENTÉTEK

Akadozva indul a valutareform

Inkább éleledő, mint enyhülő nézeteltérések árnyékolják be a tőkés valutarendszer reformjának előkészületeit. A Nemzetközi Valuta Alap nem tudott összehangolt javaslatokat kidolgozni a Húszak csoportja számára, hanem kénytelen volt megelégedni az egyes — egymásnak ellentmondó — lehetőségek csokorba gyűjtésével. Az ellentétes nézetek összecsapásának egyik legfőbb gyújtópontja az arany szerepe az új valutakonstrukcióban. A franciáknak a jelek szerint nem sikerült európai egységfrontot létrehozniuk az amerikai álláspont ellen: a Közös Piacon belül is vita folyik az aranypolitikáról.

A Nemzetközi Valuta Alap igazgató tanácsa nem hozta nyilvánosságra a valutareform irányvonalait foglalkozó ajánlásait, amelyeknek elkészültéről tegnapi számunkban röviden tudósítottunk. A kiszivárgott értesülések hírigyűnkségi tudósítások azonban egybehangzóan jelzik, hogy a Húszak csoportjának szánt jelentés nem tartalmaz egyértelmű állásfoglalást, éppen a legfontosabb kérdésekben.

A hosszú és nehéz alkudozások után megszületett tízoldalas szöveg — a jelentésnek már harmadik, kompromisszumos változata —, összesen tíz sort szentel az arany szerepének a megreformált valutarendszerben. Tájékoztató washingtoni körök szerint a franciáknak sikerült felvetni azt a javaslatot, hogy az arany hivatalos árat a jelenlegi 38 dollárról emeljék fel 60 és 70 dollár közé, tehát a szabadpiacon uralkodó szintre. Az igazgató tanácsban ez a javaslat nem talált lelkes fogadtatásra és végül is csak az egyik lehetséges változatként sorolják fel más javaslatokkal együtt. Nem fogadták kedvezően az amerikai elgondolást sem, amely szerint a központi bankok és az Alap aranytartalékát használják fel amerikai

piaci intervencióra. A jelentésben felsorolt változatok közé azonban ezt is felvették.

Hiányzik az egységes álláspont a másik döntő kérdésben is, az 50 milliárd dollárt is meghaladó hivatalos külföldi dollárkövetelések, s ezekkel összefüggésben a dollár konvertibilitása kérdésében. Az amerikaiak szerint először gondoskodni kell arról, hogy az Egyesült Államok fizetési mérlege aktív válnjon, csak ezután lehet sort keríteni a dollár átválthatóságának helyreállítására, a dollárkövetelések leépítésére.

Japán — mint lapunk más helyén beszámolunk róla —, jelentékeny engedelmeket tett Amerikának kereskedelmi téren, nyilván abban a reményben, hogy így elkerülheti a valutapolitikai engedményeket, nevezetesen a jen felértékelését. Az IFM körében azonban nehezen tudják elképzelni, hogy az USA többi vezető kereskedelmi partnere vállalja a politikailag fontos, exportra termelő iparágak visszaosztását és a mezőgazdasági lakosság életszínvonalának lenyomását, amivel az amerikai követelések elfogadása járna. Ezért igyekeznek technikai jellegű megoldásokat kidolgozni az amerikai

partozások és fizetési deficit problémájára. Ezek között felmerült a dollárkövetelések refinanszírozásának ötlete, esetleg rendkívüli SDR-kibocsátás útján.

A bonni kormány nem mer szembe szállni Washingtonnal és közös frontot alkotni Párizssal és Rómával — írta a napokban a *Süddeutsche Zeitung*, s mintha ezt akarnák Bonnban megerősíteni, a nyugatnémet gazdasági minisztérium tisztviselői kijelentették a *Reuter tudósítójának*, hogy az NSZK-kormány az arany monetáris szerepének fokozatos megszüntetését, a különleges lehvási jogoknak új nemzetközi tartalékosztóvá való előléptetését tartja a helyes megoldásnak.

Éppen ezért tagadta meg Bonn a hozzájárulást a francia—olasz elgondoláshoz, hogy a Közös Piac tagjai egymás között emeljék az arany árat. Az elvi megfontolásokon kívül Bonnból az az is érvelnek az EGK külön aranypiacának megalkotása ellen, hogy azzal lényegileg lehetetlenné válna minden aranyforgalom az EGK jegybankjai és külső országok között, ez pedig csak megerősítené az amerikai kormányt abban, hogy nem állítja helyre a dollár konvertibilitását. A sajtó útján kiszivárgatott, de hivatalosan soha közbe nem tett francia javaslatot (lásd a VILÁGGAZDASÁG augusztus 1-i számát) Bonnból emelkedett nem veszik komolyan, csak afféle próbálatnak tekintik. Ha valóban annak szánták, Párizs mindenesetre megtanulhatta a kísérlet eredményéből, hogy mennyire számíthat legfontosabb közös piaci partnerének támogatására a küszöbön álló valutapolitikai ütközetben.

A valutareform kidolgozásának elvben meg kellene indulnia szeptember 25. után, a Nemzetközi Valuta Alap közgyűlésével. *Schmidt* nyugatnémet gazdasági és pénzügyminiszter azonban a minap megjegyezte, hogy a konkrét tárgyalásokkal várni kell az Egyesült Államokban, az NSZK-ban és Franciaországban esedékes őszi, illetve téli választásokig. Ebből a szempontból érthető lenne, ha Párizs valóban a közös piaci csúcserkezlet elhalasztására törekszik (ellentétben az ezzel kapcsolatos, szintén lapunk más helyén ismertett nyilatkozatokkal). A tervezett párizsi tizes csúcs fő feladata a Közös Piac gazdaságpolitikai frontjának kialakítása lenne, s az eddigi fejleményekből úgy tűnik, hogy ezen a téren októberben sem várható nagyobb egyetértés, mint jelenleg.

— SP —

TOKIO TÖBB AMERIKAI ÁRUT VÁSÁROL

Tokióban bejelentették, hogy Japán 30 millió dollár értékű amerikai árut vásárol az USA-val szemben fennálló tetemes kereskedelmi aktívumának ledolgozására. *Sasaki* kereskedelmi miniszter szerint a vásárlások részét képezik a japán kormány ügyvezetett „egyszeri importtervnek”, amelynek célja, hogy ezt az exporttöbbletet az idén 3 milliárd dollár alá szorítsák. A vásárlások nélkül az aktívum 3,8 milliárd dollár lenne. Tokió többek között 16 repülőgépet és 14 helikoptert, valamint speciális közlekedési eszközöket és felszereléseket vesz.

A bejelentés *Kissinger* múlt heti tokiói villámlátogatásának egyik közvetlen következménye. Nixon elnök főtanácsadója a japán vezetőikkel előkészítette a japán—amerikai csúcstalálkozót, amely augusztus 31-re esedékes és a *Reuter* szerint biztosított kapott tárgyalópartnereitől, hogy Tokió mindent megtesz hatalmas kereskedelmi aktívumának csökkentésére.

Az eszmecsere egyikét a japán—amerikai kapcsolatokat is szőnyegre kerültek és egy AFP-jelentés szerint *Ohira* külügyminiszter bejelentette: a két ország lényegében hasonlóan ítéli meg a japán—amerikai viszony normalizálásának kérdését. A figyelmeztető szerint törekvés tapasztalható, hogy a két fél összehangolja a Kínával követett külpolitikáját.

A csúcstalálkozó előkészítése egyébként ezen a héten tovább folytatódik. A tokiói amerikai nagykövét közölte, hogy az e héten tartandó eszmecsere-sorozat aláírásra kész állapotba akarják hozni egy rövid távú kereskedelmi megállapodás-tervezetet, amely „megnyithatná az utat a hosszú távú gazdasági problémák megvitatása előtt”.

A csúcstalálkozó kedvezőbb klímája érdekében Japán állítólag arra készül, hogy további pénzügyi és beruházási intézkedéseket jelent be a kereskedelmi aktívum mérséklésére. A *Reuter* megbízható forrásokra hivatkozva úgy tudja, hogy körülbelül 1,5 milliárd dollár értékű pénzügyi tranzakcióról lehet szó. Erről *Eberle*, Nixon tanácsadója is megbeszéléseket folytatott Tokióban. Az intézkedések nem a kereskedelem hosszú távú kiegyensúlyozását célozzák, hanem rövid távon akarják az amerikai deficitet csökkenteni, amíg globális

egyezményt nem sikerül tető alá hozni. Tervezik többek között az amerikai tőkeberuházásokat korlátozó rendeletek enyhítését, az amerikai félkésztermékek importjának növelését, a pénzügyi tranzakciók között pedig amerikai értékpapírok vásárlását.

A mérleg kiegyensúlyozását célozza az az amerikai követelésre kidolgozott terv is, hogy Japán megkísérelje az USA-ból származó dűsított urániumimportját. Ezzel az urániumimport elérné az évi 10 ezer tonnát, összértéke pedig 320 millió dollár lenne.

Találgatások Schumann bonni látogatásáról

Nyugatnémet külügyminisztériumi források cáfolják azokat a találgatásokat, hogy *Brandt* kancellár és *Schumann* francia külügyminiszter szerdán megrendezendő találkozója azzal az állítólagos francia kívánsággal függ össze, hogy halasszák el a Tízek októberre tervezett csúcserkezletét. Az említett források szerint *Brandt* és *Schumann* eszmecsereje a csúcserkezlet előkészítését szolgálja. Schumann a hét közepén Londonban is folytat tárgyalásokat *Heath* miniszterelnökkel.

Hivatalos bonni bejelentés szerint Schumann látogatására *Pompidou* elnök tett indítványt, aki a külügyminiszter közvetítésével kívánja megismertetni a nyugatnémet és az angol kormányfőt a csúcserkezlettel kapcsolatos legújabb javaslataival. A *Reuter* párizsi tudósítójának feltűntek a Schumann útjával kapcsolatos különleges körülmények. Így a látogatást a külügyminisztérium csak hétfőn jelentette be, jóformán az utolsó pillanatban. A tudósító szerint többről van szó, mint rutin jellegű megbeszélésről. Francia kormánykörökben rendkívül szűkszavúan kommentálták Schumann útját. A csúcstalálkozó elhalasztására vonatkozó találgatásokkal kapcsolatban kormánykörökben csak annyit mondtak: remélik, hogy emegtartják az értekezletet.

Londonban hangsúlyozták a brit—francia tárgyalások kiegészítését képező a szeptember közepére tervezett római külügyminiszteri találkozónak, amely valószínűleg a végső szót mondja ki a csúcserkezletről.

Lengyel—bolgár csúcstalálkozó

Az európai biztonsággal és a gazdasági együttműködéssel összefüggő kérdéseket vitatta meg vasárnap Várna közelében *Gierek*, a LEMP KB első titkára, *Jaroszewicz* lengyel miniszterelnök, *Zsivkov*, a BKP KB első titkára és *Todorov* bolgár kormányfő. A Bulgáriában nyaraló lengyel vezetők beszélgetést folytattak bolgár kollégáikkal a két ország öt éves gazdasági tervének egyeztetéséről és a tudományos—műszaki együttműködés fejlesztéséről is. (BTA)

Szovjet—ghanai kereskedelmi tárgyalások

Ghana olaj- és ásványügyi miniszterének vezetésével magas rangú kereskedelmi delegáció érkezett Moszkvába. A kereskedelmi és jószolgálati küldöttség célja a meglévő kereskedelmi megállapodás kiegészítése, újabb jegyzőkönyvek aláírása. Ghana moszkvai nagykövetségének közlése szerint a tárgyalások kakaóeladásra is kiterjedhetnek.

A hattagú küldöttség, amelyben a kereskedelem és a bankszakma szakértői is helyet foglalnak, a moszkvai külkereskedelmi minisztériummal és a külföldi gazdasági kapcsolatok szovjet állami bizottságával folytat megbeszéléseket. (Reuter)

- ♦ A VEZETŐ TÖKÉS HATALMAK NÉZETELTÉRÉSEI hátráltatják a valutarendszer reformjának előkészítését. A francia—amerikai ellentét megakadályozta a Nemzetközi Valuta Alap vezetőségét abban, hogy egyöntetű javaslatot dolgozzon ki. A franciáknak azonban nem sikerült egységes nyugat-európai frontot létrehozniuk Washington követeléseivel szemben. Bonn ellenzi az EGK külön aranypolitikájának bevezetését, híve a sárga fém „demonetizálásának” ami az amerikai program egyik sarkalatos pontja.
- ♦ JAPÁN KÉSZ NÖVELNI AMERIKAI VÁSÁRLÁSAIT, hogy az USA-val szemben fennálló tetemes kereskedelmi aktívumát ledolgozza. Az importálandó termékek között vannak többek között repülőgépek és helikopterek is. A bejelentés közvetlen következménye *Kissinger* múlt heti tokiói útjának: Nixon fő tanácsadója ígéretet kapott a japán import növelésére, viszont támogatásáról biztosította Tokiót Kína-politikájában.
- ♦ ÚJABB GABONAVÁSÁRLÁSOK TARTJÁK IZGALOMBAN a nemzetközi kereskedelmet. A Szovjetunió Svédországtól fél millió, Ausztráliától 1 millió tonna gabonát importál. A nagy szovjet üzlet mellett azonban az ausztráliai termelők félreállják, hogy a kínai piacot Kanada hódította el. Canberrában az ellenzék a Kínai Népköztársaság diplomáciai elismerését követeli.
- ♦ GYORSAN NÖVEKSZIK GÉPEXPÖRTUNK a szocialista országokba. A gépipari termelés az első félévben 14 százalékkal emelkedett, a szocialista országokba irányuló export viszont 30 százalék volt. Tartotta a tavalyi szintet az export a tőkés viszonylatokban is.

Magyar—szovjet együttműködés négyszáz téma feldolgozásában

A magyar—szovjet gazdasági együttműködés a közelmúltban érkezett el 25. évfordulójához. A kapcsolatok elmélyítésében nagy szerepe volt a műszaki-tudományos együttműködésnek is, amelynek lehetőségeiről, eredményeiről és további céljairól dr. Jávör Ervin, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese adott tájékoztatót.

A két ország-kormány 1949. július 26-án írta alá a magyar—szovjet műszaki-tudományos együttműködés szervezeti kereteit magába foglaló megállapodást. Az első években ez az együttműködés meglehetősen egyszálalú volt és a szovjet vállalatok, intézmények segítségével dominált a hazánk újjáépítését szolgáló ingyenes műszaki dokumentáció átadásával. A magyar népgazdasági gyorsítómű fejlődésével vált lehetővé, hogy egy idő után viszonylag jól használható műszaki-tudományos eredmények átadásával ezt a segítséget. Napjainkig a Szovjetunió körülből 4 ezer műszaki dokumentációt bocsátott a magyar vállalatok, intézmények rendelkezésére, Magyarország pedig 2600 dokumentációt adott át. Az elmúlt húsz év alatt mintegy 8 ezer magyar műszaki szakember tanulmányozta a Szovjetunióban a műszaki-tudományos eredményeket, s ugyanezen időszaktól Magyarországon 3500 szovjet szakembert fogadtak.

A műszaki-tudományos együttműködés fellendítésében nagy jelentősége volt annak, hogy a kormányközi bizottság létrehozta a minisztériumok közötti közvetlen kapcsolatokat, a minisztériumi keretek között létrejöttek az ágazati munkacsoportok is.

A legeredményesebben a legkorszerűbb iparfejlesztési kérdésekkel foglalkozó munkacsoportok működnek. Így elsősorban a számítástechnika, az automatizálás, az elektrotechnika, a műszergyártás, a rádióipar, az autóipar, a traktor- és mezőgazdasági gépgyártás fejlesztésével foglalkozó munkacsoportok. Az utóbbi időben különösen nagy súlyt fektetnek a tudományos kutató és tervező-szerkesztő munkák összehangolására, szabadalmak cseréjére, s ez a vállalatok, intézmények közötti kapcsolatok elmélyítését eredményezte. E munkát a szakminisztériumok között rendszeresített konzultációk támasztják alá. A tervek összehangolásának elsődleges célja, hogy a tudományos—műszaki munkában minél kisebb körre szűküljön a párhuzamosság, s hogy a lehető leghatékonyabban koncentrálhassanak a

szakemberek a kutatásra és fejlesztésre

A minisztériumok koordinálása alapján az 1971 és 1975 közötti időszakra 200 magyar és 250 szovjet vállalat, intézmény létesített közvetlen kapcsolatokat, mintegy 400 tudományos—műszaki probléma közös megoldására. Az együttműködésnek ezek a formái is hozzájárulnak a szocialista országok komplex programjának végrehajtásához. A KGST a szocialista gazdasági integráció kibontakozásához lényegében két alapvető együttműködési irányt és szervezetet határozott meg. Az egyik, a népgazdasági tervek egyeztetése, illetve a tervezési állandó bizottság munkája; a másik a műszaki-tudományos együttműködés, amelynek fontos szerve a műszaki fejlesztési állandó bizottság. Mivel a szocialista országok mindegyikének nem lehet célja iparunk valamennyi ágát egyformán fejleszteni — igen nagy szerepe van az állandó bizottság munkáját kiegészítő kétoldalú együttműködési szerződésnek. A magyar—szovjet műszaki-tudományos együttműködés fejlesztése ilymódon szerves része a szocialista mezőgazdasági integrációs program végrehajtásának. Az együttműködés eredményeit ugyanis nemcsak az a két ország, hanem a szocialista közösség valamennyi országa élvezheti, ahová eljutnak a kétoldalú együttműködés nyomán korszerűbb, olcsóbban és jobb minőségben gyártott termékek.

A Szovjetunió a tudományos—műszaki fejlesztésre már eddig is igen sokat áldozott és a jövőben is rendkívül nagy figyelmet fordít rá. Eppen ezért Magyarországot a jövőben is támaszkodni szeretne — az eddiginél is nagyobb mértékben — a szovjet tudományos—technikai eredményekre. Az információk cserék ugyanis még azokon a területeken is hasznosak, ahol nem alakul ki közvetlen együttműködés: segítségükkel mentesülhetünk a felesleges munkától és ugyanakkor számolhatunk az információk birtokában az újabb műszaki eredmények átvételével is.

A búza előretörése a világkereskedelemben

A hírigyűnkségi jelentésekben egyre gyakrabban szerepelnek a búza-ügyletek. Mindjobban kibontakozik, hogy a búza világpiacán hiány kezd felváltani az utóbbi években megszokott túlermelést. Az importáló országok nemcsak az azonnali vagy ideai szükségletek fedezésére szorítkoznak, hanem idejében gondoskodni akarnak a későbbiekről is, s egyúttal elhárítani az áremelkedésből származó hátrányokat. Erre utalnak a lapunk tegnapi számában ismertett kanadai—kínai és kanadai—algériai kötések, csakúgy, mint az utóbbi 24 órában befojtott jelentések.

A svéd gabonakereskedelmi szövetség közölte, szerződést kötött a Szovjetunióval 500 000 tonna búza, árpa és zab szállításáról. A gabona nagy részét még idén leszállítják és remélhető, hogy a Szovjetunió további megrendeléseket is ad fel. A szövetség szóvivője részletes adatokat nem közölt, a *Reuter* párizsi tudósítója azonban gabonakereskedelmi körökből úgy értesült, hogy a kialakított ár tonnánként 550 dollár, fob paritásban.

Párizsban úgy tudják, hogy a Szovjetunió több más termelő állammal is tárgyal gabonaterületek lekötéséről. Elterjedt az a hír is, amelyet később Melbourne-ből megerősítettek, hogy az ausztráliai búzatanács egymillió tonna búzát adott el a szovjet vásárló szervezetnek.

Cass, az ausztráliai búzatanács elnöke elmondotta, hogy a közel 50 millió dollár értékű gabonát 1972 szeptemberéig és 1973 májusáig között szállítják; az elszállításról a vásárló gondoskodik. Tavaly augusztusban Ausztrália 500 000 tonna búzát adott el a Szovjetunióknak, ennek elszállítását az év elején fejezték be.

Ausztrália búzatermelői körében egyébként fokozódó felháborodás forrása, hogy Kína áterrelte búzavásárlásait Kanadába (lásd a VILÁGGAZDASÁG augusztus 22-i számának 2. oldalát). Az ellenzéki munkáspárt egyik vezetője kijelentette: pártjának hatalomra kerülése esetén egyik első teendő lesz a Kínai Népköztársaság diplomáciai elismerése, a búzakereskedelmet visszaállító delegáció Pekingbe küldése. A munkáspárt küldötteinek tavaly júliusban értésükre adták Pekingben, hogy a diplomáciai elismerés esetén az ausztráliai búza a kanadaihoz hasonlóan elbírálás alá esik majd.

Sinclair nyersanyagipari miniszter az ellenzéki képviselők és rajtuk keresztül a búzatermelők vádjai ellen azzal védekezett, hogy a kínai vásárlók mindig előnyben részesítették az eltérő minőségű kanadai búzát. Ennek ellenére reméli, hogy a néhány héttel ezelőtt félbeszakadt tárgyalások újra folytatódhatnak és az ausztráliai búzatanács hamarosan üzletet köthet Kínával.